



ULUSLARARASI AİLE FORUMU

**Küreselleşen Dünyada
Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi**

22-23 Mayıs 2025
İstanbul

İÇİNDEKİLER

Uluslararası Aile Forumu Hakkında.....	3
HİTAP KONUŞMALAR.....	5
Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Hitapları.....	5
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Mahinur Özdemir Göktaş'ın Forum Açılış Konuşması.....	7
BAKANLAR OTURUMU.....	14
SERBEST KÜRSÜ-Prof. Dr. Zeki Bayraktar.....	38
Panel I: Son Derece Kârlı: Küresel Tehditlerin Bireylere, Ailelere ve Topluma Bedeli.....	39
SERBEST KÜRSÜ-Maria Regina Florio Maroncelli.....	42
Panel II: Kurgu ile Gerçek Arasında: Kültür, Sanat ve Medyada Aile.....	44
Panel III: Ekranlar Çağında Aile Olmak.....	52
Panel IV: Aşırı Nüfus Miti: Küresel Gündem Nüfusun Azalmasına Nasıl Katkıda Bulundu?.....	62
SERBEST KÜRSÜ-Uğur İbrahim Altay.....	73
KAPANIŞ OTURUMU.....	76
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Mahinur Özdemir Göktaş'ın Forum Kapanış Konuşması.....	76
EKLER.....	80
Konuşmacı Listesi.....	80
Forumdan Kareler.....	82
Program Akışı.....	88

ULUSLARARASI AİLE FORUMU HAKKINDA

“Küreselleşen Dünyada Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi”

22-23 Mayıs 2025

Aile, toplumdaki en önemli unsurlardan biri olarak tarih boyunca yeri doldurulamaz bir kurum olarak varlığını sürdürmüştür. Aile kurumu, toplumsal uyumun ve nesiller arası dayanışmanın geliştirilmesinde, birey ve toplum arasında sağlıklı bir ilişki kurulmasında ve çocuklara yaşam için gerekli temel becerilerin kazandırılmasında önemli bir rol oynar. Çocukların ilk okulu olan aile, sosyalleşmenin gerçekleştiği ilk ortamı sunar ve değerlerin geleceğe taşınmasında anahtar bir görev üstlenir. Kimlik gelişiminde kritik bir role sahip olan aile kurumu, üyelerine sağladığı maddi ve manevi destekle sosyal koruma işlevi görür; güç durumlarda ise dayanıklılık ve istikrar kaynağı olarak güvenli bir ortam sunar. Başka bir ifadeyle, toplumlar aile kurumu üzerine inşa edilmiştir.

Ailenin, toplumun doğal ve temel grup birimi olduğu, toplum ve Devlet tarafından korunmaya hakkı olduğu İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi başta olmak üzere birçok uluslararası sözleşme ve belgede yerini almıştır. Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan ilk uluslararası belgelerde ailenin önemine yapılan atıflara rağmen son yıllarda aileye yapılan vurgunun azaldığı görülmektedir.

Aile kurumunda 1970’lerden itibaren önemli değişimler ve dönüşümler yaşanmaktadır. Evlenme oranlarının azalması, boşanmaların artması, doğurganlık hızının azalması, ilk evlenme yaşının artması, tek ebeveynli ailelerin ve yalnız yaşayan bireylerin sayısındaki artış gibi toplumsal dönüşümler aile kurumunu ve toplumları tehdit eden bir durum haline geldiği için birçok ülke aile kurumunu güçlendirecek politika arayışı içindedir.

Aile yapısında meydana gelen değişimler demografik yapıyı doğrudan etkilemektedir. Doğurganlık hızında yaşanan belirgin düşüşler başta olmak üzere demografik yapıda yaşanan değişimler, küresel ölçekte birçok ülkede alarm verici düzeye gelmiştir. Ülkelerde genç nüfus oranı azalırken yaşlı nüfus oranı ise artmaktadır. Küresel ölçekte özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde uygulanan nüfus artışını önleyici politikalar, demografik yapının değişip dönüşmesinde etkili olan temel faktörler arasında yer almaktadır. Bunun yanında aile ve evlenme kurumunda meydana gelen değişimler ile eğitim, kalkınma, kentleşme, istihdam, bireyselleşme ve cinsiyetsizleştirme gibi birçok faktör bu değişimi hızlandırmaktadır.

Çocuk sahibi olmanın değer ve önemini hedef alan olumsuz söylemlerin artması, geniş aile içindeki dayanışma ve sosyal destek ağlarının değersizleştirilmesi, çocuk ve gençlerin sağlıklı gelişimini tehdit eden zararlı eğilimlerin yaygınlaşması, aileyi tehdit eden dijital içeriklerin medya ve internet ortamlarında yaygınlaşması, bireyselleşme, tüketim ve materyalist değerlerin hâkim olduğu yaşam tarzının teşvik edilmesi gibi pek çok faktör aile ve evlilik kurumu için ciddi bir risk oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, bu zorlukların üstesinden gelinmesi, ailenin her türlü zararlı eğilimden korunması,

sağlıklı nesillerin yetişmesi ve güçlü nüfus yapısının istikrarlı bir biçimde sürdürülmesini teminen aile kurumunun güçlendirilmesine yönelik politikaların toplumsal hayatın tüm alanlarında etkili biçimde uygulanması gerekliliği sürmektedir. Aile kurumu hem bireylerin hem de toplumun genel refahı ve istikrarı için vazgeçilmez olup ailenin korunması ve güçlendirilmesi ortak bir sorumluluk olarak karşımızda durmaktadır.

Uluslararası Aile Forumu, aile ve evlilik kurumunun korunması ve güçlendirilmesi, nesillerin ve güçlü bir nüfus yapısının korunması doğrultusunda üst düzey yetkilileri, uzmanları ve diğer paydaşları bir araya getirmeyi amaçlamıştır. Bu Forum, ailelerin ve toplumların karşı karşıya olduğu zorlukların ve fırsatların daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmayı hedeflemiştir. Ayrıca forum, aile kurumunun korunması, güçlendirilmesi ve ailelerin toplumlarımızdaki kritik rollerini yerine getirirken daha iyi desteklenmelerinin yollarının tartışılması için ortak bir platform oluşturma beklentisiyle gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında, uluslararası platformlarda aile kurumunun ve değerlerinin korunması konusunda ortak bir tutum belirlenmesine yönelik somut bir girişim ortaya koymak beklenmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu etkinlik sonucunda ortak bir bildiri yayınlanması öngörülmüştür. Bu kapsamda “Uluslararası Aile Forumu: Küreselleşen Dünyada Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Bakanlar Bildirisi” ile “Koruyucu Aile Bakanlar Bildirisi” foruma katılım sağlayan ülkelerin üst düzey temsilcileri tarafından imzalanmıştır. Ayrıca, ilerleyen aşamalarda bu bildirilerin BM başta olmak üzere çok taraflı uluslararası kurumlar nezdinde karar tasarısı olarak gündeme taşınması yönünde çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

Belirlenen temalar çerçevesinde üst düzey paneller, serbest kürsü, yuvarlak masa toplantıları ve atölye/sergi gibi etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Çeşitli ülkelerden aile ve sosyal hizmetlerden sorumlu bakanlar, yuvarlak masa toplantısında bir araya gelerek aile konusuna ilişkin görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Sempozyumda ulusal ve uluslararası düzeydeki uzmanların katılımıyla “Son Derece Kârlı: Küresel Tehditlerin Bireylere, Ailelere ve Topluma Bedeli”, “Kurgu ile Gerçek Arasında: Kültür, Sanat ve Medyada Aile”, “Ekranlar Çağında Aile Olmak” ve “Aşırı Nüfus Miti: Küresel Gündem Nüfusun Azalmasına Nasıl Katkıda Bulundu?” başlıklarında paneller gerçekleştirilmiştir.

CUMHURBAŞKANIMIZ SAYIN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN HİTAPLARI



*Kıymetli Bakanlar,
Saygıdeğer Bilim İnsanları,
Değerli Sivil Toplum Temsilcileri,
Hanımefendiler, Beyefendiler,*

Sizleri en kalbi duygularımla, hürmetle, muhabbetle selamlıyorum. Uluslararası Aile Forumu vesilesiyle sizleri kıtaların ve kültürlerin kavşak noktası İstanbul'da ağırlamaktan büyük bir memnuniyet duyuyorum. Tüm dost ülke temsilcilerine, akademisyenlere, sivil toplum mensuplarına ve tüm katılımcılara hoş geldiniz, ülkemize sefalar getirdiniz diyorum.

Öncelikle bir hususu ifade etmek istiyorum; bir dünya şehri olan İstanbul'da sizleri misafir etmek, böylesine önemli bir toplantıya ev sahipliği yapmak bizim için gurur vesilesidir. Forum vesilesiyle inşallah her birinizin İstanbul'umuzun güzelliklerini, tarihi ve kültürel zenginliklerini de görme imkânı bulacağınıza inanıyorum. Ülkelerinize bir ömür boyu unutulmayacak eşsiz hatıralar ve dostluklarla dönmenizi canı gönülden temenni ediyorum.

Bugün, İstanbul'umuzda medeniyetimizin kalbinde, insanlığın geleceği adına hayati bir konuyu ele almak üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz. Türkiye'nin ev sahipliğinde gerçekleşen Uluslararası Aile Forumu'nun ülkemiz, milletimiz ve tüm insanlık için hayırlara vesile olmasını diliyorum. Yurt dışı ve yurt içinden gelerek Forumu katkı sunan tüm misafirlerimize, uzmanlarımıza, kendi alanında seçkin isimlerin her birine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızı, Sayın Bakan ve mesai arkadaşlarını aileye sahip çıktıkları için, aile kurumunun güçlendirilmesine yönelik bu anlamlı programa öncülük ettikleri için özellikle tebrik ediyorum. 26 ülkeden aileden sorumlu bakanların iştirak ettiği bu Forum, devlet olarak aile müessesine verdiğimiz önemin en somut işaretidir. İnşallah Forum kapsamında farklı başlıklarda sunulacak tebliğler, başta devlet adamları olmak üzere, uluslararası aktörlere yol gösterecektir, ben buna yürekten inanıyorum.

Burada hepimizin bildiği şu gerçeğin özellikle de altını evvelemir de çizmek isterim: Aile insanlık tarihinin ve insanlığın en önemli müesseselerinden biridir, aile en mukaddes varlığımız olma yanında toplumun da temel yapıtaşıdır. Aile yeri doldurulamayacak, yerine başka hiçbir kurum, ilişki veya bağ konulamayacak derecede mühimdir, değerlidir, kutsaldır. İlk insan Hazreti Âdem Babamız ve Hazreti Havva Validemizden beri aile müessesesi vardır, hep olagelmıştır. On binlerce yıldır insanlar aile ortamında dünyaya gözlerini açmış, hayatı ilk orada öğrenmiş, ömürlerini bu şekilde idame ettirmiştir. Kadın ve erkekten oluşan aile müessesesi insan neslinin devamı için de vazgeçilmez bir role sahiptir. Dolayısıyla, aile toplumu hem ayakta hem de bir arada huzur, güven, dayanışma ve kardeşlik içinde tutan bir çimentodur. Aile huzur bulduğumuz, güven bulduğumuz ve kendimizi bulduğumuz en korunaklı limanımızdır. Aile fertleri bir arada tuttuğu kadar, istikbalimizin teminatı olan çocukların da doğduğu, büyüdüğü, ilk eğitimlerini aldığı müşfik bir yuvadır. Tüm bunlarla birlikte aile kadını koruyan, çocuğu büyüten, sosyalleştiren, insanı yaşatan bir yapıdır.

Bakınız tarih bize şu hakikati defalarca göstermiştir: Modernleşmeyi, ailesizleşme ve yalnızlaşma gibi iki kavram üzerine bina eden anlayışın bireye de topluma da huzur vermesi mümkün değildir. Ailenin çöktüğü, çözüldüğü, yıprandığı her toplum kökünden çürümeye, yozlaşmaya, çökmeye ve nihayetinde berhava olup gitmeye mahkumdur. Aileye yönelik her türlü tehdit ve saldırıya karşı koymak aile kurumunu yüceltmek ve tahkim etmek hepimizin özellikle asli vazifesidir. Bunun için diyoruz ki, aileyi savunmak insanı savunmaktır. Aileyi korumak toplumu yaşatmaktır. Aileyi büyütmek geleceği inşa etmektir.

Kıymetli Dostlar,

Çok Değerli Misafirler,

Dünyada teknolojinin körüklediği büyük bir dönüşüm yaşanıyor. Bu değişim dalgasının hızlandığı küreselleşme ve modernleşme toplumun temeli olan aile kurumunu da dönüştürüyor. Hayatımızın her alanda dijitalleşmesiyle birlikte aile mefhumu başta olmak üzere birçok geleneksel kurum da anlam kaybına uğruyor. İnsani değerler zayıflarken, toplum merkezli anlayışın yerini ben merkezli ne yazık ki, zihniyet alıyor. Modern çağın insanlığın pek çok değeri gibi aile kurumu üzerinde de ciddi tahribatlara yol açtığını biliyoruz. Bireysel özgürlükler ve çağdaşlaşma adına bizleri asırlardır ayakta tutan manevi değerlerin örselendiğini, önemsiz hale getirildiğini görüyoruz. Kişisel konforu önceleyen yaşam biçimi gençlerden başlayarak maalesef toplumun kılcallarına doğru hızla sirayet ediyor. Kendi mecrasında yaşanan değişimin de ötesinde küresel emperyalizmin aileyi özellikle hedef tahtasına koyduğunu müşahede ediyoruz.

Şunu bugün artık açık açık söylememiz gerekiyor: Kültür emperyalizmi tüm araç, gereç ve aparatlarıyla aile müessesini dönüştürmeye ve işlevsizleştirmeye çalışmaktadır. Bunun da gerisinde paylaşan, bölüşen, dertleşen, sevinen, kaynaşan bir ailenin kültür emperyalizminin varoluş dinamiklerine tehdit oluşturması bulunmaktadır. Şöyle ki: Yediğini, giydiğini, kazandığını, hasılı tüketime konu

gereçlerin tamamını diğer aile fertleriyle paylaşan dayanışmacı aile yapısı küresel pazar aktörlerinin tercih ettiği, tasvip ettiği, istediği bir durum asla değildir. Tüketim kültürünün özendirilmesiyle eşzamanlı olarak aile kurumunun itibarsızlaştırılmasının en büyük sebebi işte budur. Birileri ısrarla kabul etmek istemese de ailesinden koparılmış, millet bağı zayıflamış bireyin özgür ve özgün olmasına imkân yoktur. Dünyanın neresinde olursa olsun aile kurumunun irtifa kaybetmesiyle birlikte insanlar popüler kültürün tüketim nesnesi haline gelmektedir. Özgürlük ambalajıyla sunulan aslında büyük bir esaret ve kölelik düzenidir. Bunun en çarpıcı örneği ise hiç şüphesiz cinsiyetsizleştirme projesidir.

Değerli Misafirler,

Bugün insanlık kendi varlığının en temel hakikatleriyle sınanıyor. İnsan fitratı küresel ölçekte organize bir kuşatma altındadır. Adına özgürlük denilen ancak özünde insanın yaratılışına karşı bir inkâr hareketi olan bu ideolojik kuşatma sadece aileyi değil, kadını da çocuğu da insan onurunu da tehdit ediyor. LGBT denilen sapkınlığın çeşitli sebeplerle bunun önünü açan ülkelerde ne derece vahim boyutlara ulaştığını ibretle takip ediyoruz. Tercihlere saygı denilerek meşrulaştırılan bu sapkınlık, bugün farklı hiçbir sese, görüşe tahammülü olmayan bir zorbalığa, kelimenin tam manasıyla bir faşizme dönüşmüştür. Arkasında sadece bazı sivil inisiyatifler değil, çok uluslu şirketler, bazı uluslararası kuruluşlar ve belli başlı devletler de yer alıyor. Sırf LGBT belasını eleştirdiği için sanatçılar, iş adamları, siyasetçiler, bilim insanları linç edilmekte, adeta yaşayan birer ölüye çevrilmektedir.

Bir başka acı verici gerçek ise şudur: Cinsiyetsizleştirme projeleriyle insan fitratını inkâr edenler, çocuklarımızın bedenlerine geri dönüşü olmayan tıbbi müdahalelerde bulunarak aslında masum çocukları da istismar etmektir. Bu istismarı kesinlikle seyredemeyiz. Daha 4-5 yaşındaki yavrularımıza uzanan bu kirli ve rezil ellerin insanlığı insanlığından utandıran çarpık ilişkileri meşrulaştırmaya çalışması elbette tesadüfi değildir. Bunlar insanlık düşmanıdır, kadın düşmanıdır, çocuk düşmanıdır. LGBT sapkınlığına karşı mücadele aynı zamanda özgürlük mücadelesi, haysiyet ve insanlığın istikbalini kurtarma mücadelesidir. Bu konuda dünyada giderek artan bilinçlenmeyi çok olumlu karşılıyorum. Bilhassa farklı ülkelerde aileyi kadın ve erkek arasındaki meşru birliktelik olarak tanımlayan yasal ve anayasal düzenlemelerden büyük memnuniyet duyuyoruz. Bu yönde adım atan liderlerin maruz kaldığı saldırıların gayet farkındayız. Ama ne pahasına olursa olsun, insanlığın bekasını ilgilendiren böylesine hayati bir meselede dik duruş sergilenmesi gerektiğine inanıyoruz. Türkiye olarak aileye savaş açan hiçbir ideolojiye, insanın doğasını inkâr eden hiçbir zorbalığa eyvallah demeyeceğimizi burada özellikle ifade ediyorum.

Şunun da bilinmesini isterim: Her ne kadar ülkemiz içinde muhalefet partileri ve kimi kadın örgütleri tarafından himaye ediliyor olsa da milli bünyemizi açıkça tehdit eden cinsiyetsizleştirme projeleriyle mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz. Anomalinin özgürlük ve kişisel tercih markajıyla ve makyajıyla normalleştirilmesine göz yummayacağız. Uluslararası arenada bu konuda sorumluluk almaya, öncü rol üstlenmeye inşallah devam edeceğiz.

Kıymetli Misafirler,

Bugün cinsiyetsizleştirmeyi teşvik eden malum odaklar, daha önce de uzun yıllar boyunca nüfus kontrolü ve aile planlaması politikalarının savunuculuğunu yaptı. 1960'lardan itibaren dünyanın birçok bölgesinde olduğu gibi, ülkemizde de benzer politikalar uygulandı. Tıbbi zorunluluklar haricinde özünde bir cinayet olan kürtaj yine aynı çevreler tarafından masumlaştırıldı, sıradan hale getirildi. Neticede demografik dengemiz maalesef alt üst oldu. Bugün bu yanlış, daha doğrusu art niyetli politikaların can yakıcı ve menfi sonuçlarıyla çok dramatik bir şekilde yüzleşiyoruz. Geçtiğimiz aylarda TÜİK'in açıkladığı veriler, ülkemizin karşı karşıya olduğu tehditleri açıkça ortaya koyuyor. Türkiye'nin doğurganlık hızı, tarihimizde ilk kez 1,48'e gerilemiş durumda, bu bir felaket. Bu rakam, kritik eşik olan 2,1'in çok altında bir seviyedir. İster iktidar ister muhalefet olsun, hiç kimse buna kayıtsız kalamaz. Tabii biz bunu söyleyince hemen birileri ekonomi diyor. Özellikle muhalefet bu meseleyi sık sık istismar ediyor. Bugün muhalefetin adeta üzerinde tepindiği bir gerçeği de burada açıklığa kavuşturmakta fayda görüyorum. Ülkemizde doğum hızının düşmesinin sebebi asla ekonomide yaşanan dönemsel sorunlar değildir. Tam aksine, kişi başına düşen gelirin şu anki seviyenin 5'te 1'i olduğu dönemlerde ülkemizin doğurganlık hızı yaklaşık 2 kat daha fazlaydı. Yıllar içerisinde refah seviyesi yükseldikçe birçok sebepten ötürü doğurganlık hızımız düşmeye başladı. Sadece Türkiye'de değil, dünyanın diğer ülkelerinde de benzer bir durum söz konusudur.

Bakınız, bugün dünya ülkelerinin yarısından fazlasında doğurganlık hızı nüfus yenilenme seviyesinin altındadır. Küresel doğurganlık hızı 1950'de 5 iken, 2024'te 2,3'e düşmüştür. Avrupa Birliği üye ülkelerinin toplam doğurganlık hızı ortalaması 1,38'dir. Malta, kişi başına düşen geliri 41 bin dolar olmasına rağmen, 1,06 oranda Avrupa içerisinde doğurganlık hızında en alt sıralarda. 1.81 ile Avrupa'da en yüksek doğurganlık hızına sahip Bulgaristan'ın kişi başı geliri ise 16 bin dolardır. Ekonomik zorluklardan ziyade popüler kültürün konforu, tüketimi ve nefsi hevesleri yücelten telkinleri bu sıkıntıların en önemli nedenidir. Karşı karşıya olduğumuz bu tablo sadece bir istatistik değil, bizi harekete geçmeye çağıran açık bir ikazdır.

Bu anlayışla son dönemde nüfusumuzu arttıracak, evliliği teşvik edecek, en az 3 çocuk çağrımıza uygun şekilde evlat sahibi olmayı özendirerek çok önemli politikaları devreye sokuyoruz. 2024 yılında Nüfus Politikaları Kurulu'nu hayata geçirdik. Yine bu süreçte 2025 senesini "Aile Yılı" ilan ettik. Gençlerin evlenmelerini kolaylaştıracak ekonomik ve sosyal desteklerimizi ülke genelinde yaygınlaştırdık. 14-28 Mayıs seçimleri öncesinde gençlere vaadimiz olan Aile ve Gençlik Fonu'nu ilk etapta deprem bölgemizde, daha sonra da 81 ilimizde hayata geçirdik. Fondan faydalanmak için şimdiye kadar yaklaşık 114 bin kardeşimiz müracaat etti. Başvuranlar içinde faydalanmaya hak kazanan çiftlerimizin sayısı ise 41 bine ulaştı.

Ayrıca biliyorsunuz bu yıl doğacak çocuklar için çocuk sayısına göre artan destek paketleri sunduk. 28 Mayıs'ta doğum yardımı ödemelerini toplu olarak yapacağız. 163 bin 295 haneye yaklaşık 1,2 milyar liralık ödeme gerçekleştireceğiz. Şimdiden hayırlı, uğurlu olsun diyorum.

Aileyi güçlendirecek politikalarımıza yön vermesi amacıyla Bakanlığımız bünyesinde Aile Enstitüsünü kurduk. Ancak şurası da bir gerçek ki aile ve nüfus 1 yıla sığdırılacak kadar dar bir gündem değildir. Aile kurumu üzerindeki küresel baskılar ve nüfus yapımızdaki değişim ancak uzun vadeli bir vizyon, kararlı ve bütüncül politikalarla yönetilebilir. Yalnızca demografik göstergelere odaklanan değil, aynı zamanda aileyi ve insan fitratını koruyan, değerleri yaşatan, toplumun sürekliliğini teminat altına alan kalıcı politikalar geliştirmek mecburiyetindeyiz. Bu yüzden 2026-2035 dönemini Aile ve Nüfus 10 Yılı ilan ediyoruz. Bu 10 yıl içerisinde iş hayatından eğitime, kültürden şehir planlamasına, teknolojiden sosyal politikalara kadar tüm alanlarda aileyi merkeze alan güçlü adımlar atacağız.

Burada şunu özellikle vurgulamak arzusundayım: Mutlu aile, mutlu bir birey ve mutlu bir toplum demektir. Millet olarak maruz kaldığımız onca saldırıya rağmen bizi bu topraklarda yüzyıllardır dimdik ayakta tutan en güçlü vasfımız aile bağlarımızdır. Aile bağlarımızın sağlamlığı ve dayanıklılığı sayesinde asırlardır bu topraklarda özgürce var olduk, bütün tehditleri başarıyla bertaraf ettik. Yine bu sayede tüm insanlığın gıptayla baktığı medeniyetler inşa ettik. Milletçe bizi Türkiye Yüzyılı ülkümüze taşıyacak en muhkem köprümüz yine aile olacaktır.

Aile küresel emperyalizm karşısında en korunaklı limanımız, en sağlam kalemiz, aşılmaz ve yıkılmaz bendimizdir. Aynı hassasiyetleri buradaki her bir misafirimizin ve her bir kardeşimizin de paylaştığına yürekten inanıyorum. Aileyi ve aile kavramını hedef alan her türlü girişimin savuşturulmasında sizleri iş birliğine devam ediyorum. Aileye değer verenler olarak hep beraber umudu çoğaltacak, dayanışmayı güçlendirecek, kendi hanemizden başlayarak inşallah dalga dalga mutlu, sıcak, sevgi dolu bir toplumu birlikte inşa edeceğiz.

Bugün burada 26 ülkenin katılımıyla gerçekleştirdiğimiz bu Forumun tüm dünyaya açık ve güçlü bir mesaj teşkil ettiğini düşünüyorum. İnşallah burada ortaya koyacağımız ortak bildiri Birleşmiş Milletler başta olmak üzere tüm uluslararası platformlarda yankı bulacaktır. Her birinize katılımlarınız ve katkılarınız için tekrar teşekkür ediyorum.

Uluslararası Aile Forumu'nun milletimizin yanı sıra, tüm insanlık için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Forumda emeği geçenleri tebrik ediyor, sizleri bir kez daha tüm kalbimle selamlıyorum.

Kalın sağlıcakla.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANIMIZ SAYIN MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ'IN FORUM AÇILIŞ KONUŞMASI



*Sayın Bakanlar,
Uluslararası Kurumların Değerli Temsilcileri,
Saygıdeğer Akademisyenler,
Sivil Toplumun Kıymetli Üyeleri,
Hanımefendiler,
Beyefendiler,*

“Küreselleşen Dünyada Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi” temasıyla bir araya geldiğimiz Uluslararası Aile Forumu’na hoş geldiniz!

Sizleri böylesine anlamlı bir program vesilesiyle medeniyetler başkenti İstanbul’da ağırlamaktan büyük bir memnuniyet duyuyorum.

Küresel ölçekte belirsizliklerin arttığı ve toplumların köklü değişimlerden geçtiği bu dönemde burada birlikte olmamız uluslararası topluma güçlü bir mesaj veriyor.

Yirmi yedi ülkeden bakanlar ve üst düzey politika yapıcılar başta olmak üzere dünyanın dört bir yanından gelen katılımcılarla, iki gün sürecek Forum kapsamında, dijitalleşmeden demografik değişimlere, kültürel dinamiklerden sosyal politikalara kadar pek çok konuyu birlikte değerlendireceğiz.

Aile kurumunun karşı karşıya olduğu küresel riskleri ele alacağız.

Aile odaklı politikaları uluslararası ölçekte güçlendirmek için neler yapabileceğimizi konuşacağız.

En büyük temennimiz, kuracağımız diyalogun Forum sonrası da devam etmesi, aileyi ve dinamik nüfus yapısını tehdit eden sorunlara karşı kalıcı bir uluslararası iş birliğine zemin hazırlamasıdır.

Bu vesileyle katılımınız ve katkılarınız için sizlere ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum.

Değerli Misafirler,

Hepimiz biliyoruz ki, insanlığın en kadim, en evrensel, en güçlü kurumu ailedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın da ifade ettiği gibi “*Ailenin toplumun çelik çekirdeği, özü, nüvesi, güç kaynağı*”

olduğuna inanıyoruz. Öyle ki aile kurumunu ikame edecek başka hiçbir kurum yoktur. Bu anlamda aile, toplumları ayakta tutan dinamik bir yapıdır. Medeniyetlerimizi inşa eden, değerlerimizi yarınlara taşıyan temeldir. Fakat günümüzde aile kurumu büyük meydan okumalarla karşı karşıyadır.

Hepimiz biliyoruz ki, modernleşme hayatımıza pek çok kolaylık, imkân ve yenilik getirdi. Ancak bu süreç, hayatın her alanını etkilediği gibi aile kurumunu da derinden sarstı.

Artık bireyselliğin ön plana çıktığı, sınırsız özgürlüğün yüceltiildiği bir çağda yaşıyoruz.

Bu bakış açısı, aileyi toplumsal hayatın merkezinden çekip sadece kişisel bir tercihe indirgemeye başladı. Dayanışmanın yerini yalnızlık, bağlılığın yerini geçicilik, sorumluluğun yerini ise sınırsız seçenekler alıyor. Diğer yandan aile kurumunu tehdit eden cinsiyetsizleştirme gibi küresel ideolojik akımlar hızla yaygınlaşıyor.

Dijitalleşme, yüz yüze iletişimi azaltarak aile içi ilişkileri olumsuz etkiliyor. Teknolojik gelişmelerin, dijitalleşmenin ve şehirleşmenin aileyi güçlendirmesi beklenirken, çoğu zaman aile bağlarını zayıflatıyor.

Modern hayatın dayattığı yaşam biçimi, aile kurmayı bir yük gibi gösteriyor. Gençler evlilikten uzaklaşıyor, anne babalık rolleri zayıflıyor, kuşaklar arası bağlar kopuyor.

Bugün geldiğimiz nokta, yıllarca yürütülen kalkınma politikalarının aileyi ilerlemenin önünde bir engel gibi değerlendirmesinin sonucudur.

Maalesef uzun yıllar pek çok ülkede, doğurganlığın düşmesinin büyümeye katkı sağlayacağına inanıldı. Ve aynı nüfus miti ile “nüfus planlamaları” adı altında müdahalelerde bulunuldu.

Bu nedenle doğurganlık hızı birçok ülkede nüfusun kendini yenileme seviyesinin altına düşmüş durumdadır.

Bazılarında bu oran 1,0'ın altına indi. Türkiye’de ise tarihimizin en düşük seviyesi olan 1,48’e geriledi. Nüfus azalması ve nüfusun yaşlanması, birçok ülkede toplumsal yapıyı tehdit eden bir unsur haline geliyor.

Diğer yandan göçler, afetler, savaşlar ve ekonomik baskılar, aileleri savunmasız bırakıyor.

Tüm bu yaşananlar ekonomik gelişim, toplumsal dayanıklılık ve gelecek nesiller adına ciddi bir durumdur.

Aile kurumunu ve demografik yapıyı tehdit eden bu süreçler, kültürler arası farklılıklar gösterse de kökeninde ortak dinamikler barındırıyor. Oysa biz biliyoruz ki aile, sadece geçmişin değil, sağlıklı bir geleceğin de teminatıdır. Bu gidişatı sorgulamak, modernleşmenin, küreselleşmenin gölgesinde aileyi ve dinamik nüfus yapısını nasıl koruyacağımızı yeniden düşünmek zorundayız.

Bu nedenle aile bağlarını güçlendirecek, kuşaklar arası dayanışmayı teşvik edecek adımlara ihtiyacımız var. Bugün bu zorlukları aşmak için ortak akıl ve güçlü bir irade ortaya koymak gerekiyor.

Ülkeler arası bilgi paylaşımı, iyi uygulamaların aktarımı her zamankinden daha çok önem arz ediyor. Şunu çok iyi biliyoruz ki hiçbir ülke bu sorunlarla tek başına mücadele edemez. Hepimizin yaşadığı bu ortak sorunlarımıza ortak çözümler aramak durumundayız. “Aileyi korumak” sadece bir sosyal politika değil insanlığın ortak sorumluluğudur. Aileyi yaşatmak, insanlığı yaşatmaktır.

Değerli Konuklar, açıkça görülüyor ki ihtiyacımız olan, aileyi merkeze alan ve ekonomik, kültürel, psikososyal boyutları birlikte ele alan bütüncül politikalaradır.

Aile dostu şehir planlamasından eğitim politikalarına, medya içeriklerinden dijital platformlara kadar her alanda ailenin korunmasını önceleyen stratejiler oluşturmalıyız.

Uluslararası düzeyde daha güçlü bir “aile diplomasisi” geliştirmeliyiz. Tıpkı çevre, iklim ya da insan hakları gibi, “aile” de artık küresel bir gündem maddesi olmalıdır.

Kültürel değerleri koruyan ama evrensel ilkeleri de önceleyen iş birliği zeminini sürdürmeliyiz.

Aileyi güçlendiren uygulamaların izlenebileceği uluslararası göstergeler geliştirmek de bu çabanın önemli bir parçası hâline gelmelidir.

Bu kapsamda politika yapıcılar olarak, uygulamaya koyduğumuz her politikanın şu sorulara cevap vermesi gerekmektedir. Yürüttüğümüz politikalar aile yapısını ve dayanışmasını destekliyor mu?

Aile kurmayı kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Çocukların sağlıklı gelişimi ve güvenliği açısından nasıl bir etki yaratıyor?

Aile içi ilişkileri güçlendirecek sosyal ve ekonomik zemini sağlıyor mu?

Bu sorular, politikalarımızı aile perspektifinden yeniden ele almamızı sağlayacaktır.

Türkiye olarak, geçtiğimiz yıl açıkladığımız Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı, tam da bu sorulara yanıt arayan bütüncül bir yol haritasıdır. Bu belgeyle, aileyi ve dinamik nüfus yapısını korumak, dijital güvenliği sağlamak, küresel risklere karşı aileyi dirençli kılmak, kuşaklar arası dayanışmayı güçlendirmek gibi pek çok stratejik hedef ortaya koyduk.

Bu hedefler doğrultusunda kurumsal yapımızı güçlendirdik. Kurduğumuz Aile ve Nüfus Politikaları Daire Başkanlığı ile politikalarımızı çok boyutlu bir yaklaşımla koordine etmeye başladık.

Cumhurbaşkanı Yardımcımızın başkanlığında oluşturduğumuz Nüfus Politikaları Kurulu ile uzun vadeli ve sürdürülebilir demografi stratejileri geliştiriyoruz.

Aile Enstitüsü ile aile ve demografi alanlarında bilimsel temelli politika süreçlerini yürütüyoruz.

Tüm bu süreçlerin sonunda gördük ki aileyi güçlendirmenin yolu tekil projelerden değil, toplumun tüm kesimlerini aynı hedefte buluşturan kapsamlı bir seferberlikten geçiyor.

İşte bu nedenle, Sayın Cumhurbaşkanımızın takdirleriyle 2025 yılını “Aile Yılı” ilan ettik. “Aile Yılı” finansal desteklerden eğitime, kültürel etkinliklerden dijital dönüşüme kadar uzanan çok katmanlı bir hareketin çatısıdır. Evlenecek gençlerimize ve çocuk sahibi olmak isteyen ailelere sağladığımız

destekler, ailelere yönelik özel indirim avantajları bu desteklerin sadece bir kısmını oluşturuyor. Yediden yetmişe tüm aile bireylerini kapsayan bu politika ve faaliyetlerle aileyi, daha güçlü ve geleceğe güvenle bakan bir toplumun temeli haline getiriyoruz.

Tüm bu adımlar, aileyi bir güç kaynağı olarak gören daha büyük bir vizyonun parçalarıdır. Bunlar sadece sembolik girişimler değil, demografik gerçeklerle yüzleşen, aile kurumunu canlandırmaya yönelik ulusal bir stratejidir.

Bugün bizleri bir araya getiren bu Forum da bu stratejinin uluslararası ölçekte paylaşılması açısından son derece kıymetlidir.

Aile konusunu öncelikli gündem haline getirmek için yürüttüğümüz “aile diplomasisinin” önemli bir parçasıdır. Birlikte ortaya koyacağımız her katkı, yarının ailelerini koruma ve güçlendirme çabamıza ışık tutacaktır.

Kıymetli Misafirler,

Bugün başlattığımız diyalog, küresel bir aile dayanışmasının temellerini atmaktadır. Sınırların, sektörlerin ve görüş farklılıklarının ötesinde birlikte hareket etmeliyiz.

Aileyi, evrensel bir değer olarak yeniden tanımlamalı, bu değeri yenilikçi çözümlerle savunmalıyız. Aksi hâlde, çok yakın bir gelecekte kendimizi anaokullarının kapandığı, huzurevlerinin dolup taşıdığı, bağların dijital ama yalnızlığın salgın gibi yayıldığı bir dünyada bulabiliriz.

Biz, Türkiye olarak, “güçlü toplum, güçlü aileyle mümkündür” ilkesiyle hareket ediyoruz. “Ailemiz geleceğimiz” diyoruz. Bu sadece bir slogan değil, ortak hakikatimizdir. Gelecek nesillere daha adil, daha huzurlu ve daha umutlu bir dünya bırakmak istiyorsak, işe aileyle başlamalıyız. Şunu unutmamak gerekir, sevgi, dayanışma ve adaletin hâkim olduğu aileler, gelecek nesillere bırakacağımız en büyük değerdir.

Bu duygu ve düşüncelerle, Forumun verimli geçmesini diliyorum, burada ele alınan konuların bütün dünyada yankı bulmasını temenni ediyorum.

Sizleri saygıyla ve muhabbetle selamlıyorum.

BAKANLAR OTURUMU

Açılış konuşması ve moderatörlüğünün *Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Mahinur Özdemir Göktaş* tarafından yapıldığı Bakanlar Oturumunda Azerbaycan, Birleşik Arap Emirlikleri, Endonezya, Filistin, Gine, Gürcistan, Kazakistan, Karadağ, Katar, Kırgızistan, Kongo, Kuveyt, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Macaristan, Moğolistan, Nijerya, Özbekistan, Senegal, Sırbistan, Suudi Arabistan, Suriye, Türkmenistan, Ürdün ülkelerinden ilgili üst düzey yetkililer ve devlet görevlileri yer almış ve oturumda konuşmalarını yapmışlardır.



Türkiye Cumhuriyeti

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın *Mahinur Özdemir Göktaş*, dünya genelinde hızlı ve derin bir demografik değişim yaşandığını, doğurganlığın hızla azaldığını ve evlilik oranlarının düştüğünü, boşanma oranlarının yükseldiğini, yaşlı nüfusun ve yalnız yaşayan kişilerin arttığını belirtmiştir. Türkiye’de doğurganlık hızının tarihinin en düşük seviyesi olan 1,48 seviyesine düştüğünü, bu tablonun yalnızca demografik bir değişim olmadığını, aile ve toplumsal yapıda köklü değişiklikleri de beraberinde getirdiğini, bu nedenle bu durumu sadece Türkiye’nin değil, tüm ülkelerin ortak bir mücadele alanı olarak değerlendirdiklerini belirtmiştir. Bu değişimler karşısında aileyi korumak, doğurganlığı artırmak, genç nüfusu güçlendirmek, gelecek açısından herkes için stratejik öneme sahip olduğunu vurgulamıştır. Diğer taraftan, aile kurumunu tehdit eden küresel ideolojik akımların hızla yayıldığını; özellikle bazı uluslararası platformlarda “gender”, “gender identity” gibi kavramlarla cinsiyetin ikili yapısına ve doğal aile kurumuna yönelik müdahalelerin dikkat çektiğini belirtmiştir. Göktaş, bu anlayışın kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılığı yok saydığını, cinsiyeti yalnızca sosyal bir inşa olarak ele aldığını ve bunun geleneksel aile yapısını zayıflattığını, nesillerin devamlılığını tehdit ettiğini belirtmiştir. Bu akımların bireyi toplumdan, çocuğu aileden kopardığını, aidiyet duygusu olmayan, köksüz ve kimliksiz nesillerin yetişmesine yol açtığını belirtmiştir. Esasında Birleşmiş

Milletlerin ilk belgelerinde aile kurumunun, kadın ve erkeğin evlenmesiyle oluşan bir bağlamda yer aldığını, süreç içerisinde bu anlayışın değiştiğini, aile tanımının belirsizleştiğini ve biyolojik temelli yapıların yerine tercihlere dayalı yapıların ön plana çıktığını, bu durumun aile kurumunun yanı sıra kadın hakları mücadelesini de gölgelediğini ve çocuk haklarını tehdit eden uygulamalara zemin hazırladığını belirtmiştir. Tüm bunlar karşısında sessiz kalmanın gelecekte vazgeçmek anlamına geldiğini ifade eden Göktaş, Birleşmiş Milletler 78. Genel Kurulunda Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın "Ailemiz istikbalimiz" diyerek aile kurumuna dikkat çeken tek lider olduğunu belirtmiştir. Göktaş, cinsiyetsizleştirme uluslararası platformlar tarafından sahiplenildiğini, sistemle bütünleştirildiğini ve uluslararası hukuk bağlamında yeni bir düzen kurulmak istendiğini belirtmiştir. Bu duruma karşı herkesin teyakkuza olması gerektiğini, bu değişimler karşısında Türkiye olarak önceliklerinin aileyi, güçlü nüfus yapısını ve nesilleri korumak olduğunu; On İkinci Kalkınma Planı'nın da "yetenekli birey, güçlü aile, sağlıklı toplum" anlayışıyla hazırlandığını ve aynı belgede uluslararası düzeyde tektipleştirme ile cinsiyetsizleştirme akımlarının arttığına vurgu yapıldığını belirtmiştir. Bu akımların medya ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla bireysel özgürlükler söylemiyle yayıldığını belirtmiştir. Bu çerçevede, 2024 yılında ilk defa aile kurumunu merkeze alan ve tüm paydaşları aynı amaç doğrultusunda harekete geçiren bir eylem planı hazırladıklarını, bu eylem planında küresel tehditler ve demografik dönüşüm karşısında ailenin korunmasını temel hedeflerden biri olarak belirlediklerini ifade etmiştir. Aileyi tehdit eden şiddet, zararlı akımlar, alışkanlıklarla mücadeleyi güçlendirirken küresel cinsiyetsizleştirme projelerine karşı duruşlarına da yer verdiklerini belirtmiştir. Bunun yanı sıra kurumsal yapılarını güçlendirdiklerini, Nüfus Politikaları Kurulu ile tüm Bakanlarla eş güdüm ve koordinasyon içerisinde yeni politikalar geliştirdiklerini, Aile Enstitüsü aracılığıyla aileyi tehdit eden risklere karşı koruyucu ve önleyici politikalar geliştirdiklerini ifade etmiştir.

Ayrıca uluslararası alanda da güçlü bir aile diplomasisi yürüttüklerini, Türk Devletleri Teşkilatı çatısı altında 1. Sosyal Politika Bakanlar Toplantısı düzenlediklerini, ilk kez gerçekleştirilen bu toplantı ile teşkilatın çalışma alanlarına sosyal politikanın girmesini sağladıklarını ifade etmiştir. Bu toplantının ikincisinin Haziran 2025'te Azerbaycan'da gerçekleştirileceğini, bunun yanı sıra Birleşmiş Milletler Ailenin Dostları Grubuna üye olduklarını ve Katar, Macaristan, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Sırbistan, Avusturya, Moğolistan gibi birçok ülke ile iş birlikleri kurduklarını belirtmiştir. Göktaş, Türkiye'nin girişimi ile İslam İş Birliği Teşkilatının önümüzdeki dönem öncelikleri arasına ailenin, nesillerin ve güçlü nüfus yapısının korunması hedefinin dahil edildiğini belirterek 2025 yılını Sayın Cumhurbaşkanımızın takdirleri ile "Aile Yılı" ilan ettiklerini belirtmiştir. Bu Forumun 2025 yılı "Aile Yılı" kapsamında ortak bir hedef ve vizyon ortaya koymak için bir fırsat olduğunu, aileyi geleceğin belirsizliklerine karşı korumanın ortak sorumluluk olduğunu ifade etmiştir.

Göktaş, bu alandaki görüşlerini belirtmek üzere oturumun moderasyonunu sağlamış ve protokol sırasına göre temsilcilerin görüşlerinin alınacağını belirtmiştir.

Oturumda ülke temsilcilerinin söz alma sırasına göre konuşmalarında dikkat çeken hususlara aşağıda yer verilmiştir:

Özbekistan Cumhuriyeti

Özbekistan Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Sayın Zulaiho Bakhriddinovna Makhkamova, konuşmasında aile forumu kapsamında müşterek fikirleri oluşturmak üzere bir araya gelindiğini ifade etmiştir. Özbekistan'ın Türkiye ile siyasetin diğer alanlarında olduğu gibi kadın politikaları alanında da iş birliği yürüttüğünü, bu iş birliğinin halkları birbirine yakınlaştırdığını belirtmiştir. Ülkeler arasında dostane ilişkilerin bulunduğunu ve ekonomik alanda da ortak çalışmaların sürdürüldüğünü vurgulamıştır.

Birleşmiş Milletler teşkilatının farklı alanlarda kararlar aldığını ifade eden Makhkamova, Özbekistan'ın uluslararası ilişkiler çerçevesinde 20'den fazla sözleşmeyi imzaladığını belirtmiştir. Bu kapsamda kadınlar ve ailelerin güçlendirilmesine yönelik kurumsal ve hukuki altyapıyı oluşturmak üzere adımlar atıldığının altını çizmiştir. Özbekistan Cumhurbaşkanı'nın desteğiyle bu alandaki ilerlemelerin devam ettiğini ifade etmiştir.

Özbekistan'ın gelişme stratejisinde aileye özel bir yer verildiğini vurgulayan Makhkamova, eğitim ve öğrenim gibi konuların öncelikli olarak ele alındığını ifade etmiştir. Anayasada aileye ilişkin önemli hükümlerin yer aldığını, aileler için ekonomik olarak elverişli koşullar oluşturulmasına yönelik düzenlemeler bulunduğunu belirtmiştir. Eğitim alanında da aile değerlerinin ön planda tutulduğunu ifade etmiştir.

Küresel tehditlere karşı gerekli tedbirlerin alındığını belirten Makhkamova, bu doğrultuda bir kavram belgesinin hazırlandığını ifade etmiştir. Ülkenin bağımsızlığına, aile kurumunun korunup güçlendirilmesi yoluyla katkı sağlandığının altını çizmiştir. Ailelerin verimli mekanizmalarla güçlendirilmesinin önemli olduğunu, sağlam aile yapısının ülkeyi uluslararası düzeyde de güçlendireceğini belirtmiştir.

Özbekistan'da kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesine yönelik stratejik tedbirler uygulandığını vurgulayan Makhkamova, ilgili Bakanlığın bu alandaki çalışmalarının genişletildiğini ifade etmiştir. Ailede, toplumda ve ülkede onurlu bir çalışma ortamının sağlanmasının son derece önemli olduğunu belirtmiştir. Kadınların parlamentoda %38, yerel yönetimlerde %33 oranında temsil edildiğini ve kadınların çeşitli alanlarda giderek daha fazla fırsata eriştiğini ifade etmiştir.

Kadınlar ve erkekler için eşitliğin sağlanmasına, çocukların sağlıklı ailelerde gelişmesine yönelik tedbirler öngörüldüğünü, aile kurumunun güçlendirilmesi amacıyla 10 binden fazla mahallede aile ve kadın birimlerinin oluşturulduğunu, danışmanlık hizmetlerinin sunulduğunu ve ailelerdeki ihtilafların ortadan kaldırılması için çalışmalar yürütüldüğünü belirtmiştir. Mahallelerde aktif çalışmalar yapıldığının, bu doğrultuda çeşitli projelerin hazırlanarak hayata geçirildiğinin altını çizmiştir. Kamu kurumları bünyesinde aileyle ilgili idari birimlerin bulunduğunu ifade eden Makhkamova,

aile eğlenceleri düzenlendiğini ve dini, manevi ve ahlaki değerlerin yüceltilmesi yönünde çalışmalar yürütüldüğünü belirtmiştir. Aile kurumunun her geçen gün daha derinlemesine araştırıldığını, eğitim alanında da farklılıkların giderilmesine yönelik çalışmaların sürdürüldüğünü vurgulamıştır.

Aileler için ekonomi alanında sübvansiyonlar uygulandığını, belirli hizmet alanlarında aileler için kolaylıklar sağlandığını ifade eden Makhkamova, kadınların toplumda daha etkin şekilde yer alması için de çalıştıklarını belirtmiştir.

Aile selameti için değerlendirme ve gözetim merkezlerinin kurulduğunu ifade eden Makhkamova, bilimsel projelerle bu çalışmalara destek verildiğini, eğitim alanında ekonomik imkânların geliştirilmesi amacıyla farklı projeler oluşturulduğunu, ailelerin ihtiyaçlarının değerlendirilip karşılanması için tedbirler alındığını belirtmiştir. Kadınlara rehberlik sağlayan kuruluşların da aktif biçimde çalıştığını vurgulamıştır.

Azerbaycan Cumhuriyeti

Azerbaycan Cumhuriyeti Aile, Kadın ve Çocuk Sorunları Devlet Komitesi Başkanı Sayın Bahar Muradova konuşmasına Azerbaycan'da ailenin toplumun temel yapı taşı olduğunu ve devlet politikalarının merkezinde yer aldığını vurgulamıştır. Bu temelde şekillenen kültürel değerler arasında aile yapısının korunması, çocuk eğitimi ve kadınların güçlendirilmesinin öne çıktığını belirtmiştir.

Toplum refahının, kadınların ve çocukların topluma kazandırılması ve sosyal entegrasyonunun sağlanmasına bağlı olduğunu; ortak değerler olan aileye hürmet, nesiller arası güçlü ilişkiler gibi unsurların küreselleşmenin olumsuz etkilerine karşı en güçlü dayanak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Azerbaycan'ın bu bağlamda Asya, Avrupa ve İslam dünyası arasında bir köprü görevi üstlendiğinin altını çizmiştir.

Doğumun teşvik edilmesi gerektiğini vurgulayan Muradova, zararlı eğilimlerle mücadele çerçevesinde ailelerin güçlendirilmesinin önemine dikkat çekmiş, aileye yönelik tehditlere karşı gerekli önlemlerin alınması gerektiğini, ailenin korunmasının toplumun geleceğini güvence altına almak anlamına geldiğini ifade etmiştir.

Kongo Cumhuriyeti

Kongo Cumhuriyeti Sosyal İşler, Dayanışma ve İnsani Yardım Bakanı Sayın Irène Marie Cécile Mboukou-Kimbatsa, aile forumunun önemini vurgulayarak ailenin her toplumun temel taşı olduğunu, kalkınmanın temel unsurlarından biri olduğunu vurgulamıştır.

Kadın ve erkeğin biyolojik olarak bir çocuk dünyaya getirmesinin ötesinde, çocuğun sağlıklı gelişimi için uygun toplumsal değerlerin varlığının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Kongo Cumhuriyeti'nde AIDS pandemisi, yoksulluk ve ekonomik kriz gibi sorunların yanı sıra sosyal medyada yayılan zararlı içeriklerin aile yapısını olumsuz etkilediğini dile getirmiştir.

Kırsal bölgelerde yeni aile yapılarına rastlandığını; tek ebeveynli aileler, evlilik dışı birliktelikler ve büyükannelerin torunların bakımını üstlendiği durumların yaygınlaştığını ifade etmiştir; terk edilmiş çocuklar, uyuşturucu kullanan gençler, eğitimden kopmuş genç bireyler, yasal sorunlarla karşılaşan gençler, dul kadınlar ve aile sorumluluğunu tek başına üstlenen kadınlar gibi kırılgan grupların varlığına dikkat çekmiştir.

Hükümetin aileye destek vermesinin zorunlu olduğunu ifade eden Mboukou-Kimbatsa, anayasa ile aile, kadın ve çocuk haklarının koruma altına alındığını, aile üyelerine yönelik ek yasal düzenlemelerin de yürürlükte olduğunu ve Aile Kanunu'nun çocuk haklarını ön plana çıkardığını ifade etmiştir. Siber suçlarla mücadele ile yaşlı ve engelli bireylerin haklarını korumaya yönelik çeşitli yasal düzenlemelerin yürürlükte olduğunu aktarmıştır.

Aile, kadın, çocuk ve genç işsizliği ile çocukların dijital ortamlarda korunması gibi konuları içeren stratejik belgeler geliştirdiklerini, bu stratejiler kapsamında özellikle yoksul ailelerin çocuklarının merkeze alındığını, Aile Bakanlığı bünyesinde yürütülen üç farklı projeye bu hedeflerin sahada somut uygulamalarla hayata geçirildiğini ifade etmiştir. Bu projeler arasında üretimin teşviki ve aile dışındaki çocuklara ilişkin veri toplama faaliyetlerinin yer aldığını ifade etmiştir.

Kongo Cumhuriyeti'nde ailenin merkezi rolünün önemsendiğini ve bu yönde ciddi ilerlemeler kaydedildiğini dile getiren Mboukou-Kimbatsa, hala aşılması gereken önemli mesafeler bulunduğunu, etkili aile politikalarının uluslararası bilgi paylaşımıyla geliştirilebileceğini vurgulayarak, bu Forumun iş birliğini güçlendirmek adına önemli bir fırsat sunduğunu belirtmiştir. Aile kapasitesinin geliştirilmesiyle ekonomik ve sosyal dayanıklılığın artırılmasının tüm ülkeler için önemli olduğunu ifade etmiştir.

Gürcistan

Gürcistan İşgal Altındaki Topraklardan Yerlerinden Edilmiş Kişiler, Çalışma, Sağlık ve Sosyal Koruma Bakanı Sayın Mikheil Sarjveladze, ülkelerinde önemli çalışmalar yürüttüklerini ve bu alanda yoğun çaba gösterdiklerini, hükümetin hedef odaklı programlar aracılığıyla ailelere desteğini sürdürdüğünü belirtmiş; temel amaçlarının toplumun kalkınmasını sağlamak ve tüm bireyler ile ailelere eşit haklar tanımak olduğunu vurgulamıştır.

Bu kapsamda, en temel yapı taşlarından birinin "Sosyal Adalet Programı" olduğunu ifade etmiş; öncelikle yoksulluğun ortadan kaldırılmasını hedeflediklerini belirtmiştir. Temel hedeflerinin ailelerin sosyoekonomik durumunu iyileştirmek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek olduğunu vurgulamıştır.

Bu doğrultuda çocukların yararını önceleyen özel bir program ortaya konduğunu ifade eden Sarjveladze, UNICEF ile yürütülen iş birliği kapsamında kırılgan ailelere destek olunduğunu ve çocukların refahını artırmak amacıyla yoğun çaba harcandığını ifade etmiştir.

Nüfusun artması amacıyla finansal destek programlarının hayata geçirildiğini, özellikle dağlık

bölgelerde yaşayan ailelere maddi yardımlar sağlandığını belirtmiştir. Gürcistan'ın bu alandaki en önemli stratejisinin toplumun karşı karşıya geldiği zorlukları aşmak ve ailelerin dayanıklılığını artırmak olduğunu vurgulamıştır.

Sarjveladze, işçi hakları ve anne haklarının korunmasına yönelik çalışmalarda bulduklarını, hamile ve emziren kadınlara destek sağlamak amacıyla esnek çalışma saatlerinin uygulamaya koyulduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, çocuk koruma ve sosyal rehabilitasyon programlarının da hayata geçirildiğini, engelli çocuklar ile annesi ve babası olmayan çocuklarla ilgili sosyal rehabilitasyon programları uygulamaya koyarak çocukların risklerden korunması ve topluma daha sağlıklı şekilde entegre olmaları için çalışmalar yürüttüklerini ifade etmiştir.

Ailelerin, refah düzeyi yüksek toplumların temel yapı taşı olduğunu ifade eden Sarjveladze, uluslararası paydaşlarla birlikte aile odaklı politikalarını hayata geçirmeye çalıştıklarını ve geleceğe yönelik daha dayanıklı ve güçlü aile yapıları oluşturmayı amaçladıklarını vurgulamıştır.

Gine Cumhuriyeti

Gine Cumhuriyeti Kadın, Çocuk ve Korunmasız Kişilerin Güçlendirilmesi Bakanı Sayın Charlotte Daffe-Toure, Sahraaltı Afrika ülkelerinde yaşanan birçok toplumsal değişimin aile yapısını etkilediğini, Gine Cumhuriyeti'nin de bu durumdan bir istisna teşkil etmediğini belirtmiştir. Endojen ve eksojen (içsel ve dışsal) etkiler altında yerel kültürün, bilgi teknolojilerinden, küreselleşmeden ve yasa dışı göçlerden etkilendiğini, aile yapısının değişmeye başladığını ve kadın ile erkeğin aile içindeki rollerinin dönüşüm geçirdiğini ifade etmiştir. Bu durumun kültürel değerlerin sosyal kontrol mekanizması görevlerini zayıflattığını, aileyi sivil toplumun ve devletin aktif bir paydaşı haline getirme potansiyelini değerlendirdiklerini, böylece kalkınma faaliyetlerine nasıl katkıda bulunabileceklerini kendilerine sorduklarını belirtmiştir.

Bölgesel koşulları ve sosyal entegrasyonu dikkate alındığında, Gineli ailelerin kırsal göç ile karşı karşıya kaldığını, bu duruma örnek olarak başkentteki nüfus artış hızının ülke genelinin üç katı olduğunu belirtmiştir. Bu gelişmelerle birlikte birçok engelle karşı karşıya kaldıklarını, yasal mevzuatın ve alınan önlemlerin uygulanmasında yaşanan zorlukları, kadın-erkek eşitliğini zorlaştıran etkenlerin kamu yönetimi ve temel sosyal hizmetlerin etkinliğini de olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Kaynak dağılımındaki eşitsizliklerin bireylerin toplumsal bağlarını zayıflattığını ve yalnızlaşmalarına yol açtığını, düzensiz göç faaliyetlerinin ise sosyal hizmetlere ve sağlık hizmetlerine erişimi zorlaştırdığını ifade etmiştir.

Gine Hükümeti'nin eğitime erişimi hızlandırmaya ve kız çocuklarının %97'lik eğitim katılım oranını korumak ve artırmak için çalışmalarını sürdürdüğünü belirtmiştir. İnsan sermayesine yapılan yatırımları sürdürmeyi hedeflediklerinin altını çizmiş, sürdürülebilir sosyal kalkınma programlarını 2040 yılına kadar uygulamaya koymaya devam edeceklerini ifade etmiştir. Sosyal koruma ve çocuğun korunmasına yönelik politikasını yürürlüğe koymaya çalıştıklarını, bunun yanı sıra Çocuk Kanunu'nun

kabulü ile çocukların ve diğer korunmasız bireylerin haklarının güvence altına alınmasının hedeflendiğini, engelli bireylerin de güçlendirilmesi için çalışmalar yürütüldüğünü belirtmiştir.

Daffe-Toure, Gine aile kurumunun tüm bu değişimlere rağmen kültürel ve dini değerlerin kuşaktan kuşağa aktarıldığı bir toplumsal güvenlik ağı işlevi gördüğünü vurgulamıştır. Evrensel bir mekanizmanın eksikliğine rağmen karar alıcıların aileyi destekleyen ve güçlendiren yapıları benimsemelerini umut ettiklerini, kolektif bir birleşme ile aileyi dünya çapında korumak, geliştirmek ve güçlendirmek istediklerinin altını çizmiştir.

Daffe-Toure, aile kavramının durağan bir yapı olarak değil dinamik bir toplumsal mekanizma olarak ele alınması; ailenin yaşayan ve gelişen bir sosyal mekanizma olarak değerlendirilmesi; ailenin dayanışma ve eğitim görevlerinin, geleneklerin sürdürülerek aileye yüklenen toplumsal rollerin güçlendirilmesi gerektiğini ve bu doğrultuda aileyi korumaya ve güçlendirmeye, eşitlik ve dayanışma çerçevesinde çalışmaya devam edeceklerini ifade etmiştir.

Ürdün Haşimi Krallığı

Ürdün Haşimi Krallığı Sosyal Kalkınma Bakanı Sayın Wafa Bani Mustafa, kadının, toplumun temel yapı taşı olan ailenin vazgeçilmez bir unsuru olduğunu, dolayısıyla annenin burada önemli bir rol oynadığını belirtmiştir. Ailenin yalnızca bir sosyal mesele değil, aynı zamanda ekonomik ve sürdürülebilir kalkınmanın temeli olmasının yanı sıra ulusal bir öncelik olduğunu vurgulamıştır. Ürdün Anayasası'nın 6. maddesinde, "*Aile toplumun başıdır, temelidir*" ifadesine yer verildiğini, yasalarının aileye büyük bir destek sağladığını, devletin anneleri, yaşlıları ve toplumun tüm kesimlerini koruduğunu ifade etmiştir.

Günümüzde tüm ailelerin çeşitli sorunlar ve tehditlerle karşı karşıya kaldığını belirten Mustafa, bu noktada sosyal yardımların ve sosyal sigortalar kurumunun büyük önem taşıdığını ifade etmiştir. Ürdünde bu alanda mevzuat düzenlemelerinin yanında, kadın hakları ve politikaları üzerine çalışan özel bir kurumun faaliyet gösterdiğini, bu Konseyin başında Kraliçe Rania'nın yer aldığını belirtmiştir. Aynı şekilde çalışma yasalarında anneliği destekleyen çeşitli düzenlemelerin yer aldığını ifade eden Mustafa, sosyal sigorta sisteminde de kadınların istihdamını ve annelik haklarını güvence altına alan düzenlemelerin bulunduğunu ifade etmiştir. Aile içi şiddetle mücadele kapsamında da çeşitli maddelerle çalışmalar yürütüldüğünü ifade etmiştir.

Çocuk haklarının her şeyin başında geldiğini vurgulayan Mustafa, dijital ortamda karşılaşılan bazı risklerin çocukları tehdit ettiğini ve bu tehditlere karşı koruma sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Aynı şekilde toplumsal programlar aracılığıyla özellikle yoksul ve kırılgan ailelerin desteklenmesinin, yetimlerin korunmasının ve ilgili hizmetlerin kapsamının genişletilerek kalite standartlarının yükseltilmesinin hedeflendiğini ifade etmiştir. Kreşler ve çocukların bakımı alanında çeşitli atılımların gerçekleştirildiğini, ailelerin ekonomik olarak desteklenmesinin büyük önem taşıdığını vurgulamıştır.

Ülkenin gelecek vizyonuna dair, sosyal alanda koruma sağlamaya yönelik çalışmaların Krallık

himayesinde sürdürüldüğünü ifade eden Mustafa, karar alıcıların aile odaklı bir yaklaşım benimseyerek politikalarını şekillendireceklerini ifade etmiştir. Engelli bireylerin korunmasına yönelik adımlar atıldığını, sağlık alanında çocuklar ve gençler için kampanyaların düzenlendiğini, yoksul ailelerin ekonomik olarak güçlendirilmesi amacıyla üretkenlik odaklı programlar geliştirildiğini ifade etmiştir.

Mustafa, evlilik planlayan gençlere yönelik eğitim programları uygulandığını, sağlıklı doğum başta olmak üzere çeşitli alanlarda eğitim programları düzenlendiğini aktarmıştır. Güçlü bir toplum için ortaklıklar ve uluslararası iş birliğinin önemli olduğunu, aile konusunun ulusal ve uluslararası gündemlerde öncelikli bir yer edinmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Macaristan

Macaristan Kültür ve İnovasyon Bakanı Sayın Dr. Balázs Hankó, ailenin toplumun temeli olduğunu ve her şeyden önce geldiğini vurgulamış, aileyi desteklemek için küresel ölçekte güçlü liderliğe ihtiyaç duyulduğunu ifade etmiştir. Macaristan'da "Değerlerle Dolu Bir Gelecek Konferansı" adlı bir etkinlik düzenlendiğini ve bu konferansın merkezinde aile kavramının yer aldığını belirtmiştir. 2010 yılından bu yana aile odaklı bir hükümete sahip olduklarını ifade eden Hankó, aileyi temel öncelikleri olarak tanımlamıştır.

Türkiye'yi, aile değerlerini yeniden ayağa kaldırma konusunda öncü bir ülke olarak gördüklerini, Macaristan'ın ise 2010 yılından bu yana aile dostu bir ulusu adım adım inşa etmeye devam ettiğini belirtmiştir. Ancak birçok tehditle karşı karşıya kaldıklarını ifade etmiş; Avrupa Birliği içinde birçok ülkenin benzer tehditlerle mücadele ettiğini vurgulamıştır. Avrupa Birliği'nin ciddi bir demografik daralma sürecinden geçtiğini, yılda yalnızca 600 bin doğum gerçekleştiğini ve 50 yıl önce dünya nüfusunun %10'unun AB ülkelerinde yaşarken, bu oranın bugün %5'e düştüğünü ifade etmiştir.

Brüksel merkezli Avrupa Birliği'nde geleneksel aile yapısına ve değerlerine yönelik baskıların arttığını, toplumsal cinsiyet ve LGBT ideolojisinin etkisinin hissedildiğini belirtmiştir. Macaristan'ın bu ideolojik yönelimlere karşı toplumsal ve hukuki bir mücadele yürüttüğünü, bu kapsamda anayasalarında yalnızca erkek ve kadın olarak iki cinsiyeti tanımladıklarını ve evliliği kadın ile erkek arasında bir ilişki olarak belirlediklerini ifade etmiştir. Bu nedenle Macaristan'ın çeşitli saldırılara maruz kaldığını, bazı Avrupa ülkelerinde LGBT içeriklerinin okullara kadar girdiğini ve bu içeriklerin çocuklara yönelik olarak yaygınlaştırıldığını belirtmiştir. Macaristan'da bu tür içeriklerin yasaklandığını ve bu nedenle Avrupa Birliği tarafından dava edildiklerini ifade etmiştir. Ayrıca onur yürüyüşlerine izin verilmediğini ifade etmiş ve bu uygulama nedeniyle de dava süreciyle karşı karşıya kaldıklarını belirtmiştir.

Macaristan'da 2010 yılından bu yana evlilik oranlarının %31 arttığını, boşanma oranlarının %29, kürtaj oranlarının ise %15 azaldığını ifade etmiştir. Ailenin; evlilik, anne, baba ve çocuklardan oluşması gerektiğini vurgulamıştır. Macaristan hükümeti olarak 30 farklı aile politikasına sahip olduklarını, bu politikalar arasında vergi indirimlerinin yer aldığını ve aile sahibi çalışan bireylerin vergi avantajlarından yararlandığını belirtmiştir. Ayrıca, 30 yaş altı kadınlardan 2 veya 3 çocuğu olanların ömür boyu gelir vergisinden muaf tutulacaklarını, bu sayede 2029 yılı itibarıyla 1 milyon kadının bu

haktan yararlanacağını ifade etmiştir. Çalışan erkeklere yönelik teşviklerin de artırıldığını, bir sonraki yıl gayrisafi yurt içi hasılanın %5'inin aile desteği için ayrıldığını belirtmiştir.

2023 yılında Avrupa Birliği ülkeleri arasında doğurganlık oranında 3. sırada yer aldıklarını ifade eden Hankó, COVID-19 pandemisi ve Ukrayna-Rusya savaşı nedeniyle bu alanda beklenen ilerlemenin sınırlı kaldığını ifade etmiştir. Ancak ülkelerinde aile kurma sürecini teşvik ettiklerini, bu kapsamda kredi destekleri sağlandığını ve 550 binin üzerinde ailenin ev sahibi olması için teşvik verildiğini belirtmiştir. Annelerin çocukları 3 yaşına gelene kadar evde kalabildiğini, ardından işe döndüklerinde aile desteği almaya devam ettiklerini ifade etmiştir. Tüm bu çalışmalar sayesinde 3 çocuğu olan ailelerin oranının %65'ten %85'e yükseldiğini, geleneksel aile yapısının toplumsal rolünü güçlendirmeye çalıştıklarını belirtmiştir.

Kuveyt Devleti

Kuveyt Devleti Sosyal İşler, Aile ve Çocuk İşleri Bakanı Dr. Amthal Hadi Al-Huwailah, bireyin kimliğini ailesi aracılığıyla kazandığını, geçmişini ve geleceğini aile yapısının şekillendirdiğini belirterek, ailenin toplumsal yapıda merkezi bir rol üstlendiğini vurgulamıştır.

Dünyada çok hızlı biçimde yaşanan değişimlere dikkat çeken Al-Huwailah, özellikle teknolojik alandaki dönüşümlerle birlikte iletişim, siyaset, güvenlik, sosyal yapı ve çevresel faktörler doğrultusunda yeni politikaların geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Kuveyt'in kuruluşundan itibaren aile bireylerinin geleceğini güvence altına almak için çeşitli önlemler aldığını, Kuveyt Anayasası'nda ailenin korunmasının en temel maddelerden biri olarak yer aldığını belirtmiştir.

Özellikle anneliğin ve çocukların korunmasına yönelik kapsamlı stratejiler geliştirildiğini ifade eden Al-Huwailah, sağlık ve sosyal alanlarda aileyi korumaya yönelik çeşitli politika ve programların uygulandığını belirtmiştir. Aileye yönelik öncelikli olarak bütüncül politikaların geliştirilmesinin, sosyal, sağlık ve iskân alanlarında aileyi destekleyen uygulamaların hayata geçirilmesinin zorunlu olduğunu vurgulamıştır; aksi takdirde sağlıklı bir toplum inşa etmenin mümkün olmayacağını ifade etmiştir.

Anne-babasız çocukların korunması gibi konuların bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi gerektiğini belirten Bakan, yoksul ailelere maddi destek sağlanmasının ve eğitime ücretsiz erişimin sağlanmasının önemini vurgulamıştır. Sağlık alanındaki gelişmelerin ve engelli bireylerin bakım hizmetlerinin önem taşıdığını, kadınların ve annelerin desteklenmesinin, çıkarılan yasalarla ailelerin korunmasının ve aile bireylerinin sağlıklı ve istikrarlı biçimde gelişmesinin toplumsal refah açısından kritik olduğunu ifade etmiştir.

2020 yılında çıkarılan yasayla aile içi şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalar yürütüldüğünü belirten Al-Huwailah, çocukların sağlıklı gelişimi için ailelere ekonomik destek sunulmasının ve engelli bireylerin topluma entegrasyonu için istihdam edilmelerinin gerekliliğini vurgulamıştır.

Bu alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesinin büyük önem taşıdığını ifade eden Bakan, toplumun tüm kesimlerinin katılımıyla ulusal politikaların şekillendirilmesine önem verildiğini, sürekli gelişimin sağlanması gerektiğini, uygulanan politikaların periyodik olarak değerlendirilip güncellenmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Uluslararası iş birliğinin bu çerçevede özel bir önem taşıdığını vurgulamıştır.

Aile işlerinden sorumlu Yüksek Konsey'in 2006 yılında kurulmasının, Kuveyt'te ailenin taşıdığı önemin açık bir göstergesi olduğunu ifade eden Al-Huwailah, ailenin sosyal alandaki istikrarı için psikososyal destek sağlanmasının da önemli olduğunu belirtmiştir. Aile içi şiddet vakalarında kadın ve çocuklara güvenli barınma olanakları sağlanmasına yönelik çalışmaların sürdürüldüğünü, bu hizmetlerin 7/24 esasına göre çalışan birimler aracılığıyla yürütüldüğünü ifade etmiştir.

Al-Huwailah, temel ve öncelikli hedeflerinin toplumun korunması ve aile yapısının güçlendirilmesi olduğunu vurgulayarak, ülke geleceğinin güçlü aile yapılarıyla güvence altına alınabileceğini ifade etmiştir.

Kırgız Cumhuriyeti

Kırgız Cumhuriyeti Çalışma, Sosyal Güvenlik ve Göç Bakanı Sayın Ravshanbek Sabirov, "Aile Yılı" kapsamında gerçekleştirilen bu Forumun son derece önemli olduğunu vurgulamış; bu konuyu ülkelerinde ortak bir politika alanı olarak değerlendirdiklerini ve insan sermayesinin geliştirilmesi açısından aileyi toplumsal kalkınmanın güvencesi olarak gördüklerini ifade etmiştir.

Sağlam bir aile yapısı olmadan sürdürülebilir kalkınmanın mümkün olamayacağını belirten Sabirov; siyasi, ekonomik ve kültürel gelişmenin de bu sağlam temele dayandığını, bu nedenle vatandaşların bilinçlendirilmesinin temel öncelik olduğunu vurgulamıştır. Bunun aynı zamanda toplumun demografik yapısı üzerinde de etkili olduğunu ifade etmiştir. Kırgızistan'da ailenin sosyal politikaların ayrılmaz bir parçası olduğunu, hükümetin sosyal programları hazırlarken aile değerlerinin güçlendirilmesine özel önem verdiğini belirtmiştir.

Modern teknolojilerin çocuklar üzerindeki etkilerine dikkat çeken Sabirov, ebeveynlerin aktardığı değerlerle çocukların dijital ortamda karşılaştığı içerikler arasında ciddi çelişkiler oluştuğunu, bu nedenle bu alanda tedbirler alınması gerektiğini ve bu tedbirlerin belirli standartlar çerçevesinde yapılandırılmasının gerekliliğine dikkat çekmiştir.

Artan göç, aile içi şiddet ve yüksek boşanma oranlarının somut tedbirleri zorunlu kıldığını ifade eden Sabirov, aile kurumunun etkin biçimde desteklenmesinin uluslararası iş birliğiyle mümkün olabileceğini belirtmiştir. Çalışan ebeveynlerin aileleriyle birlikte zaman geçirebilmesi, eğitim, sağlık ve diğer temel hizmetlere erişimin sağlanması için destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Kasım 2024'te Kırgızistan ile Türkiye arasında aile kurumunun desteklenmesine ilişkin bir mutabakat

zaptı imzalandığını hatırlatan Sabirov, bu mutabakat kapsamında aileye dair temel ilkelerin belirlendiğini ifade etmiştir. Cumhurbaşkanlarının da aile kurumunun güçlendirilmesi yönünde adımlar attığını ve bireyin manevi gelişimini destekleyen bir kararname yayımlandığını belirtmiştir.

Aile Kanunu'nun baştan sona yenilendiğini ifade eden Sabirov, bu kanunun kişilik haklarının korunmasının yanı sıra yurtseverlik ve manevi değerlerin teşvik edilmesine yönelik hükümler içerdiğini belirtmiştir. Aile kurumlarının geliştirilmesi, toplumun sosyal politikalarla desteklenmesi ve yoksul ailelere sosyal yardımların sağlanması gibi konuların karara bağlandığını açıklamıştır.

Kadın-erkek eşitliğinin öncelikli konular arasında yer aldığını belirten Sabirov, Kırgızistan'ın bu alanda 165 ülke arasında 45. sırada yer alarak önemli bir başarıya imza attığını vurgulamıştır. Özellikle geleneksel olarak kadına saygıyı desteklediklerini, Kırgız halkı arasında yaygın olan "Cennet anaların ayağı altındadır" sözünün bu yaklaşımı yansıttığını ifade etmiş; kadının Kırgız toplumunun temel direği olduğunu vurgulamıştır. Parlamentoda kadınların %42 oranında temsil edildiğini, kadınların sosyal hayatın önemli alanlarında aktif rol aldığını ve mikro kredi kaynaklarının %30'unun kadın girişimciler tarafından değerlendirildiğini belirtmiştir.

Avrasya Ekonomik İş Birliği Teşkilatı bünyesinde sosyal hizmetlerin geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması konusunda Kırgızistan'ın ikinci sırada yer aldığını ifade eden Sabirov, 2021–2025 yılları arasında işsizlik oranının %6,3'ten %4,1'e düşürüldüğünü vurgulamıştır. Uluslararası iş birliğinin geliştirilmesi, aile refahı için ortak çalışmalar yürütülmesi ve aile içi huzurun güçlendirilmesine katkı sunacak iş birliklerinin teşvik edilmesi yönünde çağrıda bulunmuştur.

Malezya

Malezya Kadın, Aile ve Toplum Geliştirme Bakanı Sayın Dato' Sri Hajah Nancy Shukri, Malezya'nın aileyi sosyal yapının en önemli unsuru olarak gördüğünü belirtmiş; geleceğe dönük ulusal mevzuatla bu yaklaşımın hukuki temele kavuşturulduğunu ifade etmiştir. 2010 yılından itibaren yürürlüğe giren söz konusu mevzuatın, 2026–2030 yılları arasındaki politika çerçevesini de belirlediğini ve ailenin sürdürülebilir kalkınma hedefleri bağlamında da merkezi bir konumda yer aldığını vurgulamıştır.

Ulusal politikalarında dokuz temel alanda aile yapısının dayanıklılığını artırmayı hedeflediklerini belirten Shukri, ebeveynlere yönelik programlar, mobil danışmanlık hizmetleri ve ergenlik dönemine özgü eğitim programlarının hayata geçirildiğini ifade etmiştir. Bakanlık bünyesinde gençlik politikalarına odaklanan özel bir birimin faaliyet gösterdiğini, bu kapsamda 1,2 milyon gence üreme ve cinsel sağlık konularında eğitim verildiğini belirtmiştir.

Ülkeleri için önemli bir konu olan yaşlanan nüfus ve cinsiyet rolleriyle ilgili olarak, 13. Program kapsamında zihinsel sağlık ve dijital okuryazarlık konularına odaklanıldığını, ebeveynlerin bu alanlarda bilinçlendirilmesinin amaçlandığını ifade etmiştir. Ayrıca mobil aile danışmanlık merkezleri kurduklarını, farkındalık kampanyaları geliştirerek bu programların ülke genelinde yaygınlaştırılması için çalışmalar yürüttüklerini belirtmiştir.

Genel olarak ortak deklarasyonu desteklediklerini vurgulayan Shukri, çok taraflı iş birliklerine katılım konusundaki kararlılıklarının yanı sıra, aileyi politika geliştirme süreçlerinin merkezine yerleştirmeyi önemsediklerini ifade etmiştir. Gelecekte her ailenin korunup güçlendirildiği kapsayıcı bir toplumsal yapı inşa etmeyi hedeflediklerini vurgulamıştır.

Mali Cumhuriyeti

Mali Kadın, Çocuk ve Ailenin Desteklenmesi Bakanı Sayın Diarra Djeneba Sanogo, Mali'de aile konusunun siyasi öncelikler arasında konumlandığını belirtmiş; bu alanda ulusal kurumlar, yasal düzenlemeler ve politika çerçeveleri oluşturulduğunu ifade etmiştir. Aile odaklı politikalarının, kadın ve çocuk politikalarından sorumlu bir bakanlığın kurulması, ulusal aile konseyinin oluşturulması, ilgili kanunun yürürlüğe girmesi ve ulusal cinsiyet ile eğitim politikalarının kabul edilmesiyle güçlendirildiğini vurgulamıştır. Uluslararası belgelerin kabulünün de bu çalışmaların bir parçası olduğunu, evrensel sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, çalışan haklarının korunması ve sosyal politikaların geliştirilmesi gibi alanlarda çalışmalar yürütüldüğünü ifade etmiştir. Ayrıca, dul kadınlara yönelik sosyal destek mekanizmalarının geliştirilmesine dair çalışmaların da sürdürüldüğünü belirtmiştir.

Mali'de aile kurumu birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Medyanın etkisi, artan boşanma oranları, toplumsal değerlerdeki erozyon ve zorunlu göç gibi faktörlerin aile kurumunu zayıflattığını ifade eden Sanogo, tüm bu sorunların üstesinden gelebilmek amacıyla Mali'nin aile yapısını çeşitli politika araçlarıyla güçlendirmeye çalıştığını vurgulamıştır. Bu doğrultuda, farklı paydaşlarla buluşmalar ve çalıştaylar düzenlendiğini, bu sayede aile ve toplum değerlerinin yeniden güçlendirilmesine yönelik çözüm yollarının istişare edildiğini belirtmiştir.

Karadağ

Karadağ Sosyal Refah, Aile Bakımı ve Demografi Bakanı Sayın Damir Gutić, hızla değişen dünyada ailelerin desteklenmeye ihtiyaç duyduğunu ifade etmiş; aileyi koruyan mevzuatın her zaman gerekli olduğunu vurgulamış ve kurumların aile değerlerini benimsemesi gerektiğini belirtmiştir.

Ailelerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve daha güvenli hale getirilmesi yönünde çalışmalar yapılması gerektiğini ifade eden Gutić, nüfus yapısı ve iklim değişikliği gibi alanlarda çeşitli krizlerin yaşandığını belirtmiştir. Karadağ'da ailenin, sosyal değerler sistemi içerisindeki en önemli yapı taşlarından biri olduğunu, modern zamanlarda ailelerin pek çok zorlukla karşı karşıya kaldığını vurgulamıştır. Yoksulluk, hizmetlere erişimin sağlanmasında koordinasyon yetersizliği, göç ve nüfus yapısındaki değişim gibi sorunları örnek göstererek, Karadağ'ın sosyal sistemini ve çocuk koruma mekanizmalarını geliştirmeye çalıştığını ifade etmiştir.

Avrupa Çocuk Garantisi belgesine atıfta bulunan Gutić, bu belgenin en önemli katkısının çocuk yoksulluğunun sona erdirilmesi ve kuşaklar boyunca süregelen bu yapısal sorunun ortadan kaldırılması olduğunu belirtmiştir.

Çocukların şiddetten korunmasına yönelik 2025–2029 yıllarını kapsayan bir programın yürürlükte olduğunu ifade eden Gutić, bu kapsamda özellikle kırılgan durumdaki çocukların eşit haklara erişimini sağlamak amacıyla çeşitli çalışmalar yürütüldüğünü belirtmiştir. Psikolojik hizmetler konusunda uzmanlardan destek alındığını, ailelerin tüm hizmetlere erişimini kolaylaştıracak mekanizmaların geliştirildiğini ifade etmiştir.

Erken müdahale hizmetlerinin, ebeveyn destek programlarının ve çocukların korunmasına yönelik hizmetlerin hayata geçirildiğini belirten Gutić, çocukların gelişimsel risklerini azaltmak amacıyla ailelere ve ebeveynlere yönelik hizmetlerin sunulmaya çalışıldığını vurgulamıştır. Uluslararası anlaşmalara taraf olmaya çalıştıklarını, UNICEF ve diğer paydaşlarla iş birliklerini sürdürdüklerini ifade ederek, vizyonlarının ailelerin sosyal koruma ve istihdam alanlarında adil ve sistematik biçimde desteklenmesi olduğunu belirtmiştir.

Gutić, bu forumların görüş alışverişi için önemli bir zemin sunduğunu ve gelecekteki iş birlikleri için yapı taşı niteliği taşıdığını ifade etmiştir. Aileler ve toplumun tüm bireyleri için daha dirençli sistemler oluşturulması gerektiğini vurgulamış; bu Forumun gelecekte yapılacak çalışmalara ilham kaynağı olacağını belirtmiştir. Karadağ olarak ailelere destek vermek için birlikte çalışmaya hazır olduklarını, ortak çabalarla etkili çözümler üretilbileceğini ve bunların uygulamaya geçirilebileceğini ifade etmiştir.

Senegal Cumhuriyeti

Senegal Aile ve Dayanışma Bakanı Sayın Maimouna Dieye, Senegal olarak ikili ve çok taraflı iş birlikleri aracılığıyla aile odaklı politikaların öncelik haline getirilmesi için yoğun çaba harcadıklarını ifade etmiştir. Birçok ülkede olduğu gibi, ailenin Senegal toplumunun temel yapı taşı olduğunu vurgulamıştır.

Aile huzuru ve refahının Senegal'in 2050 Gündemi içerisinde yer aldığını ifade eden Dieye, bu doğrultuda sağlık, eğitim ve kadınların ekonomik bağımsızlığının desteklenmesine özel önem verdiklerini belirtmiştir. Sağlık alanında, üretken ve gelişen bir ekonomiye katkı sağlayacak bir toplum hedeflediklerini; evrensel sağlık hizmetleriyle ailelerin sağlık hizmetlerine eşit erişimini güvence altına almayı hedeflediklerini ifade etmiştir.

Ulusal strateji doğrultusunda kadın-erkek eşitliği alanında kadınların ekonomik bağımsızlığının desteklendiğini vurgulayan Dieye, kadınlara ve genç kızlara yönelik şiddeti önlemeye yönelik proje ve programların uygulamaya alındığını belirtmiştir. Bu çerçevede birçok reformun yanı sıra kurumsal yapılar ve yasal düzenlemelerin hayata geçirildiğini ifade etmiştir.

Pedofili ve tecavüz suçlarını cezalandıran yeni bir ceza yasasının kabul edildiğini belirten Dieye, ceza kanunu çerçevesinde fiziksel şiddetin daha etkin biçimde cezalandırıldığını ifade etmiştir. 7 gün 24 saat erişilebilir bir hattın kullanıma sunulduğunu, bu alanda ilgili kamu kurumlarının (Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Silahlı Kuvvetler) koordinasyon içinde çalıştığını belirtmiştir.

Kadınlara ekonomik bağımsızlıklarını kazandırmak amacıyla finansal olanaklar sağlandığını, eğitim, mesleki gelişim ve sosyal koruma hizmetlerinin sunulduğunu ifade eden Dieye, aileler için birçok sosyal güvenlik çalışmasının gerçekleştirildiğini ve hanelere yönelik çeşitli mali destek mekanizmalarının oluşturulduğunu belirtmiştir. Modernleşme çalışmalarının yürütüldüğünü ve sınır bölgelerinde kalkınmanın sağlanması için sosyal entegrasyona yönelik etkin çalışmaların hedeflendiğini ifade etmiştir.

Tüm bu programlar hayata geçirilmiş olmasına rağmen, Senegalli ailelerin mevcut küresel düzende güçlükle ayakta kalabildiğini; çocuklara sevgi, dayanışma gibi geleneksel değerleri aktarma görevlerini tam anlamıyla yerine getiremediklerini ifade eden Dieye, aile odaklı politikaların etkin uygulanabilmesi için sürdürülebilir ve güçlü yatırımlara ihtiyaç duyulduğunu vurgulamıştır.

Aileleri güçlendirmenin daha adil, dirençli ve kapsayıcı toplumlar inşa etmek anlamına geldiğini belirten Dieye, ortak ve dost ülkelerle iş birliği içinde çalışmaya hazır olduklarını; bu iş birlikleri sayesinde iyi uygulamaların ve kaynakların paylaşılabilirliğini ve ailelerin daha etkin biçimde desteklenebileceğini ifade etmiştir.

Dieye, egemen, adil ve kalkınmış bir Senegal'in inşasının ancak ailelerin huzuru ve iyi hali ile mümkün olacağını; tüm ailelerin temel hizmetlere erişiminin hayati önem taşıdığını vurgulamıştır.

Nijerya Federal Cumhuriyeti

Nijerya Kadın İşleri Bakanı Sayın Imaan Sulaiman-Ibrahim, aileyi, bireyin kimliğini kazandığı ve toplumsal dayanışmanın kök saldığı yer olarak tanımlamış; güçlü toplumların temelini aile olduğunu vurgulamıştır. 1995 yılındaki ilk konferanstan bu yana, ülkesinde kurulan aile birimi aracılığıyla bu çalışmaları yürüttüklerini; aileyi merkeze alarak kadını yönetim politikalarının merkezine alan bir yaklaşımla kadının ve ailenin güçlendirilmesi yönünde çalışmalar gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir.

Bakım verenlerin güçlendirilmesi yoluyla toplumun kalkınmasını esas alan bir perspektifle çalışmalarını sürdürdüklerini belirten Sulaiman-Ibrahim, ailelerin dönüşen dünyada göç, ekonomik baskılar, nüfus artışı, sosyal medya, sağlık sorunları, pandemi, savaşlar ve çatışmalar gibi pek çok tehditle karşı karşıya kaldığını vurgulamıştır. Bu nedenle yürütülen çalışmaların dönüştürücü ve güçlendirici nitelikte olması gerektiğini ifade etmiş; Nijerya'nın aile bütünlüğünü korumak amacıyla koruyucu ve önleyici politikalar geliştirdiğini belirtmiştir.

Ailelerin küresel ölçekte karşılaştığı tehditlerle mücadele ettiklerini belirten Sulaiman-Ibrahim, ülkenin dört bir yanından kadınların aile içindeki rollerinin güçlendirilmesi ve ailenin toplumsal rolünün pekiştirilmesi yoluyla kalkınmayı amaçlayan bir yaklaşım benimsendiğini ifade etmiştir.

Savunmasız çocukların korunmasına yönelik çalışmalar yürütüldüğünü belirten Sulaiman-Ibrahim, geçim destek programlarının uygulanarak ailelerin dayanıklılığının artırıldığını vurgulamıştır. Nijerya'da çocuk bakımı ve gelişimine yönelik hizmetlere yatırım yapıldığını, nakit transferleriyle çocukların yeterli ve dengeli beslenmesinin güvence altına alınmasının hedeflendiğini belirtmiştir.

Ayrıca, aileye duyarlı bütçeleme projelerinin de uygulamaya alındığını ifade etmiştir.

Kanaat önderleri ve toplumun etkili figürlerinin aile değerlerinin yüceltilmesinde kritik roller üstlenebileceğini belirten Sulaiman-İbrahim, küreselleşmenin aile değerlerini yozlaştırmadığını, tam tersine bu çalışmalarla bu değerleri pekiştiren bir toplumsal yapı inşa etmeye çalıştıklarını vurgulamıştır.

Bu çalışmaların hem ulusal düzeyde hem de Birleşmiş Milletler programları gibi çok taraflı girişimlerde sürdürüldüğünü belirten Bakan, bu alandaki girişimlerin desteklenmesi için özel bir fonlama mekanizması oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır. Konuşmasını, “Adil, barışçıl ve müreffeh bir dünyanın temelleri evden başlar” sözleriyle sürdüren Sulaiman-İbrahim, kolektif kaynakların bireylerin yaşamlarının tüm evrelerinde erişilebilir kılınması gerektiğini ifade etmiş; her ailenin barış içerisinde, insan onuruna yakışır biçimde yaşamasının sağlanmasının ve aile kurumunun kutsallığının korunarak yüceltilmesinin önemini vurgulamıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Sadık Gardiyanoglu, içinde bulunduğumuz çağın aile kurumunu derinden etkileyen ve zaman zaman sarsan gelişmelere sahne olduğunu ifade etmiştir. Teknolojinin hızla ilerlediği, bireyciliğin yaygınlaştığı ve tüketimin yüceltiği bir dünyada, ailelerin daha önce karşılaşmadıkları zorluklarla mücadele etmek zorunda kaldığını vurgulamıştır.

KKTC’de Sosyal Hizmetler Dairesi’nin kuruluş esaslarının güncellenerek yasalaşma sürecine alındığını belirten Gardiyanoglu, bu adımın ailelere yönelik hizmetlerin güçlendirilmesi açısından büyük önem taşıdığını ifade etmiştir.

Ekonomik kaygıların aile kurmayı zorlaştırdığı bir dönemden geçildiğini belirten Bakan, sosyal yardımlar ve ekonomik istikrarı artırıcı programlar yoluyla aile yapısını desteklemeye çalıştıklarını; özellikle yeni evlenecek çiftler ve çocuk sahibi aileler için sunulan desteklerin bu bağlamda önemli katkılar sağladığını vurgulamıştır.

KKTC’de gençlerin küresel medya içeriklerine yoğun biçimde maruz kaldığını, bu içeriklerin aileye dair algıları şekillendirdiğini belirten Gardiyanoglu, buna karşılık yerel medya içerikleriyle aile değerlerini yansıtan yapımların artırılması için çalışmalar yürüttüklerini ifade etmiştir. Dijitalleşmenin aile yaşamı üzerindeki etkilerinin farkında olduklarını belirten Bakan, dijital ekranlar nedeniyle aile bireylerinin birbirlerinden uzaklaşma riskiyle karşı karşıya kaldıklarını; bu nedenle ebeveyn danışmanlık hizmetleri ve bağımlılıkla mücadele programlarıyla önleyici bir yaklaşım benimsediklerini aktarmıştır.

KKTC’nin doğurganlık oranlarındaki düşüş ve göç gibi demografik zorluklarla karşı karşıya olduğunu belirten Gardiyanoglu, çocuk sahibi olmayı teşvik eden ekonomik ve sosyal politikaları hayata geçirdiklerini, kadınların hem annelik rollerini hem de çalışma hayatındaki varlıklarını desteklediklerini

ifade etmiştir. Kadınlar, çocuklar, engelliler ve yaşlılara yönelik hizmetlerin temel öncelikler arasında yer aldığını; kadınların aile içinde güçlenmesi ve iş yaşamına katılımı için çeşitli projeler yürüttüklerini belirtmiştir. Gençlik ve Aile Danışma Merkezleri aracılığıyla eğitimler düzenlendiğini, boşanma sürecindeki çiftlere uzman ekipler tarafından danışmanlık hizmeti sunulduğunu ve yakın zamanda hayata geçirilecek olan Çocuk, Aile Danışmanlık ve Eğitim Merkezi ile çocuklar ve ebeveynler için koruyucu, önleyici ve iyileştirici hizmetler sunmayı hedeflediklerini ifade etmiştir.

Boşanma oranlarının KKTC’de de artış gösterdiğini, son beş yılda boşanma sayılarının yükseldiğini ve evlilik oranlarının sabit kaldığını belirten Bakan, doğurganlık oranlarının düşüş göstermesinin uzun vadede sürdürülebilirliği tehdit edebileceğini vurgulamıştır. KKTC istatistiklerine göre kaba doğum hızının yıllar içinde istikrarlı biçimde azaldığını ifade etmiştir. Bu bağlamda, merkezlerde yürütülen önleyici ve iyileştirici hizmetlerin boşanmaların azaltılması ve aile birliğinin korunması açısından büyük önem taşıdığını belirtmiştir.

Sosyal ve ekonomik desteklerle aile yaşamının güçlendirildiğini vurgulayan Gardiyanoglu, yeni evlenen çiftlere verilen destekler, sosyal sigorta kapsamında sağlanan yardımlar, doğum öncesi ve sonrası izinler ile ödeneklerin bu kapsamda sunulduğunu ifade etmiştir. Özel sektörde çalışan kadınlara dokuz ay, kamuda çalışanlara ise altı ay süreyle emzirme izni tanındığını; özel sektördeki tüm kadınlara yüzde yüz sosyal sigorta prim desteği verildiğini ve bu yolla kadınların iş gücündeki konumunu güçlendirmeyi hedeflediklerini belirtmiştir.

Ailenin korunması için hem bakanlık bünyesinde hem de sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde çeşitli hizmetler yürütüldüğünü belirten Bakan, koruma altındaki çocuklara aile tipi bakım modeliyle hizmet sunulmaya başladığını, çocukların aile ortamında sağlıklı şekilde büyüebilmeleri için koruyucu aile modelinin benimsendiğini ve şu anda 21 koruyucu ailede toplam 32 çocuğun bakımının sağlandığını ifade etmiştir. 2015’ten bu yana düşük gelirli anne ve babalara yönelik eğitim programları geliştirdiklerini, kadına ve engellilere yönelik çeşitli destek programlarının uygulandığını belirtmiştir. Konuşmasını, “Aile, toplumun direncini artıran ve geleceğe umut taşıyan bir güçtür” sözleriyle tamamlamıştır.

Filistin

Filistin Devleti Sosyal Kalkınma Bakanı ve İnsani Yardım İşlerinden Sorumlu Devlet Bakan Vekili Dr. Samah Abuoun Hamad, yerinden edilme ve soykırımın, aile yaşamının temel taşları olan insan onuru, barınma ve güvenlik gibi değerleri yok ettiğini vurgulamıştır. Filistinli ailelerin sistematik biçimde yerlerinden edildiğini ve soykırıma maruz kaldığını belirten Hamad, bugüne dek 53 binden fazla insanın hayatını kaybettiğini, Gazze’de ailesinden birini kaybetmemiş ve yerinden edilmemiş neredeyse kimsenin kalmadığını ifade etmiştir.

Bazen büyük ailelerden yalnızca bir çocuğun hayatta kaldığını belirten Hamad, çocukların küçük bedenlerinin enkaz altından çıkarıldığını aktarmıştır. 1,1 milyon insanın yerinden edildiğini

vurgulayarak, aileler için sosyal koruma talep ettiklerini ve en temel ihtiyacın barınma, yani güvenli bir ev olduğunu ifade etmiştir. Gazze'deki ailelerin neredeyse tamamının evlerini kaybettiğini, Batı Şeria'da da çok sayıda Filistinlinin zorla yerinden edildiğini belirtmiştir.

Saha ziyaretlerinde ailelerin gözlerine baktığını ve özellikle Batı Şeria'daki kadınların, ailelerini kaybetmenin derin acısını taşıdıklarını gözlemlediğini aktaran Hamad, hiçbir insanın ailesini kaybetmemesi gerektiğini dile getirmiş; her şeyin temelini aile olduğunu vurgulamıştır.

Filistin halkının direnci ve kararlılığına dikkat çeken Hamad, ocak ayında geçici bir ateşkes sağlandığında, halkın ilk iş olarak çocuklarını çevrim içi eğitim sistemine kaydettirdiğini belirtmiştir. 650 bin çocuğun yeniden çevrim içi eğitime başladığını, ateşkes sona ermeden önce mezuniyet törenlerinin gerçekleştirildiğini ve akademik yılın yeniden tesis edilebildiğini ifade etmiştir. Son iki yılın çocuklar açısından kayıp olduğunu vurgulayan Hamad, Gazze'deki kadınların büyük bir kısmının eğitimi olduğunu ve çocuklarına telefonlar aracılığıyla eğitim verdiklerini aktarmıştır. Su ve gıda eksikliğine rağmen eğitimin, Filistinliler için hayatta kalmanın en temel dayanağı olduğunu vurgulamış; Filistin halkının genç ve eğitilmiş bir nüfusa sahip olduğunu belirtmiştir. Dünyanın birçok ülkesinde doğum oranları düşerken, Filistin halkının yarısının gençlerden oluştuğunu ifade etmiştir.

Filistin'e destek veren tüm ülkelere teşekkür eden Sayın Hamad, Filistinli ailelerin yeniden ayağa kaldırılması gerektiğini vurgulamış; Filistin'in temel direğinin aile olduğunu ve bu temelin üzerinde bağımsız bir devlet olarak varlıklarını sürdüreceklerini ifade etmiştir.

Sırbistan Cumhuriyeti

Sırbistan Cumhuriyeti Kadın-Erkek Eşitliği, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi ile Kadınların Ekonomik ve Siyasi Güçlenmesinden Sorumlu Bakanı Sayın Tatjana Macura, hızla değişen dünyada bireyselleşme ve toplumsal uzaklaşmanın aile kurumu için önemli engeller oluşturduğunu ifade etmiştir. Amaçlarının, etkin yasalarla geleceği daha sağlam temeller üzerine inşa etmek olduğunu belirten Macura, gençlerin bağımsız biçimde kuracakları yeni aileler için uygun bir ortam yaratmaya çalıştıklarını; herkesin güzel bir yaşam sürmesini ve çocuklarına umut dolu bir gelecek bırakabilmesini hedeflediklerini vurgulamıştır.

Sırbistan'da aileyi destekleyen çeşitli programların yürürlüğe konduğunu belirten Bakan, çocuk sahibi olacak ailelere ilk çocuktan itibaren 5 bin Euro'dan başlayıp dördüncü çocukta 25 bin Euro'ya kadar artan doğum teşvikleri sunulduğunu ifade etmiştir. Kadının aile içindeki rolünü güçlendirmek amacıyla, 1 yaşından küçük çocuğu olan annelere 20 bin Euro tutarında destek sağlandığını ve bu uygulamanın hayata geçirildiğini aktarmıştır.

Çocuğu olmayan aileler için tüp bebek tedavisine mali destek verildiğini belirten Macura, geçtiğimiz yıl içinde 11 bin tüp bebek uygulamasına destek sağlandığını açıklamıştır. Ayrıca, çocuklara yönelik bir destek fonu kurulduğunu ve tek başına çocuk yetiştiren ebeveynlere yönelik yardım programlarının başlatıldığını ifade etmiştir. Bu alanda 2007 yılından itibaren somut sonuçlar elde edildiğini ve doğum

oranının 1,62 seviyesine ulaştığını belirtmiştir.

Pozitif toplumsal dönüşümün ancak güçlü aile yapılarıyla mümkün olabileceğini vurgulayan Macura, sağlam aileler olmadan istikrarlı toplumlar inşa etmenin mümkün olmadığını ifade etmiştir. Tarihin değişimi dayatmasını beklemek yerine, aileleri güçlendirerek yeni bir değişim rüzgârı başlatılması gerektiğini vurgulamıştır.

Suriye Arap Cumhuriyeti

Suriye Arap Cumhuriyeti Sosyal İşler ve Çalışma Bakanı Sayın Hind Kabawat, Forumda yalnızca resmi kimliğiyle değil, aynı zamanda Suriyeli bir kadın olarak yer aldığını ifade etmiş; ülkede yaşanan büyük acıların yükünü hâlâ kadınların omzunda taşıdığını vurgulamıştır.

2025 yılında, uzun yıllar süren ayrılıkların ardından Suriye’de ailelerin yeniden bir araya geldiği bir dönemin yaşandığını belirten Kabawat, Suriyelilerin yıllar sonra daha güçlü bir şekilde zorlu bir yolculuğa çıktığını ifade etmiştir. Yeniden inşa süreciyle birlikte toplumsal itibarlarını geri kazandıklarını ve ellerinden alınan bir geleceği yeniden kurmaya çalıştıklarını aktarmıştır.

İç savaşın etkilerinin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda toplumsal ve psikolojik bir bedel taşıdığını vurgulayan Kabawat, ailelerin parçalandığını, toplumların yerinden edildiğini ve ciddi travmalar yaşandığını belirtmiştir. 6,7 milyon insanın ülke içinde yerinden edildiğini, binlerce kadın ve çocuğun yasa dışı biçimde temel haklarından mahrum bırakıldığını ifade etmiştir. Hâlen 1,9 milyon insanın yerinden edilmiş durumda olduğunu; bu kişilerin eğitime erişimlerinin olmadığını, psikolojik destek alamadıklarını ve barınma imkânından yoksun olduklarını vurgulamıştır. Okulda olması gereken bir kız çocuğunun sokakta mendil satmasının hem insani açıdan acil müdahale gerektiren hem de vicdanlara seslenen bir durum olduğunu ifade etmiştir.

Bölgesel ve uluslararası iş birliklerinin önemine dikkat çeken Kabawat, uzun süreli misafirperverlikleri için Türkiye halkına teşekkürlerini sunmuş; Katar, Lübnan, Kuveyt, Ürdün, Birleşik Arap Emirlikleri, Avrupa Birliği ve Suudi Arabistan’a da verdikleri destek için minnettarlığını dile getirmiştir.

Bazı kısıtlamaların ve yaptırımların kaldırılmasıyla yeni fırsatların doğduğunu belirten Kabawat, eğitim ve sağlık sistemlerinin yeniden inşasının, ailelerin itibarlı bir yaşam sürebilmesi açısından hayati önem taşıdığını vurgulamıştır. Kadınlar, yaşlılar ve engellilerin dezavantajlı konumda olduğunu; birçok ailenin parçalanmış durumda bulunduğunu ve gerekli sosyal destek mekanizmalarına erişemediklerini ifade etmiştir.

Suriye’de ulusal kurumları güçlendireceklerini ve toplumun tüm kesimlerini kapsayan bir kalkınma modeli hayata geçireceklerini belirten Kabawat, toplum odaklı kalkınma hedefi doğrultusunda ilerleyeceklerini ifade etmiştir. Sosyal uyumun sağlanabilmesi için öncelikle barış ve refah temelli bir toplumun inşa edilmesinin zorunlu olduğunu vurgulamıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri

Birleşik Arap Emirlikleri Aile Bakanı Sayın Sana Bint Mohammad Suhail, iletişim ve ulaşım araçlarının son yıllarda büyük bir gelişim gösterdiğini ifade etmiş; bu gelişmelere paralel olarak yasal düzenlemelerin de güncellendiğini belirtmiştir. Özellikle aileyi ilgilendiren alanlarda kapsamlı araştırmalar yapıldığını ve elde edilen verilerin politika geliştirme süreçlerinde dikkate alındığını vurgulamıştır.

Doğurganlık oranlarındaki düşüş, eğitim maliyetleri, aile kurmanın getirdiği ekonomik yükler ve sağlıkla ilgili sorunların önemli toplumsal zorluklar ve yapısal meydan okumalar doğurduğunu belirten Suhail, Birleşik Arap Emirlikleri'nin aileyi yüceltmeyi yalnızca ulusal bir hedef değil, aynı zamanda insani bir sorumluluk olarak benimsediğini ifade etmiştir. Aile sorunlarına çözüm bulunmasının, toplumun daha müreffeh bir ortamda yaşayabilmesi için temel bir koşul olduğunu vurgulamıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri toplumunun temel değerlerinin korunarak günümüze taşınabildiğini belirten Suhail, bunun en önemli nedeninin güçlü aile yapısının muhafaza edilmesi olduğunu ifade etmiştir. Bu doğrultuda birçok yasa ve düzenlemenin hayata geçirildiğini aktarmıştır. 1975 yılında Kadın Birliği'nin kurulduğunu, 2005 yılında aile mahkemesinin oluşturulduğunu, 2021 yılında ise babalık izninin yasalaştığını belirtmiştir. Ayrıca Aile Bakanlığı'nın kurulması, gençlere yönelik çeşitli programların uygulanması ve aile dostu iş ortamlarının oluşturulmasına yönelik yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi gibi adımların atıldığını ifade etmiştir. Eğitime katılması gereken çocukları olan ailelere yönelik teşviklerin de uygulandığını belirtmiştir.

Bölgesel düzeyde bir birlik kurulması önerisinde bulunan Suhail, bu birliğin gündeminin belirlenmesi gerektiğini ve bölgesel iş birliğinin bu birlik aracılığıyla güçlendirilebileceğini ifade etmiştir. Bu sayede aile yapısının daha da güçlendirilerek gelecek kuşakların güvence altına alınabileceğini vurgulamış; ailelerin geleceğe güvenle bakabilmesinin bu tür iş birlikleriyle mümkün olacağını ifade etmiştir.

Katar Devleti

Katar Devleti Sosyal Kalkınma ve Aile Bakanlığı Aile İşleri Müsteşar Muavini Sayın Sheikha Jassim Al-Thani, dünya genelinde çok sayıda zorlukla karşılaşılan bir dönemden geçildiğini ifade etmiş; günümüzde aile kurumunun ciddi tehditlerle karşı karşıya olduğunu vurgulamıştır. Bu durumun uluslararası, bölgesel ve yerel düzeyde çeşitli yasal düzenlemeleri zorunlu kıldığını belirtmiştir.

Doğurganlık oranlarındaki düşüşün bu dönemin en önemli gelişmelerinden biri olduğunu belirten Al-Thani, toplumda köklü dönüşümlerin yaşandığını ve aile içi şiddetin artış gösterdiği bir süreçten geçildiğini ifade etmiştir. Bu durumun aile yapısını ve toplumsal istikrarı olumsuz etkilediğini vurgulamıştır.

Kadının ailedeki rolünün son derece önemli olduğunu belirten Al-Thani, yaşanan zorlukların aşılabilmesi için kadınların desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu zorlukların çoğunun küresel

ölçekte yaşandığını ve çözümün uluslararası iş birlikleriyle mümkün olabileceğini vurgulamıştır.

Toplumun en temel yapısının aile olduğunu belirten Al-Thani, insan haklarının hayata geçirilebilmesi için ailenin merkezi bir konumda yer alması gerektiğini ifade etmiştir. Küresel sorunlara karşı bütüncül önlemler alınabilmesi için, taraf olunan uluslararası anlaşmaların yol gösterici çerçeve olarak benimsenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Doğurganlık oranlarının sağlıklı biçimde artırılmasının tüm toplumlar için kritik olduğunu belirten Al-Thani, bu doğrultuda küresel bir stratejiye ihtiyaç duyulduğunu ifade etmiştir. Aileler için daha sağlıklı bir yaşam ve eğitime erişimin sağlandığı bir ortamın oluşturulmasının, insan onuruna uygun bir çalışma yaşamının tesis edilmesinin hayati önem taşıdığını vurgulamıştır.

Katar'ın ailelere yönelik pek çok çalışma yürüttüğünü belirten Al-Thani, geçen yıl Katar'da düzenlenen Aile Forumu'nun bu çabaların somut bir göstergesi olduğunu ifade etmiştir. Forumun aile politikalarına yön veren bir belgeyle sonuçlandığını aktarmış; aralık ayında Doha'da benzer bir etkinliğin daha düzenlenmesinin planlandığını ve tüm katılımcıları memnuniyetle ağırlamaktan mutluluk duyacaklarını belirtmiştir.

Katar'ın iş birliğine açık olduğunu vurgulayan Al-Thani, sivil toplum kuruluşları ve Birleşmiş Milletler ajanslarıyla iş birliği yapmaya hazır olduklarını ifade etmiştir. Bu iş birlikleri aracılığıyla ailelerin karşılaştığı sorunlara daha etkili çözümler geliştirilebileceğini vurgulamıştır.

Endonezya Cumhuriyeti

Endonezya Cumhuriyeti Nüfus ve Aile Kalkınması Bakanlığı Aile Gelişimi Strateji Politikası, Nüfus Yönetimi ve Aile Planlaması Bakan Yardımcısı Dr. Ukik Kusuma Kurniawan, 282 milyonluk nüfusa sahip Endonezya'nın kritik bir demografik eşikten geçtiğini ifade etmiştir. Ülke nüfusunun büyük bir kısmının çalışma çağında olduğunu belirten Kurniawan, bu demografik avantajın kalkınma politikaları açısından stratejik bir öncelik taşıdığını vurgulamıştır.

Ulusal politikalarında 2045 yılını hedef alan bir vizyon benimsediklerini belirten Kurniawan, adil ve müreffeh bir toplum yaratma hedefinin temel yapı taşı olarak aileyi konumlandıklarını ifade etmiştir. Endonezya'da aile temelli yoksulluk, çocuk ve gençlerde yetersiz beslenme ve eğitim eksiklikleri gibi sorunlarla mücadele ettiklerini aktarmıştır. Ailelerin sağlık, eğitim ve ekonomik dayanıklılık açısından güçlendirilmesi gerektiğini vurgulayarak, aile politikalarının "yaşam döngüsü yaklaşımı" temelinde şekillendirildiğini belirtmiştir. Bu yaklaşım doğrultusunda doğumdan yaşlılığa kadar hayatın tüm evrelerinde sağlık, eğitim, bakım ve ekonomik destek alanlarında kapsamlı hizmetler sunulduğunu ifade etmiştir.

Yeni Endonezya hükümetinin demografik potansiyeli avantaja dönüştürme hedefi doğrultusunda gençler ve çocuklar koruyucu aile programlarıyla desteklenmekte; çalışan annelerin desteklenmesi ve babaların çocuk bakımına daha aktif katılımı yönünde çalışmalar yürütülmektedir. Aile hizmetlerinin

sunumunda dijital teknolojilerin etkin biçimde kullanıldığını belirten Kurniawan, yapay zekâ ve entegre bilgi sistemleri sayesinde tüm Endonezyalı ailelere zamanında ve etkin biçimde hizmet sunmayı hedeflediklerini ifade etmiştir.

Endonezya'nın aileyi ulusal kalkınma politikalarının merkezine yerleştirdiğini vurgulayan Kurniawan, Türkiye dahil olmak üzere diğer ülkeleri aile politikaları konusunda iş birliğine davet etmiştir. Hem Güney-Güney hem de Kuzey-Güney eksenli iş birliklerine açık olduklarını belirterek, ailenin güçlendirilmesi amacıyla iyi uygulamaları paylaşmaya ve ortak çözümler geliştirmeye hazır olduklarını ifade etmiştir.

Kazakistan Cumhuriyeti

Kazakistan Cumhuriyeti Çalışma ve Halkın Sosyal Koruması Bakan Yardımcısı Sayın Olzhas Seitbattalovich Anafin, Kazakistan Anayasası'nda yer alan "Aile, çocuklar ve kadınlar anayasa güvencesi altındadır" ifadesinin, ülkenin sosyal politikalarının temel dayanaklarından biri olduğunu vurgulamıştır. 2023 yılında kabul edilen Sosyal Yasa ile devletin sosyal politikasının temel ilkeleri belirlenmiş; bu yasa, sosyal haklar alanında kapsayıcı bir yasal çerçeve oluşturmuş ve bireyin doğumdan yaşlılığa, yaşamın sonuna kadar tüm sosyal haklarını güvence altına almıştır.

Kazakistan'da Aile Dijital Kartı uygulamasının başlatıldığını ve vatandaş haklarına ilişkin bilgilendirme platformunun oluşturulduğunu belirten Anafin, çocuklu ailelere yönelik olarak doğumu teşvik etmek amacıyla çok aşamalı sosyal destek ve sigorta sistemlerinin uygulamaya alındığını ifade etmiştir. Doğum teşviklerinin sosyal politikanın temel unsurlarından biri olduğunu vurgulamış; çok çocuklu ailelere ilave destekler sağlandığını, engelli çocuğu bulunan ailelerin ise özel maddi yardımlarla desteklendiğini belirtmiştir. Sosyal sigorta kapsamında kadınlara 1,5 yıl doğum izni hakkı tanındığını da aktarmıştır.

2020 yılından bu yana ülkenin tüm bölgelerinde aile destek merkezlerinin kurulmakta olduğunu belirten Anafin, bu merkezlerde çok çocuklu ve kırılğan ailelere danışmanlık hizmetleri verildiğini ifade etmiştir. Kadın girişimciliğini teşvik etmek ve kadın istihdamını artırmak amacıyla çeşitli projelerin hayata geçirildiğini vurgulamıştır. 2024 yılında zor durumdaki ailelere yönelik destek standartlarının oluşturulduğunu, bu ailelere sağlanacak yardımların kurallara bağlandığını ve bu doğrultuda risk değerlendirme yöntemlerinin geliştirildiğini açıklamıştır.

Zor durumdaki ailelerin tespiti için kamu kurumları arasında iş birliği yapıldığını; sosyal çalışmacıların sahada aileleri ziyaret ettiğini ve yardım süreçlerinin dijital sistemlerle otomasyona kavuşturulduğunu belirtmiştir. Anafin, aile desteğinin Kazakistan'da her zaman devlet politikalarının merkezinde yer aldığını ve bu yaklaşımın kararlılıkla sürdürüldüğünü vurgulamıştır.

Moğolistan

Moğolistan Aile, Çalışma ve Sosyal Koruma Bakanlığı Müsteşarı Sayın Munkhzul Lkhagvasuren,

ailenin toplumsal yapının temeli olduğunu vurgulayarak, ailenin hem beşerî kalkınmanın hem de toplumsal sürdürülebilirliğin temelini oluşturduğunu ifade etmiştir. 1990'lardan bu yana, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Moğolistan'da da doğurganlık oranlarının düşmekte olduğunu ve bunun ülkenin geleceği açısından ciddi kaygılar doğurduğunu belirtmiştir.

Bu doğrultuda son yıllarda çeşitli adımlar atıldığını belirten Lkhagvasuren, evlilik yaşının kadınlarda 27'ye, erkeklerde ise 29'a yükseldiğini ifade etmiştir. Boşanma oranlarının evlilik oranlarını aşmaya başladığını ve bu durumun bağımsız bir sosyal sorun olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

2024 yılında Moğolistan'da Aile Bakanlığı'nın kurulduğunu açıklayan Lkhagvasuren, 2025 yılında Bakanlık tarafından hazırlanan Ailenin Korunması Kanunu ile iş ve aile yaşamı arasındaki dengeyi güçlendirmeyi hedeflediklerini belirtmiştir. Özellikle çok çocuklu ailelere yönelik politikalar geliştirildiğini ve bu yolla nüfusun sürdürülebilirliğini güvence altına almaya çalıştıklarını ifade etmiştir.

Moğolistan'da politika ve yasal çerçevelerin güncellendiğini, hizmet yapılarının sürekli iyileştirildiğini belirten Lkhagvasuren, 2050 vizyonu doğrultusunda sosyal kalkınma, yaşam kalitesi, ekonomik büyüme ve vatandaş refahı için çeşitli hedefler belirlendiğini aktarmıştır. 2022 yılından bu yana mevzuata bu hedefler doğrultusunda yeni düzenlemeler eklendiğini ifade etmiştir.

Ailelerin çeşitli baskılar altında olduğunu vurgulayan Lkhagvasuren; işsizlik, ruh sağlığı sorunları, kentleşme ve iklim değişikliğinin özellikle kırsal bölgelerdeki aileler üzerinde olumsuz etkiler yarattığını belirtmiştir. Bu gelişmelerin sonucunda tek tip bir yaşam biçiminin yaygınlaştığını ve geleneksel değerlerin erozyona uğrama riskinin arttığını ifade etmiştir.

Uluslararası kuruluşlarla iş birliği içinde ulusal politikalarını küresel standartlara taşımaya çalıştıklarını belirten Lkhagvasuren, kapsamlı aile hizmet merkezleri kurduklarını ve bu merkezlerin aile üyelerine birlikte nitelikli zaman geçirme imkânı sunduğunu ifade etmiştir. Ayrıca ailelerin erişimine açık dijital bir bilgi sistemi oluşturduklarını, politika geliştirme süreçlerinde annelerin görüşlerine özel önem verdiklerini vurgulamıştır. Dijital teknolojiler aracılığıyla en uzak bölgelerdeki ailelere bile hizmet ulaştırıldığını belirten Lkhagvasuren, tüm aileler için dayanıklı ve kapsayıcı bir yaşam ortamı oluşturmayı ve bu yapıyı toplumun geneline yaymayı hedeflediklerini ifade etmiştir.

Türkmenistan

Türkmenistan Çalışma ve Halkın Sosyal Koruması Bakan Yardımcısı Sayın Halbibi Tachjanova, Türkmen ailesinin toplumun kalesi olduğunu vurgulamış; insan için ailesinden ve çocuklarından daha değerli bir şey olmadığını ifade etmiştir. Ülkede yürütülen bütüncül reformların olumlu sonuçlarının görülmeye başlandığını belirten Sayın Tachjanova, her ailenin yaşam standartlarının giderek yükseldiğini vurgulamıştır.

Çocuklara yönelik özel bir fon oluşturulduğunu belirten Tachjanova, bu fon aracılığıyla öksüz ve

yetim çocukların sağlıklı bireyler olarak topluma kazandırılmasının amaçlandığını ifade etmiştir. Beşerî değerlere dayanan ilkelerin atalarından miras kaldığını vurgulayarak, ihtiyaç sahibi ailelere kapsamlı destek mekanizmaları sunulduğunu aktarmıştır. Türkmenistan'da sosyal hizmetler alanında yeni yaklaşımlar benimsendiğini ve bu durumun halkın refahındaki artışla kendini gösterdiğini; ailelerin gündelik yaşamda sağlık, sosyal hizmet ve istihdam alanlarında desteklendiğini belirtmiştir.

Özel gruptaki vatandaşlara yönelik kolaylıklar sağlandığını ifade eden Tachjanova, gaziler, engelli bireyler ve genç aileler için ek sosyal olanaklar sunulduğunu; yeni evlilere düşük faizli kredi imkanları sağlandığını açıklamıştır.

Türkmenistan Medeni Kanunu'nda anne ve çocukların haklarını koruyan yasal hükümler bulunduğunu belirten Tachjanova, sosyal koruma kapsamında çocuk üç yaşına gelene kadar ailelere düzenli sosyal ödemeler yapıldığını ifade etmiştir. Emeklilik yaşına ulaşan tüm vatandaşlara yaşlılık aylığı bağlandığını ve devletin vatandaş refahı için kararlılıkla çalıştığını vurgulamıştır.

Özellikle engelli bireyler için konut yapımının kapsamlı bir program dahilinde yürütüldüğünü belirten Tachjanova, ilgili mevzuatın güncellendiğini, Sosyal Hizmetler Kanunu'nun yeniden kabul edildiğini ve Aile Kanunu'nda devlet güvencelerinin açıkça tanımlandığını ifade etmiştir. Tüm bu düzenlemelerin, aile fertlerinin refahını güvence altına almak amacıyla hayata geçirildiğini vurgulamıştır.

Suudi Arabistan Krallığı

Suudi Arabistan İnsan Kaynakları ve Sosyal Kalkınma Bakanlığı Genel Sekreteri Sayın Hanadi Al Shogiran, ailenin sadece bir toplumsal yapı değil, aynı zamanda ulusal kimliğin en önemli parçası olduğunu vurgulamıştır. 2030 Vizyonu doğrultusunda, ailenin ulusal politikaların merkezinde konumlandırıldığını ifade etmiş; sosyal ve ekonomik refahın sağlanması açısından ailenin taşıdığı hayati öneme dikkat çekmiştir.

Suudi Arabistan'ın kültürel olarak aileyi korumaya yönelik önemli çalışmalar yürüttüğünü belirten Al Shogiran, uzmanlar ile kamu ve özel sektör temsilcilerinin bir araya gelerek aile merkezli bir kalkınma modeli geliştirmeye çalıştıklarını aktarmıştır. Bu modelin temel dayanaklarından birinin kadınların güçlendirilmesi olduğunu vurgulamıştır.

Kadınların iş gücüne katılım oranlarında önemli artışlar sağlandığını belirten Al Shogiran, modern yaşamda iş ve aile dengesini sağlamak üzere çalışmalar yürütüldüğünü ifade etmiştir. Kadınlar için eşit fırsatlar yaratılmasına yönelik politikaların hayata geçirildiğini; cinsiyet ve ücret eşitliği alanlarında somut adımlar atıldığını belirtmiştir.

Kültürel mirasın korunması açısından yaşlı bireylerin desteklenerek onurlu bir yaşam sürmeleri için haklarının korunmasına yönelik çalışmalar yürütüldüğünü ifade eden Al Shogiran, çocukların gelişimini desteklemek üzere stratejik öncelikler belirlendiğini aktarmıştır. Uzun vadeli planlamalar doğrultusunda ilgili bakanlıkların bir araya gelerek sağlık, beslenme, eğitim ve güvenlik ihtiyaçlarının

karşılanması yönünde adımlar attığını belirtmiştir. Tüm bu çabaların “Hayat Kalitesi Programı” aracılığıyla desteklendiğini; kültürel ve sosyal alanların ortak kullanıma açılması, çocuk gelişiminin desteklenmesi ve bireysel-toplumsal alanların korunmasına yönelik çalışmaların sürdüğünü vurgulamıştır.

Aile hizmetlerinin daha geniş erişime kavuşturulması amacıyla çeşitli hizmetlerin entegre edildiğini; çeşitli aile tiplerini desteklemek üzere çok sayıda programın hayata geçirildiğini ifade etmiştir. Ailenin refahının ulusların genel sağlığını da etkilediğini belirten Al Shogiran, ailelerin daha dayanıklı hale gelmesi ve sürdürülebilir bir gelecek inşa edilebilmesi için aile odaklı politikaların geliştirilmesine devam ettiklerini vurgulamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Mahinur Özdemir Göktaş ise Bakanlar Oturumunun kapanış konuşmasında, aileleri koruma ve güçlendirme konusundaki ortak iradeyi yansıtan Uluslararası Aile Forumu Bakanlar Bildirisi'nin, yürütülen diyalogun ruhunu ve aile kurumunun güçlendirilmesi gerekliliği etrafında oluşan geniş mutabakatı temsil ettiğini ifade etmiştir. Forumun çıktılarının ulusal ve uluslararası çalışmalara yön vereceğine inandığını belirten Göktaş, bildirinin ülkelerin imzasına sunulduğunu açıklamıştır.

SERBEST KÜRSÜ - Prof. Dr. Zeki BAYRAKTAR

Prof. Dr. Zeki Bayraktar, konuşmasında aileyi oluşturan temel unsurların günümüzde ciddi tehdit altında olduğunu ifade etmiştir. Erkek ve kadın cinsiyeti, evlilik kurumu ve üreme süreçlerinin tümünün risk altında olduğuna dikkat çekmiştir. Özellikle “cinsiyet karmaşası” kavramı üzerinde duran Bayraktar, genç bireylerde kadın-erkek ikili cinsiyet sistemine karşı oluşturulan bilinçli algıların toplumsal yapıya zarar verdiğini vurgulamıştır.



Prof. Dr. Zeki BAYRAKTAR-Türkiye

Günümüzde alt kültürlerin “trans kimlik” olarak ortaya çıktığını belirten Bayraktar, sağlık profesyonellerinin bazı müdahalelerinin geri dönülebilir süreçleri geri dönüşsüz hale getirdiğini söylemiştir. Trans bireylere yönelik cerrahi müdahaleleri “cinsiyet iptali” olarak nitelendiren Bayraktar, cinsiyetin değiştirilebilir olmadığını ve bu operasyonların üreme, cinsel işlevler ile idrar yolları sağlığı üzerinde ciddi tahribatlara yol açtığını, ayrıca ölüm ve ruhsal bozukluk risklerini artırdığını ifade etmiştir.

Türkiye’de doğurganlık oranınının 1.48’e düştüğünü belirten Bayraktar, bu oranın nüfusun kendini yenileyebilmesi için gerekli olan 2.1 seviyesinin oldukça altında olduğunu dile getirmiştir. Bu düşüşün temel nedenleri arasında evlilikten kaçınma, evliliği erteleme, ekonomik kaygılar, infertilite ve serbest cinsellik kültürü gibi faktörlerin yer aldığını ifade etmiştir. Günümüzde her 6 çiftten 1’inin infertilite problemi yaşadığını, geçmişteki savaş ve kıtlık dönemlerinde bile evlenme oranlarının bu kadar düşük olmadığını vurgulamıştır.

Çözüm önerisi olarak, bu alanda yapılacak çalışmalar için çok az zaman kaldığını belirten Bayraktar; ebeveynlerin, öğretmenlerin ve ergenlerin “ergen karmaşası” konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini, bu konularda yaygın ve örgün eğitim yapılmasının şart olduğunu belirtmiştir. İnternetteki yayınlara yönelik düzenlemelerin elzem olduğunu vurgulayan Bayraktar, günlük 2 saatin üzerinde sosyal medya kullanımının fazla olduğunu ve sosyal medya kullanımına paralel olarak fiziksel aktivitelerin artırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Doğurganlık için en uygun yaş aralığınının 20-30 olduğunu belirten Bayraktar, sosyal medyanın oluşturduğu “arzu krizi” nedeniyle bireylerin çocuk sahibi olmayı uzun süre ertelediğini de sözlerine eklemiştir.

PANEL I: SON DERECE KÂRLI:

KÜRESEL TEHDİTLERİN BİREYLERE, AİLELERE VE TOPLUMA BEDELİ

Panelin moderatörlüğünü **Doç. Dr. Zübeyir Nişancı**'nın yaptığı bu panelde Azerbaycan Aile, Kadın ve Çocuk Sorunları Devlet Komitesi İdari Ofisi Başkanı Jeyran Rahmatullayeva, Center for Family and Human Rights Hukuki Çalışmalardan Sorumlu Başkan Yardımcısı Stefano Gennarini (ABD), Family Watch International Başkanı Sharon Slater (ABD), Moskova Üniversitesi Biyoteknoloji Uzmanı Dr. Aleksey Krisitaev (Rusya) konuşmalarını gerçekleştirmiştir.



Panelde ilk konuşmayı **Azerbaycan Aile, Kadın ve Çocuk Sorunları Devlet Komitesi İdari Ofisi Başkanı Jeyran Rahmatullayeva** yapmıştır. Jeyran Rahmetullayeva; Türkiye'nin bu alanda inisiyatif almasından dolayı teşekkürlerini sunarak konuşmasına başlamıştır. Küresel değişimlerin tüm toplumlar üzerinde baskı oluşturduğunu ve bu sürecin beraberinde toplumsal ıstırapları getirdiğini ifade etmiştir.

Ailenin biyolojik, ekonomik, duygusal, sosyal ve kültürel işlevlerine dikkat çekerek; kadınların iş gücüne katılımı ve karar süreçlerinde daha fazla yer almasının olumlu gelişmeler olduğunu ancak manevi değerlerin zayıflaması ve ekonomik nedenlerle aile içi gerilimlerin artmasının olumsuz etkiler yarattığını belirtmiştir.

6-12 yaş arası çocukların sosyal ağlara katılım oranının yüksekliğine dikkat çekerek, çocukların internette geçirdiği sürenin aile bağları üzerinde hem olumsuz hem de bazı olumlu etkileri olduğunu aktarmıştır. Teknolojinin, ebeveyn-çocuk ve geniş aile arasında iletişimi kolaylaştırıcı yönlerinin de bulunduğunu fakat teknolojiden dengeli bir şekilde faydalanmak gerektiğini vurgulamıştır. Sosyalleşmenin hayatımızın bir parçası olduğunu ve bundan uzaklaşmanın bazen iletişim kuramamamıza neden olduğunu belirtmiştir. Şehirleşme ile ailelerin küçüldüğünü ifade etmiştir.

Artık daha çok çekirdek ailenin bulunduğunu kaydetmiştir.

Yeni konut mimarilerinin çok çocuklu yaşamı ve aile büyükleriyle birlikte yaşamayı engellediğini; apartman hayatı içinde yalnızlaşmış çekirdek aile yapısının yaygınlaştığını ifade etmiştir. İklim değişikliklerinin de aile üzerindeki ekonomik etkilerine dikkat çekerek nesiller arası ilişkilerin korunmasının toplumların elinde olduğunu vurgulamıştır. Yeni trendleri tamamen inkâr etmeden, nesiller arası bağı korumanın, geleneksel değerlere sahip çıkmanın gerektiğinin altını çizmiştir.

Center for Family and Human Rights Hukuki Çalışmalardan Sorumlu Başkan Yardımcısı Stefano Gennarini, Birleşmiş Milletlerin (BM) kurucu ilkelerinde ailenin bir insan hakları projesi olarak tanımlandığını ve toplumun temel yapı taşı olan ailenin devlet tarafından korunması gerektiğini belirtmiştir. Bu yaklaşımın İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde de yer aldığını vurgulamıştır. Modern dünyada ailenin karşılaştığı sorunların görmezden gelinmesinin, BM sisteminde tıkanmalara yol açacağını ifade eden Gennarini, gençlerin evlenmemesi ve evlenenlerin çocuk sahibi olmaması nedeniyle küresel ölçekte ciddi bir nüfus krizi yaşandığını söylemiştir.



Stefano GENNARINI-ABD

Batılı ülkeler ile Avrupa Birliği içindeki bazı diplomatik çevrelerin, BM'nin aile konusuna eğilmesini istemediğini; bunun yerine yalnızca "gökkuşağı aileleri" savunduklarını dile getirmiştir. Anneliğe yapılan atıfların reddedildiğini, ailenin toplumsal bir kurum olarak kabul edilmediğini ve homoseksüellik ile transseksüellik konularının ön plana çıkarıldığını aktarmıştır. Bu çerçevede, ülkelere homoseksüelliği yasallaştırmaları yönünde baskılar yapıldığını belirterek Avrupa Birliği'nin doğum politikalarını destekleyenleri ya kadınları köleleştirmekle ya da ırkçılıkla itham ettiğini ifade etmiştir.

Gennarini, BM'nin kadına yönelik şiddetle mücadelede etkili olamadığını savunmuş; küçük aile modeli ile "gökkuşağı aile" yapısının desteklenmesinin aile kurumuna zarar verdiğini ifade etmiştir. Ailenin, özgürlük, ekonomi ve demokrasi gibi temel kavramların da temel taşı olduğunu vurgulamıştır.

Family Watch International Başkanı Sharon Slater, Türkiye'nin aile politikalarındaki liderliğini ve 2025 yılının "Aile Yılı" ilan edilmesini takdir ettiğini belirtmiştir. Küresel değerlerin, yerel toplumsal değerleri baskı altına almaya çalıştığını ve bunun aile yapısını doğrudan etkilediğini söyleyerek özellikle trans bireylerin görünürliğini artırmayı amaçlayan çeşitli uluslararası kuruluşların, cinsel

hakları “herkesin cinsel haz alma hakkı” temeline dayandırdığını ve bunun çocuklar açısından risk oluşturduğunu vurgulamıştır.

Slater, cinsel eğitimin çocukların mahremiyet ve gelişim süreçlerini olumsuz etkileyebileceğini belirtmiş; UNFPA'nın desteklediği “Kapsamlı Cinsellik Eğitimi” kitapçıklarında cinsel deneyimlerin erken yaşlarda yaşanmasının normalleştirildiğine dikkat çekmiştir. Bu içeriklerin Türkiye’de de bazı fonlarla desteklendiğini aktarmıştır. Ayrıca UNESCO’nun tüm yaş gruplarına yönelik cinsel eğitim toplantıları düzenlediğini ve bazı kuruluşların hormon tedavilerine erişimi artırmak için çalışmalar yürüttüğünü ifade etmiştir.

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik bazı tıbbi müdahalelerin son derece zarar verici sonuçlar doğurduğunu belirten Slater, trans bireylerin geçirdiği cerrahi süreçlerin kamuoyu tarafından daha fazla bilinmesi gerektiğini ifade etmiştir. Aile yapısının zayıflamasıyla birlikte çocukların da korunmasız hale geleceğini, bunun toplumları ve milletleri derinden etkileyeceğini belirtmiştir. Aile bakanlarının seslerinin daha güçlü duyulması gerektiğini vurgulayarak, çocukların sağlığı ve masumiyetinin topluca korunması çağrısında bulunmuştur.

Moskova Üniversitesi Biyoteknoloji Uzmanı Dr. Aleksey Krisitaev ise, “büyük farma” olarak bilinen büyük ilaç şirketlerinin aile yapısını ve üreme sağlığını hedef alarak zarar verdiğini öne sürmüştür. Bu yapıların ABD’de kongre üyeleri ve ilaç sektörü temsilcileriyle iş birliği içinde olduklarını iddia eden Kiristaev, çocukların her gün LGBT propagandasına maruz kaldığını, cinsiyet kimliği konusunun doğallıktan uzaklaştırıldığını belirtmiştir.

Çocuk yaşta hormon ve gelişim baskılayıcı ilaçların kullanılmaya başlandığını, bu yönlendirmenin okul öncesi dönemde başladığını ifade etmiştir. Cerrahi ve tıbbi müdahalelerin, kapitalist düzenin bir öğretisi olarak yaygınlaştığını, araştırmaların ise LGBT bireylerin yaklaşık yarısında aşırı doz kullanımının görüldüğünü ve opioid etkili ilaçların çocuklara kadar ulaştığını ortaya koyduğunu aktarmıştır.

Kiristaev, ilaç endüstrisinin yalnızca sağlık alanında değil, aynı zamanda aile yapısını biçimlendirmeye yönelik propaganda faaliyetlerinin bir parçası haline geldiğini ifade etmiş; bu tür yapıların aile kurumunu doğrudan hedef aldığını vurgulamıştır.

SERBEST KÜRSÜ-Maria Regina Florio MARONCELLI



Maria Regina Florio MARONCELLI-İtalya

European Network of Family-Friendly Municipalities Başkanı Maria Regina Florio Maroncelli, İtalya'da geniş aile kavramının neredeyse tamamen ortadan kalktığını ve birden fazla çocuğa sahip aile oranının %1'in altına düştüğünü belirtmiştir. Daha iyi bir yaşam arayışındaki ailelerin kırsal alanlara taşınarak "aile dostu belediyelerin" oluşumuna öncülük ettiklerini ve bu hareketin toplumsal dönüşüm açısından olumlu sonuçlar doğurduğunu ifade etmiştir.

Maroncelli, üç ve daha fazla çocuğu olan aileleri bir araya getirdiklerini söylemiş; İspanya'da iki çocuğun geniş aile olarak kabul edildiğini, diğer birçok ülkede ise bu sınırın üç çocuk olduğunu vurgulamıştır. Medyada iki çocuklu aile modelinin norm haline geldiğini kaydederek, büyük aile kavramının giderek yok olduğunu ve nüfusun ciddi şekilde azalmaya başladığını belirtmiştir.

Nüfus sorunlarının çözümünde, ailelerin doğru şekilde desteklenerek çocuk sayısının artırılmasının hayati önemde olduğunu ifade eden Maroncelli, her toplumda sorunlar yaşanabileceğini; ancak geleceğe yapılacak en sağlam yatırımın aileye yapılacak yatırımlarla mümkün olduğunu vurgulamıştır. Şu anda 10 ülkede, 160 belediyede aile dostu proje noktalarının aktif şekilde çalıştığını aktarmıştır.

Çocukların güvenli bir şekilde hareket edebileceği ve sosyalleşebileceği alanların inşa edilmesinin önemine dikkat çeken Maroncelli, bu projelerin bütüncül bir yaklaşımla kurgulandığını ve belediyelerin sürece sahip çıkmasının kritik olduğunu dile getirmiştir. Özellikle kırsal bölgelerde bu tür uygulamaların çok daha etkili olacağına inandığını ifade etmiştir.

Aile merkezleri, yaz kampları, yaşlı toplum merkezleri ve yenidoğan hastanelerinin aslında büyük yatırımlar gerektirmeyen ancak etkili faaliyetler olduğunu söyleyen Maroncelli, Romanya'nın Bakao kentinde haftada bir açık hava sineması etkinliği düzenlediklerini de paylaşmıştır. Bu etkinliklerle bir toplum olma bilincinin pekiştirildiğini vurgulamıştır.

Buldukları yerdeki aile ağının somut ve güçlü bir gerçeklik olduğunu dile getiren Maroncelli, Şimdi ise ‘‘aile dostu Şirketler ağı’’ kurmayı hedeflediklerini açıklamıştır. Aile dostu ortamların sadece belediyelerle sınırlı kalmaması, özel sektörün de bu sürece dahil edilmesi gerektiğini ifade etmiş; genç bireylerin ve ocuk sahibi çalıŐanların da bu yapının parçası haline getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

PANEL II: KURGU İLE GERÇEK ARASINDA: KÜLTÜR, SANAT VE MEDYADA AİLE



Moderatörlüğünü **Yusuf Özhan**'ın yaptığı bu panelde Sırbistan Kadın ve Erkek Eşitliği, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi ile Kadının Ekonomik ve Siyasi Güçlenmesinden Sorumlu Bakan Tatjana Macura (Sırbistan), Endonezya Nüfus ve Aile Kalkınması Bakan Yardımcısı Dr. Ukik Kusuma Kurniawan (Endonezya), Büyükelçi Omer Dahab F. Mohamed (Sudan), Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan, Çocuk İçin İçerik Derneği Genel Müdürü Kübra Bayraktar ve İstanbul Aile Vakfı Başkanı Üner Karabıyık söz almıştır.

Sırbistan Kadın ve Erkek Eşitliği, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi ile Kadının Ekonomik ve Siyasi Güçlenmesinden Sorumlu Bakan Tatjana Macura, sinema ve sanat dünyasında ailenin temsiline ilişkin eleştirilerde bulunarak dizilerde evin tüm yükünü ailelerin taşıdığı bir yapı sunulduğunu ve popüler kültürde kadınların, ailenin tüm sorumluluğunu üstlenen figürler olarak yansıtıldığını ifade etmiştir. Diğer aile üyelerinin, özellikle erkeklerin ise pasif, etkisiz ve ilgisiz biçimde gösterildiğini belirtmiş; bu yaklaşımın zararlı bir bakış açısı olduğunu, bu tür temsillerin, aile bütünlüğünü ve aile içindeki rollerin dengesini olumsuz etkilediğini dile getirmiştir.

Ailelerin karşı karşıya olduğu gerçek sorunların yeterince görünür olmadığını ifade eden Macura, romantize edilmiş aile yapılarının gerçekliği saptırdığını ve bunun genç nesillerin aileden uzaklaşmasına neden olduğunu belirtmiştir. Bu durumun, ailenin ne olduğunu bilmeyen ya da aileyi kaçınılması gereken bir yapı olarak gören bir neslin yetişmesine yol açtığını da sözlerine eklemiştir.

Macura, aile denildiğinde karşılıklı sorumlulukların esas olduğunu belirtmiş; bu noktada cinsiyetin belirleyici bir öneminin olmadığını, ailenin sadece kadının değil, tüm bireylerin ortak sorumluluğu altında olduğunu ifade etmiştir. Kadın ve erkeğin aile içerisinde eşit sorumluluklara sahip bireyler olarak gösterilmesi gerektiğini dile getiren Macura, aile yapısında karşılıklı saygı ve açıklığın temel alınmasının önemine dikkat çekmiştir.

Macura, aile ile ilgili kültürel unsurlar aracılığıyla verilen mesajların ve bu mesajların gençler tarafından nasıl içselleştirildiğinin son derece önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda, değerleri bozmanın mı yoksa sosyal olarak kabul edilebilir normları ortaya koymanın mı ön planda olduğunun dikkatle değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Toplumun aynaya bakarak kendini sorgulaması yerine, farklı yapılar ve yönelimler inşa edildiğini belirtmiş; bu durumun ciddiyetle ele alınması ve çocuklara daha fazla dikkat gösterilmesi gerektiğini dile getirmiştir.



Tatjana MACURA-Sırbistan

Macura, siyasete atılmadan önce ülkesinde aile politikaları üzerine çalışan bir sivil toplum kuruluşunda görev yaptığını hatırlatarak, çocukların modern dünya ile başa çıkma becerilerinin yeterli olmadığını, bu konudaki kapasitelerinin düşük olduğunu gözlemlediklerini aktarmıştır. Aile içerisinde doğru değerlerin aktarılamadığını, dijital dünyanın şekillenme sürecinin çok kritik olduğunu ve bu içerikleri üretenlerin çoğunun sorumluluk bilinci taşımadığını vurgulamıştır.

Instagram gibi sosyal medya platformlarının bu sorunun bir parçası olduğunu belirten Macura, çocukların olumsuz örneklerden çok kolay etkilendiğini ifade etmiştir. Empati, direnç ve gerçekliğin kendiliğinden galip gelmesini beklemenin gerçekçi olmadığını söylemiştir. Sırbistan'da 2023 yılında bir ilkokulda meydana gelen saldırıyı örnek göstererek, böyle trajik bir olayın dahi kamuoyunda yeterince etkili bir farkındalık yaratmadığını vurgulamıştır. Bu tür olayların dijital ortamda hızla yayılmasının olumsuz etkiler doğurduğunu, bu görüntülerin doğrudan YouTube'a yüklendiğini ve durumun giderek daha da kötüleştiğini ifade etmiştir.

Macura, sansür uygulamaları yerine ailelerin çocuklarını dijital ortamlarda bilinçli bir şekilde yönlendirmesi gerektiğini ifade etmiştir. Geçici sansür tedbirleri yerine, çocuklar üzerindeki kontrolün aileler tarafından sağlanmasının önemine vurgu yaparak esas değişimin aileden başlaması gerektiğini dile getirmiştir. Her ailenin toplum ağının bir parçası olduğunu belirterek kültür ve medyanın bu yapıyı doğru şekilde yansıtamaması durumunda bunun bir toplumsal başarısızlık olarak değerlendirilmesi gerektiğini söylemiştir.

Toplumun ilerleyebilmesi için, medyada ailenin denge ve bütünlüğünün esas alındığı ortak bir yapı içinde temsil edilmesinin şart olduğunu ifade etmiştir. Kültür ve aileye dair konularda tarafsız bir gözlemci pozisyonu alınmaması gerektiğini vurgulayan Macura, yansıtılan aile hayatı tipinin yalnızca gerçekliği değil aynı zamanda hayal gücünü de kapsamaması gerektiğini belirtmiştir.

Endonezya Nüfus ve Aile Kalkınması Bakan Yardımcısı Dr. Ukik Kusuma Kurniawan, sanat, medya ve kültür aracılığıyla ailenin rolünü ele alacağını ifade etmiştir. Endonezya'nın 2045 yılına yönelik "Altın Endonezya" vizyonuna dikkat çekerek, bu vizyonun egemen, ilerlemiş ve müreffeh bir ülke inşası için gerekli unsurları içerdiğini belirtmiştir. Bu çerçevede nüfus artışının yönetilmesi, nüfusa dayalı kalkınmada dengesizliklerin giderilmesi ve demografik gelişmelerin kalkınma süreçlerinde etkin biçimde değerlendirilmesinin hedeflendiğini vurgulamıştır.



Dr. Ukik Kusuma KURNIAWAN-Endonezya

Bu vizyon doğrultusunda Endonezya'da çocuk evliliklerinin önlenmesi, anne-çocuk sağlığının korunması, babalık rollerinin güçlendirilmesi, ev içi sorumlulukların eşit paylaşımının teşviki ve aile içinde yaşlı bakımının desteklenmesi gibi kapsamlı modeller geliştirildiğini aktarmıştır. Orta Vadeli Kalkınma Planları kapsamında ise sekiz temel program misyonu bulunduğunu, bunlar arasında nüfus planlaması, aile planlaması, program yönetimi ve hesap verebilirlik gibi başlıkların yer aldığını ifade etmiştir.

Toplum bilincinin artırılması ve kaynakların etkin kullanımı konularında sanat ve kültürel araçların önemli bir rol oynadığını belirten Kurniawan; heykel, yazım sanatı, tiyatro, çizim gibi yöntemlerin, sosyal davranışların geliştirilmesinde araç olarak kullanıldığını ifade etmiştir. Görsel ve işitsel içerikler ile şiir gibi sanatsal unsurların, farklı toplumsal kesimlere yönelik çözüm önerilerinin aktarılmasında etkili olduğunu vurgulamıştır.

Endonezya'da aile kavramının çoklu unsurlar içerdiğini; ailenin eşler, anne, baba ve çocuklardan oluşan bir bütün olarak tanımlandığını belirtmiş ve bu yapının gerçek hayatta nasıl deneyimleniyorsa kültürel ürünlerde de o şekilde yansıtılmaya çalışıldığını söylemiştir. Aynı zamanda, bazı kavramların farklı toplumsal gruplar için farklı biçimlerde tasarlandığını da ifade etmiştir.

Kurniawan, kültürün aile yoluyla korunarak nesiller arası aktarıldığını ve bu bağlamda Aristoteles'in "Kültür ailedir." sözünü referans göstererek, ailenin toplumun temel bağlayıcı unsuru olduğunu vurgulamıştır. Kültürel değerlerin zamana bağlı olarak değişebileceğini; ancak temel değerlerin sabit kalması gerektiğini savunmuştur.

Kamuya mal olmuş kanaat önderlerinin ve akil insanların toplumla iletişimde kullanıldığını, sanat, kültür ve medyanın doğru mesajların aktarımı için etkin biçimde kullanıldığını belirtmiştir. Kurniawan

toplumu etkilemenin yolu olarak, toplumla bağdaşan araç ve mesajların kullanılması gerektiğine dikkat çekmiş; yenilikçi ve yaratıcı çözümlerin önemini vurgulamıştır. Modern medya araçlarının yalnızca bilgi aktarmadığını, aynı zamanda içerik yönlendirme işlevi gördüğünü söyleyen Kurniawan, bu bağlamda medyanın eşcinsel birlikteliklerin artışıdaki etkisine de dikkat çekmiştir.

Büyükelçi Omer Dahab F. Mohamed, Türkiye tarafından düzenlenen bu toplantının ileriye doğru atılmış önemli bir adım olduğunu ifade etmiştir. Tehdidin doğrudan önlerinde bulunduğunu belirten Mohamed, iyi güçlerin bir araya gelmesi gerektiğinin altını çizerek ailenin, bireyleri bir arada tutan temel bir bağ olduğunu vurgulamıştır.



Omer Dahab F. MOHAMED-Sudan

Aileye yönelik tehditleri bertaraf edebilmek için, bu kuruma daha fazla yönelmek gerektiğini, uluslararası bir kuruluş temsilcisi

olarak kendi kuruluş ideallerinin de bu doğrultuda şekillendiğini belirtmiştir. Sorunun çözümüne çok taraflı bir yaklaşımla odaklandıklarını ifade eden Mohamed, Family Watch International'ın görevlerini de paylaşacağını vurgulamıştır.

İyi-kötü, ahlaklı-ahlaksız, itici-çekici gibi kavramların kültürün unsurları olduğunu belirten Mohamed, ailelerin bu değerleri yaşatarak ve aktararak devam ettirdiğini kaydetmiştir. Ailelerin ve toplumların, iletişimin ilk olduğu yerler olduğunun altını çizerek, Aristo'nun "*Kültür ailedir, aile bir iletkenidir.*" sözünü hatırlatmış, kültürlerin aile yoluyla sonraki nesillere aktarıldığını ifade etmiştir.

Kültür ile kültürel değerler arasında bir ilişki olduğunu belirten Mohamed, kültürün durağan olmadığını ve zamanla değiştiğini, buna paralel olarak aile yapısı değiştikçe kültürel değerlerin de değiştiğini dile getirmiştir. Bu değerlerin ortak inançlardan oluştuğunu ve insanın değerini belirlediğini vurgulamıştır.

Kabul edilebilir ve arzu edilen değerlerin bulunduğunu ifade eden Mohamed, kültürel değerlerin değişmediğini, zamanın sınavından geçtiklerini ve insan doğasına organik olarak kılavuzluk ettiklerini belirtmiştir. Fukuyama'nın sözlerine atıf yaparak, çağımızın bir felsefe krizinin eşğinde olduğunu ve insanı rasyonel biçimde anlamanın giderek zorlaştığını vurgulamıştır.

İnsanın doğasına ilişkin ortak bir mutabakat olmadıkça yeni anlayışları ortaya koymanın faydasız ve kullanışsız olacağını dile getirmiştir. Fukuyama'nın gelecekte hakların evrenselleşeceği yönündeki öngörüsünü hatırlatarak, burada kültürel değerlere işaret edildiğini kaydetmiştir. Kültürel değerlerin insanlığımıza işaret ettiğini ve kültür ile kültürel değerler arasındaki farkın anlaşılması gerektiğini vurgulamıştır.

Kültürün yalnızca inançla gelişmediğini, ekonomi ve medya gibi farklı araçlar yoluyla da şekillendiğini ifade eden Mohamed, medyanın artık haberleri aktarmaktan ziyade yönettiğini belirtmiştir. Aynı cinsel yönelime sahip bireylerin evlenmesi konusunda, medyanın olumsuz yönde çok ciddi bir etkisi olduğunu dile getirmiştir.

II. Dünya Savaşı'nın kültür üzerindeki etkisinin, aradan geçen 80 yıl sonrasında ve bugüne kadar edinilen tecrübeler ışığında değerlendirildiğinde, bu etkinin Birleşmiş Milletler Şartı'nda da kendini gösterdiğini vurgulamıştır. Özellikle İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Sivil Haklar Bildirgesi başta olmak üzere, tüm bu belgelerde ailenin açıkça savunulduğunun altını çizmiştir.

BM şartına bakınca ailenin savunulduğunun görüldüğünü belirtmiştir. Özellikle bütün bu araçlara bakınca insan ırkının korunması gerektiğinin altının çizildiğini ifade etmiştir.

İnsan hakları forumunun toplandığını, bu yıldan itibaren birçok kurum ve kuruluşun bugünkü çok taraflı sistemin faydalı olmadığını söylediğini kaydetmiştir. Kültürel değerlerin şimdi gerçekten tehdit altında olduğunu dile getirmiştir. Liberal demokrasinin 1945'ten sonra insanları bir meta olarak görmeye başladığını vurgulamıştır.

Uluslararası insan hakları araçlarına ve kalkınma hakları sözleşmesine bakıldığında, bunun geleceğe etkisinin olacağını düşündüğünü belirtmiştir. Buradaki tavsiye kararının uluslararası insan hakları bildirgesine uygun olmadığını, bir truva atı gibi davrandığını, insan hakları için hazırlanmış anlaşmalara bir tehdit olarak görüldüğünü ifade etmiştir.

Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan, ailenin önemi ve kurtuluşuna yönelik sunumlar dinlediklerini ifade etmiştir. Bugünkü oturumda tespitlerin ötesinde nasıl harekete geçileceğinin konuşulması gerektiğini belirtmiştir. Enstitü Sosyal olarak bir tekliflerinin olacağını kaydetmiştir. Çok disiplinli bir bakış açısının ötesine geçilerek, disiplinler-arası bir yaklaşımla bu alanda çok farklı uzmanlık alanlarından profesyonellerin ortak çalışması sonucunda ortaya çıkan bir sözleşmenin varlığına dikkat çekmiştir.



Dr. İpek COŞKUN ARMAĞAN- Türkiye

Çocuk koruma yasalarına bakıldığında yasal düzenlemelerin mevcut olduğunu ancak toplumsal algıda bu düzenlemelerin yeterince karşılık bulmadığını ifade etmiştir. Çalıştıkları hukukçularla birlikte, mevcut Çocuk Hakları Beyannamesi'nde dijital dünyaya ilişkin hükümlerin eksikliği nedeniyle bir toplumsal sözleşme hazırlanması gerektiği sonucuna vardıklarını belirtmiştir. Bu tarz bir sözleşmenin dünyada bir örneği bulunmadığını ve dijital dünya ile ilgili başka bir sözleşme metnine rastlanmadığını vurgulamıştır.

Armağan ayrıca bu sözleşmenin, dünyanın farklı yerlerinden uzmanlarla birlikte çalışılarak beş dilde hazırlandığını ifade etmiştir. Hukukçu, öğretmen, psikolog ve eğitimcilerden oluşan bir ekiple altı ay süren bir çalışmanın ürünü olan bu sözleşmenin, dijital ortamda imzalanabilir olması amacıyla 13 madde halinde, sade, anlaşılır ve okunabilir şekilde tasarlandığını belirtmiştir. Üç maddeden örnekler sunacağını söylemiş; özellikle üçüncü maddede, çocukları dijital dünya hakkında bilgilendirmeyen, onları kontrolsüz ve sınırsız şekilde ekranla baş başa bırakan ve gerekli önlemleri almayan tüm paydaşların çocukları ihmal etmiş sayılacağını vurgulamıştır.

Çocukların sanal ve yapay gerçeklik ortamlarında güvende olma haklarının bulunduğunu, yapay zekânın ayrımcı ve zarar verici şekilde kullanılmayacağını ifade eden Armağan, teknoloji şirketlerinin çocukları koruma sorumluluğuna dikkat çekmiştir. Dijital dünyada çocukların sömürülmesinin, pedofili objesi ve reklam gibi ticari amaçlarla kullanılmalarının arttığını, bu konuda hem Türkiye’den hem de uluslararası paydaş kuruluşlardan destek aldıklarını kaydetmiştir. Buna ek olarak aile meselesine değinerek, Foucault’nun ortaya koyduğu biyo-politika kavramına atıfta bulunmuş; Türkiye’de yıllarca nüfus planlaması uygulandığını, 1965’ten bu yana sürdürülen bu politikaların 50 yıllık bir nüfus programlamasına yol açtığını ifade etmiştir. Doğurganlık sorunlarının günümüze ait olmadığını, bu sürecin uzun vadeli planlamaların sonucu olduğunu belirtmiştir. Türkiye’nin neoliberal kapitalist politikalara ve psiko-teknolojik politikalara maruz kaldığını dile getirmiştir. Ailede yaşanan sorunların yalnızca dijitalleşme ile açıklanamayacağını vurgulamıştır.

Armağan, dijital çağda ailenin dönüşümünün önemli bir çalışma alanı olduğunu, dijital araçların aile yapısını nasıl dönüştürdüğünü ve ailenin yerini dijital platformlara devretmesine yol açtığını ifade etmiştir. Aile içi sorumlulukların platformlara devredildiğini; ev işlerinin robotlar ve yapay zekâ destekli araçlarla yürütülmesinin toplumsal etkilerinin tartışılması gerektiğini belirterek evlere yapılan ziyaretlerde çocukların dijitalleşmeyle daha doğal bir ilişki kurduğunun gözlemlendiğini, ebeveynlerin ise dijitalleşmeyi yanlış şekilde kullandıklarının anlaşıldığını aktarmıştır.

Çocukların zaman zaman *“benim fotoğrafımı çekiyorlar, bu bir mahremiyet ihlalidir”* diyerek tepkilerini dile getirdiklerini, bu bilincin özellikle Z ve Y kuşağında daha geri planda kaldığını belirtmiştir. Armağan, sorunun yalnızca dijital okuryazarlık becerilerinin zayıflığı ile ilgili olmadığını, yetişkinlerin bu konuda daha çok çalışması gerektiğini vurgulamıştır. Özellikle ebeveynlerin çocuklarının fotoğraflarını sosyal medyada izinsiz paylaşmasının ciddi bir sorun teşkil ettiğini dile getirmiştir. Kurum olarak ailelere dijital farkındalık eğitimleri verdiklerini ifade etmiştir.

Çocuk İçin İçerik Derneği Genel Müdürü Kübra Bayraktar, bir ekosistem kurucusu olduğunu, bilişim alanında da faaliyet gösterdiğini belirtmiştir. Çocuklara yönelik dijital okuryazarlığı artırmayı hedeflediklerini, sunulan kitap ve oyun içeriklerinin klinik psikologlar tarafından olumlu ve olumsuz yönleriyle analiz edildiğini kaydederek klinik psikologların sahadaki gözlemleri sonucunda kötü tecrübelerin yaygınlığının görüldüğünü dile getirmiştir.



Kübra BAYRAKTAR- Türkiye

Bayraktar, çocuklara yönelik yaklaşımda, “kalkan” değil “yol gösterici” olunması gerektiğini, mükemmel annelik beklentisi yerine rehberlik eden ebeveynliğin teşvik edilmesi gerektiğini söylemiştir. Ailelere, neyin değerli olduğu ve neleri seçmeleri gerektiği konusunda yönlendirme yaptıklarını, ebeveynlerin yoğun yaşam temposu nedeniyle çocuklarını ekran karşısında kontrol etmekte zorlandıklarını, bu konuda farkındalık oluşturduklarını aktarmıştır. Turkcell sponsorluğunda BİP platformu üzerinden ebeveynlere yönelik dijital içerik paylaşım kanalı oluşturduklarını belirten Bayraktar, çocukları sadece içerik tüketicisi değil aynı zamanda üretici bireyler haline getirdiklerini belirtmiştir.

Oyunların tehlikelerine dikkat çekerek, özellikle “yalnız ekran” konusunun ailelere anlatılması gerektiğini ifade etmiştir. Ek olarak çocukların maruz kaldıkları içeriklere kısa da olsa zaman ayırarak göz atmanın önemine değinerek ön denetim konusunda ailelere danışmanlık desteği sağladıklarını söylemiştir.



İstanbul Aile Vakfı Başkanı Üner Karabıyık, vakıf olarak “Ekranında Çürümeye Dur De!” kampanyasını başlattıklarını belirtmiştir. Türksat uydularının teknik başarısına rağmen, içeriklerin aile yapısına zarar verecek nitelikte olduğunu ifade ederek medya platformlarının, kendi iş modelleri doğrultusunda denetim mekanizmalarından kaçındığını vurgulamıştır.

Üner KARABIYIK- Türkiye

Prof. Dr. Orhan Koçak liderliğinde 1600 kadınla bir araştırma yürüttüklerini, bu araştırmada gündüz kuşağı programlarının etkilerinin incelendiğini belirtmiştir. Çalışmayan ve düşük eğitim düzeyine sahip ev hanımlarının bu programları daha çok izlediğini kaydetmiştir. Gündüz kuşağındaki yayınların evlilik doyumunu azalttığını, çift uyumunu zayıflattığını ve otoriter ebeveyn tutumlarını

artırdığını söylemiştir. Ayrıca sosyal medya kullanımındaki artışın psikolojik iyi oluşu düşürdüğünü ve maneviyatı azalttığını ifade etmiştir.

20. yüzyılın demokrasi ve özgürlük çağı olduğunu ancak Gazzede yaşananların bu kavramların içinin nasıl boşaltıldığını gösterdiğini dile getirmiştir. İsrail'i destekleyen firmalarla cinsiyetsizleştirme politikalarına destek olan firmaların örtüşmesinin tesadüf olup olmadığını sorguladığını belirtmiştir.

Kültür emperyalizmiyle mücadele etmeyen devletlerin bağımsız kalamayacağını ve bu durumun devletlerin yıkımıyla sonuçlanacağını ifade eden Karabıyık, gençlerin antropolojik kültür kodlarından soyutlandığını, K-pop gibi araçlarla cinsiyetsizleştirme operasyonlarına maruz kaldıklarını ve artık ailelerin “evlat nöbeti” tuttuklarını dile getirmiştir. Çocukların ve torunların hayatlarının medya yöneticilerinin kararlarına bağlı olduğunu, bugün televizyon dizilerinde ve gündüz kuşağında ailenin sorun merkezi olarak gösterildiğini kaydetmiştir.

Karabıyık, evlilik ve çocuk sahibi olma üzerine yaptıkları saha araştırmasında, 18-24 yaş arası evli bireylerin Türkiye ortalamasının üzerinde mutlu olduklarını ve çocuk sayısı arttıkça mutluluğun da arttığını belirlemişlerdir. Araştırmanın “bekarlığın sultanlık olmadığı” gerçeğini ortaya koyduğunu ifade etmiş; ailenin toplumun %94'ü için çözümün adresi, mutluluk ve güven kaynağı olarak görüldüğünü vurgulamıştır.

Karabıyık, demografik çöküşün esasen Batıda yaşandığını, Türkiye'de ise ailelerin çocuklarını iyi yetiştirip iyi üniversitelerde okutsalar da bu gençlerin yurt dışına yöneldiğini ve beşerî sermayenin kaybedildiğini belirtmiştir. Bu durumun olumsuz medya içeriklerinden beslendiğini ifade ederek 18-24 yaş arası gençlerin yarısının cinsiyetsizleştirme politikalarından etkilendiğini dile getirmiştir. Buna ek olarak artan evlilik yaşı ve boşanma oranlarının demografik çöküşün göstergesi olduğunu, bu durumun bir milli güvenlik sorunu haline geldiğini vurgulamıştır.

Sanat ve kültür alanında ortak bir bakış açısı geliştirmek amacıyla, farklı perspektiflere sahip 400 sivil toplum kuruluşu, sanatçılar ve kültür insanları ile odak grup çalışmaları yaptıklarını belirten Karabıyık, bu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan görüşlerin, küresel sermayeyle iç içe geçmiş sanat endüstrisinin, sanatın özgür ruhunu tehdit ettiğini gösterdiğini ifade etmiştir. Günümüzde popülerliğin ve şöhretin algoritmalara bağlı olduğunu, bu algoritmaların artık devletlerin anayasalarının bile üzerinde etkili hale geldiğini dile getirmiştir. Karabıyık, sosyal medyada yer almayanların adeta yok sayıldığını belirtmiş; sosyokültürel terörü sanat olarak gösterenlerle mücadele edilmesi gerektiğini, sanatın ve kültürün, toplumun sosyolojik bağlamını yansıtan ve yeniden inşa eden alanlar olduğunu, bu alanlardaki yozlaşmanın aile kurumunu da tehdit ettiğini ifade etmiştir.

PANEL III: EKRANLAR ÇAĞINDA AİLE OLMAK



Moderatörlüğünü **Prof. Dr. Faruk Taşçı**'nın üstlendiği bu panele Filistin Devleti Sosyal Kalkınma Bakanı ve İnsani Yardım İşlerinden Sorumlu Devlet Bakan Vekili Dr. Samah Abuoun Hamad (Filistin), Nun Eğitim ve Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Esra Albayrak, Katar Sosyal Kalkınma ve Aile Bakanlığı Müsteşar Muavini Sheikha Bint Jassim Al Thani (Katar), İbni Haldun Üniversitesi'nden Prof. Dr. Medaim Yanık ve International Federation for Family Development Başkanı Olivier Yao (Fildişi Sahili Cumhuriyeti) konuşmaları ile katkı sunmuştur.



Dr. Samah Abuoun HAMAD- Filistin

sürekli olarak yaşadıkları bir şey olduğunu, Gazzede yaşanan şeyin sözlerle tarifinin olamayacağını vurgulamıştır. Son iki senedir yaşananlara ve kaybedilen insan sayısına bakıldığında en çok acı çekenlerin çocuklar olduğunu dile getirmiştir. Bunun yanında kötü beslenmenin çocuklar için devam ettiğini ve bu durumun hakkaniyetsiz ve adaletsiz olduğunu dile getirmiştir. Bu durumun da sona ereceğine inandıklarını fakat bunun etkisinin diğer nesillere de sirayet edeceğini ifade etmiştir.

Filistin Devleti Sosyal Kalkınma Bakanı ve İnsani Yardım İşlerinden Sorumlu Devlet Bakan Vekili Dr. Samah Abuoun Hamad, Filistinlilerle ilgili birkaç kelime söylemek istediğini ifade etmiştir. Sosyal Kalkınma Bakanlığı olarak burada bulunmanın çok önemli olduğunu belirtmiştir. Halkına Filistin'de sürekli saldırılar gerçekleştirildiğini, evlerin yıkıldığını, su ve yemeğin olmadığını, telefonunu her açtığında kayıplarla karşılaştığını vurgulamıştır. Bu durumun

Hamad, Forum boyunca çok defa dijital hayattan bahsedildiğini, herkesin cep telefonlarını aktif kullandığını ve bunun aslında Filistinliler için kurtarıcı da olduğunu vurgulamıştır. Çünkü cep telefonlarının Filistinlilerin dışarıyla olan tüm bağlantılarının sağladığını dile getirmiştir. Bir binaya saldırı düzenlendiğinde, bina çöktükten sonra eğer telefon varsa, ancak bu telefon vasıtasıyla yardım isteyebildiklerini belirtmiştir. Yıkıntılar altında insanlar kaldığında Kızılay/Kızılhaç'a ancak bu telefonlarla ulaşabildiklerini ifade ederek Filistinliler için dijital hayatın şu anki anlamının bu olduğunu vurgulamıştır.

Tabii ki çocukları teknolojiden korumaları gereken yönlerin bulunduğunu ama Filistinlilerin durumlarının biraz daha farklı olduğunu dile getirmiştir. Mobil telefon ve tabletleri kullandıklarını, sürekli gerçekleştirilen saldırılar altında Filistinlilerin kullandıkları en önemli araçların bunlar olduğunu ifade etmiştir. Okulların tamamıyla yıkıldığını, 100 ailenin sığındığı dar alanlarda 4-5 adet ortak tuvaletin ve banyonun paylaşılmak zorunda kaldığını ve tüm bu sıkıntıları anlatmanın saatler alacağını ifade etmiştir. Bir Filistinli bakan olarak bu sığınaklarda kalan kadınlarla konuştuğunu, hijyen yetersizliklerinden dolayı kadınların saçlarını kesmek zorunda kaldığını aktarmıştır.

Hamad, dijital çağda ebeveyn olmanın zorluklarını, özellikle savaş ve yıkım koşulları altında yaşanan gerçekler üzerinden ele almıştır. Eğitimin Filistinli aileler için birinci sırada olduğunu ifade etmiştir. Gazze'de tüm okulların ya yıkıldığını ya da mağdurların sığınması için kullanıldığını bildiklerini aktarmıştır. Filistinler için eğitimin, ekmekten ve sudan daha önemli olduğunu belirtmiştir. Bu yüzden çevrim içi eğitime başladıklarını vurgulamıştır. Ancak bu eğitim süreçlerinin öğrenimi çok hızlandırmadığını dile getirmiştir. 19 Ocak'taki ateşkes ile Gazzelilerin en azından 6 haftalık bir normal hayata başladığını ifade etmiştir. Bu dramatik tabloya rağmen Filistin Eğitim Bakanlığı'nın çevrimiçi eğitime geçerek 650 bin öğrenciden 450 bininin akademik yılı tamamlamasını sağladığını belirtmiştir. Ateşkestten hemen sonra başlanan eğitim ile ilk dönemin bitirildiğini fakat yine de çocukların hayatından iki yılın kaybolduğunu dile getirmiştir. Çadırların altında, çocuklarının yanına oturmuş onları eğiten annelerin görüntülerini forum katılımcılarına gösterebilmeyi dilediğini ifade etmiştir. Batı Şeria'dan, Ramallah'tan, Ürdün'den öğretmenlerin olduğunu, herkesin çocukların senelerinin kaybolmaması için yardım etmeye çalıştığını ifade etmiştir. Gazzeli kadınların dirençlerinin ve umutlarının hayal edilmesini istemiştir.

Önlerinde çok büyük zorluklar bulunduğunu belirterek 8 bin tablet beklediklerini ancak bunların sınırda durdurulduğunu ve Gazze'ye 12 aydır sokulmadığını vurgulamıştır. Su, tıbbi malzeme ve yiyeceklerin çadırlara girişine izin verilmediğini dile getirmiştir. Bir an evvel bunları tedarik etmeleri, tabletleri almaları ve eğitime devam etmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Batı Şeria'da kullanılan telefonlar aracılığı ile insanların nereden yardım alacaklarını yönetmeye çalıştıklarını vurgulamıştır. Mülteci kamplarının yerle bir edildiğini, insanlara hizmet götürülemediğini, yaklaşık olarak 50 bin insanın son 3 ay içerisinde yerinden edildiğini belirtmiştir. Bu ailelerin her zaman mobil telefonlarına ihtiyaç duyduklarını dile getirmiş ve insanların barınmak için ihtiyaç

duydukları her şeyi buradan öğrendiklerini ifade etmiştir.

Evden ve aileden bahsedilen bu forumda, yuvası, evi olmayan ailenin olamayacağını hatırlatmak istediğini, işgal güçlerinin kendilerinden bunu aldığını aktarmıştır.

Eğitim konusuna tekrar dönüldüğünde, bilişim teknolojileri ve diğer teknolojilerin kendileri için yatırım yapılması gereken alanlar olarak öne çıktığını vurgulamıştır. Bu sektörde çalışan çok sayıda mezunlarının bulunduğunu dile getirmiştir. Son 20 senedir Gazze'nin blokaj altında olduğunu bu yüzden de Gazze'ye girmek veya çıkmanın çok zor olduğunu belirtmiştir. Filistin'in çok genç bir nüfusa sahip olduğunu ve bu genç nüfusun da serbest çalışarak çevrimiçi olarak teknolojiye odaklanmaya başladığını vurgulamıştır. Gazze'deki insanların çok sıkı çalıştıklarını dile getirerek 1 saat bile ateşkes olsa çalışmaya dönerek hayatı canlandırdıklarını ifade etmiştir. Batı Şeria'da da bilişim alanının güçlenmeye başladığını ve hayatlarında çok önemli bir yer edindiğini belirtmiştir. Buna rağmen Filistin'de sivil toplum, özel sektör fark etmeksizin işgalin kimseyi ayırmadığını, şu anda topraklarında yaşayan herkesin hedef durumunda olduğunu dile getirmiştir. Batılı diplomatların bile işgal güçleri tarafından vurulduğunu aktarmıştır.

Nüfus içerisinde gerçekten çok büyük bir travma bulunduğunu vurgulamıştır. Travmayla başa çıkma ve tedavi olma alanında teknolojiyi de kullanarak Türk sivil toplumunun Filistinlileri bu zor dönemde sürekli olarak desteklediğini ifade etmiştir.

İşgal devam etse dahi Filistinlilerin hayatlarına devam edeceklerini, yaralarını saracaklarını ve teknolojinin de yeniden tek adres olacağını ve bir dijital güvenli nüfusun Filistin'in genç insanları aracılığı ile oluşturulacağını belirtmiştir.

Nun Eğitim ve Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Esra Albayrak, dijitalleşmenin bazıları için yaşam ve vicdanın aracı olurken dünyanın başka bir yerindeki insanlar için ise uyuşturucu olarak kullanıldığı bir çağda olduğumuzu ifade etmiştir. Filistinlilerin çok zorlu varoluşsal bir mücadele içinde verdikleri o dirayetli duruşun dünyanın geri kalanı için bir uyandırma görevi icra etmesini dileyerek büyük bir mahcubiyetle onları selamladığını ve Siyonist sömürgeciliğin önünde verdikleri mücadele için onların önünde saygıyla eğildiğini belirtmiştir.



Dr. Esra ALBAYRAK- Türkiye

Albayrak, dijital çağın aileleri dönüşüme sürüklediğini vurgulayarak geleneksel aile merkezli yönetilen pek çok yaşamsal sürecin artık dijital mecrada yaşandığına şahitlik edildiğini dile getirmiştir. Artık

ailelerin aynı evin içinde farklı dijital evrenlerde yaşadıklarını, pek çok kazanıma rağmen dijitalleşme tecrübelerinin artık bazı tedbirleri almayı gerektirdiğini belirtmiştir.

Küresel çalışmalara göre 18 yaş altı çocuk ve ergenlerin dünya genelinde internet kullanıcılarının %35'ini oluşturduğunu, gençlerin %71'inin çevrim içi olduğunu dile getiren Albayrak, Türkiye'de de benzer şekilde TÜİK verilerine göre 6-15 çocukların %91,3'ünün aktif internet kullanıcısı olduğunu, çocukların %27,7'sinin dijital kullanım sebebiyle aileleri ile daha az vakit geçirdiklerini beyan ettiğini belirtmiştir.

Aile bağlarının dijital çağın imkânlarını kullanarak nasıl güçlendirilebileceği sorusuna verilen yanıtların çoğunun ne yazık ki sadece çocuklar etrafında döndüğünü ve meseleyi biraz ıskaladığını vurgulamıştır. Gözden kaçırılan noktanın eşler arasında zedelenen bağ olduğunu dile getirerek, belki de tarihte ilk defa ebeveynlerin çocuklarını değil, çocukların ebeveynlerini eğitmekte olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, eşlerin bu süreçte yalnızca çocuklarından değil birbirlerinden de koptuklarını ifade etmiştir.

Hem eşler hem de ebeveyn-çocuk arasında göz temasının azaldığını ve bunun paylaşımın azalmasına yol açtığını belirten Albayrak, ailenin, bireyin benliğinin inşasında temel kurum olmaya devam ettiğini vurgulamıştır. Tüm bunların bireyin ruhsal esenliğini doğrudan etkilediğini de dile getirmiştir.

Albayrak, dijital okuryazarlık ve ortak karar alma kültürünün geliştirilmesi gerektiğini, aile içi bağları geliştiren en temel etkenin açık ve sağlıklı iletişim olduğunu, teknolojinin kendilerini sürekli bağlı kılmasına rağmen yüz yüze ilişkinin yerini tutmadığını vurgulamıştır. Ebeveynlerin dijital mecralarda karşılaştıkları yeni bilgiler ve mükemmel aileler karşısında artık önceki nesilden aldıkları bilgilerin geçersiz hale geldiği gerçeği ile karşılaştığını, çocukların dijital cihazlarda geçirdiği zamanın artmasının sosyalleşmeyi değil yalnızlaşmayı beraberinde getirdiğini dile getirmiştir. Buna ek olarak dijitalin sınırlarını çizebilen ve onsuz mekân tesis yapabilen ailelerden ve tüm bireylerin dijital özyönetim becerilerine sahip olabilmelerinden bahsedilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Amerikan Pediatri Akademisi'nin ailelerin kendi ihtiyaçlarına uygun bir aile medya planı oluşturmasını önerdiğini aktaran Albayrak, çocuklar küçük yaşta aile içinde geliştirilen ortak dijital kullanım normlarının, ilerleyen yaşlarda ekran sürelerinin kontrolünü daha mümkün kıldığını belirtmiştir.

Ebeveynlerin tutumu için ise rol model olarak ebeveyni yeniden inşa etmeleri gerektiğini, eleştiriye açık ve tutarlı olmak gerektiğini dile getirmiştir. Ebeveynlerin, çocuklarını sınırlamaya çalışırken kendi ekran süreleri konusunda tutarlı olmakta zorlandığını; yapılan araştırmaların ise bir ayna etkisine işaret ettiğini belirtmiş ve çocukların en çok ihtiyaç duyduğu şeyin, dijital dünyada kendilerine rehberlik edebilecek bir ebeveyn modeli olduğunu vurgulamıştır. Dijital cihazların olmadığı ortamlarda çocukların ebeveynlerine daha rahat yaklaştıklarını gösteren çalışmaların da olduğunu dile getirmiştir.

Albayrak, dijital dünyayı paylaşılan bir deneyime dönüştürmeleri gerektiğini, teknolojiyi bireysel değil ortak bir deneyim haline getirebilecek bir paradigmayı benimsemelerinin önemli olduğunu,

yeni nesil bir aile ritüeli olarak ailecek kendi değerleri ve ilgi alanlarıyla uyumlu içerikler tüketmeleri gerektiğini belirtmiştir. Albayrak, teknolojiden uzaklaşmaya çalışıldığında aile içinde ortak bir konu bulunamadığının görüldüğünü, anne babanın kahramanlık rolünü kaybetmesiyle birlikte çocukların yeni kahraman figürlerini tanımlayamadığını ve ebeveynlerin elverişli bir rehber olma konumunu yitirdiğini belirtmiştir. Ayrıca bu ortamlarda yalnızlaşma ve kendini değersiz hissetme gibi davranışların da ortaya çıkabildiğini ifade etmiştir. Bu yüzden ebeveynlerin yeniden geleneksel rehberlik görevlerini üstlenmeleri gerektiğini düşündüğünü belirtmiştir.

Bağların yeniden kazanılması gerektiğini, “aile akli” olarak tanımladığı ve nesiller boyunca aktarılan bilgeliğin yeniden inşa edilmesi zorunluluğunu dile getiren Albayrak, aile aklının aile ortamında, mümkünse ekransız bir atmosferde, farkında olmadan kuşaktan kuşağa tevarüs eden bir akıl olduğunu ifade etmiştir. Albayrak, buna ek olarak karşılaşılan yeni durumlar karşısında çocuklara destek olabilmek için aile aklını inşa etme konusunda bilinçli bir çaba içerisine girilmesi gerektiğini, yaşanan dünyanın çocuklara aktarılmadığı ve tecrübelerin paylaşılmadığını dile getirmiştir. Bu durumun daha sağlıksız yaşantılara sebep olduğunu ifade etmiştir.

Ailenin hala norm oluşturabilen dinamik bir kurum olduğunu, pasif bir kurum olmadığını, değişime direndiğini dile getiren Albayrak, bütün yükü ailelerin omzuna bırakılamayacağını bir gerçek olduğunu ifade etmiştir. Ek olarak dijitalde güvenliği sağlamanın anayasal bir görev olduğunu, çocuklar için dijitalde bazı kuralları geliştirmek gerektiğini vurgulamıştır. Bu alanda artık cesur adımlara ihtiyaç duyulduğunu, Avustralya'nın çok cesur bir adım attığını, 18 yaş altı çocukların sosyal medya platformlarını kullanılmasını yasakladığını vurgulamıştır.

Albayrak, aileyi bu çağın getirdiği dönüşüme yön verebilen potansiyeli ile canlandırmak zorunda olduklarını dile getirerek tüm aileleri çocuklarına sahip çıkmaya, geleceklerinin güvenliği için sorumluluk almaya davet etmiştir.

Katar Sosyal Kalkınma ve Aile Bakanlığı Müsteşar Muavini Sheikha Bint Jassim Al Thani, çağdaş toplumların çok önemli meydan okumaları tartıştıklarını ifade etmiştir. Artık günlük hayatı ve iletişim biçimini belirleyen bir dijitalleşmeden bahsedildiğini belirterek bugün teknolojinin sınırsız bir etkileşim olanağı verdiğini ve istenildiği zaman bilgi paylaşımı yapılabildiğini vurgulamıştır. Bu durumun özellikle aile ilişkileri açısından büyük bir etkiye sebep olduğunu dile getirmiştir. Son zamanlarda ailenin daha önce hiç olmadığı kadar bir dönüşüm yaşadığını ifade etmiştir.



Shaikha Jassim AL-THANI- Katar

Al Thani, sosyal ağları kullanmanın faydaları da bulunduğunu ama doğru kullanılmaması durumunda olumsuz sonuçlara neden olacağını belirtmiştir. Doğru biçimde kullanılmaması halinde aile içinde güven duygusunun kaybolmasına, hatta boşanmaya bile neden olabileceğini vurgulamıştır. Yanlış kullanımdan kaynaklı iletişim becerilerinin olumsuz anlamda etkilendiğini dile getiren Al Thani, dijital araçların sürekli kullanımının dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğuna neden olabileceğini belirtmiştir. Ayrıca eşler arasında uzaklaşmaya yol açabildiğini, çocuk ve ergenlerin uygunsuz içeriklere maruz kalabildiğini, aile içerisindeki geleneksel etkileşim ve iletişimin zayıflamasına neden olabildiğini vurgulamıştır. Bu nedenle mükemmel bir denge bulmaları gerektiğini, buna karşı toplumsal bir bilinç içerisinde olmalarının gerektiğini dile getirmiştir.

Akıllı araçlara ihtiyaç duyduklarını ancak aile üyeleri arasındaki geleneksel iletişim yöntemlerinin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulayan Al Thani, olumsuz etkilerin tersine çevrilmesi ve olumlu etkilerin artırılması konusunu ele aldıklarını belirtmiştir. Ayrıca, aile bağlarını güçlendirebileceklerini, bazı aileler birbirinden uzakta olsa bile teknoloji sayesinde sürekli diyalog halinde olabileceklerini ve bunun olumlu bir etki yarattığını ifade etmiştir.

Al Thani, Katar'ın ailelere dijital anlamda eğitimler verdiğini, bilinçlendirme çalışmaları yaptığını, bu sayede ailelerin bu çağa ayak uydurma fırsatına sahip olduğunu ve böylece aile birliğini sağlayabileceklerini belirtmiştir. Ayrıca, bir kurul kurduklarını dile getirerek teknolojik içeriği değerlendirmek ve denetlemek üzere bir alan yaratmaya çalıştıklarını ifade etmiş, dijital çağda güvenli bir alan oluşturduklarını belirtmiştir. Al Thani, artık ekran çağında sosyal dokularını koruyabilmek için tüm tarafların iş birliği içinde çalışması gerektiğini, geleneksel ve toplumsal değerlerini kaybetmeden dijital alanı olumlu bir araca dönüştürmeleri gerektiğini vurgulayarak, teknolojiyi kullanmaları gerektiğini, teknolojinin kendilerini kullanmaması gerektiğini dile getirmiştir.

İbni Haldun Üniversitesi'nden Prof. Dr. Medaim Yanık, aile yapısına genel olarak bakılması gerektiğini, bu açıdan ailelerin bir çan eğrisi şeklinde dağıldığını görüldüğünü belirtmiştir. Ailelerin oldukça fonksiyondan oldukça disfonksiyonel ailelere kadar dağıldığını vurgulamıştır. Bu disfonksiyonel ailelerin sorunlarının topluma daha çok yansıtacağını, maalesef kurumların disfonksiyonel ailelerin üreteceği krizleri sürekli yönetmek ile uğraşacağını belirtmiştir. Örneğin çocuklar ve kadınlar için koruma evleri oluşturmak gerekeceğini, bunun da enerji ve parayı gerektirdiğini vurgulamıştır.



Prof. Dr. Medaim YANIK- Türkiye

Buna karşılık fonksiyonel kapasitenin artırılması gerektiğini dile getiren Yanık, ortalama ailelerin de disfonksiyonel duruma gelmeden desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Daha fonksiyonel aileleri de izleyerek neyi nasıl yaptıklarının, varlıklarını nasıl devam ettirdiklerinin incelenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Yanık, aileleri güçlendirmek için üç temel strateji olduğunu dile getirmiştir: Sosyal politikalar, zihniyet değişimi, psikolojik destek. Makul düzeyde bir ekonomik halin aileyi koruyucu bir özellik gösterdiğini ifade etmiştir. Örneğin, anneye doğum sonrası verilen haklar, kreş imkânları, esnek çalışma imkânları gibi devletin düzenleyeceği alanlar olduğunu belirtmiştir. Bu anlayışın Türkiye'de yerleştiği kanaatinde olduğunu, hükümetin bu anlamda ciddi adımlar attığını vurgulamıştır. Yanık öneri olarak, zihniyetle mücadele kapsamında; aile ve evlilik kavramlarını destekleyecek, onları daha pozitif hale getirecek kampanyaların yapılması gerektiğini dile getirmiştir. Kadın-erkek ilişkilerinde adalet kavramını vurgulayacak kampanyalara ihtiyaç duyulduğunu ifade etmiştir. Çocukluk çağında travma geçirme tehlikesinin arttığını belirten Yanık, çocukları travmadan korumanın nesli korumak anlamında önemli bir iş olduğunu belirtmiştir. Bunu toplumsal düzeyde yaygınlaştırmanın gerekliliğini, boşanmaya karşı makul bir yaklaşımda olunması gerektiğini dile getirmiştir. Boşanmanın ne çok kolaylaştırılması ne de çok karşı çıkılması gerektiğini; büyük bir hata olmaksızın boşanma hakkında bahsederek bunu başarabilmenin hiç kolay olmadığını, bütün materyallere sahip olunmasına rağmen henüz başarılmadığını belirtmiştir.

Yanık, aileyi destekleyecek psikolojik müdahaleler kapsamında ise Türkiye'nin seminer kültüründen atölye kültürüne geçmesi gerektiğini, kadın ve erkeklerin birlikte yer alacağı, bir gün boyunca kendi aileleri için çalışacak hale getirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Aileyi erkekleri de dâhil ederek bir araya getirecek atölye çalışmalarının önemli olduğunu, özellikle erkekleri bu tip atölye çalışmalarına getirmenin zor olduğunu dile getirmiştir.

Psikoterapi ihtiyacı olan aileleri psikoterapiye çağırmaya çalıştıklarını ifade eden Yanık, çift terapisi verecek bir kapasiteye devletin ne yazık ki sahip olmadığını, bunun için özel sektöre başvurmak durumunda olduğunu belirtmiştir. Kalp nakline devlet tarafından ücret alınmadığını ama çift terapisi için özel sektöre gidilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu durumun acilen çözülmesi gereken bir durum olduğunu, riskli ailelere yönelik özel programlar uygulanması gerektiğini dile getirmiştir.

Psikososyal müdahaleler ile ailenin nasıl düzeltilebileceğine ilişkin sorgulamaları sonucunda ülkelerin bazı temel alanlarda atölye çalışması içeriğine sahip olması gerektiği sonucuna vardığını belirten Yanık, bunları şu şekilde sıralamıştır:

- Eş seçimi: Evlilik öncesi okuryazarlık içeriği oluşturularak; kim kiminle evlenirse problem ortaya çıkabileceği, bireylerin hangi kişilerle evlendiklerinde üstesinden gelebilecekleri ya da gelemeyecekleri sorunların olabileceği gibi konularda eğitimlerin önemini belirtmiştir. Kişilerin kendileri için özelleştirilen evlilik öncesi eğitimler olması gerektiğini vurgulamıştır.

- Evliliğin ilişki kalitesini arttırmak: Evli çiftlerin evlilik kalitesini artırma konusunda toplumun güçlü bir isim veya kurum istediğini belirtmiştir.
- Ebeveynlik: Anne babalık eğitimlerinin önemini vurgulamıştır.
- Karakter gelişimi: Karakter gelişimi eğitiminin gerekliliğini ifade etmiştir.

Buna ek olarak Yanık, psikoterapi ve danışmanlık hizmetlerine erişimin artırılması gerektiğini, risk altındaki ailelere yönelik özel müdahaleler ile ailelerin güçlendirilebileceğini dile getirmiştir. Aile terapilerine ulaşımın artırılması gerektiğini, sorunlu riskli aileleri desteklemek bağlamında özel problemi olan kişilere de özel hizmetler sunulması gerektiğini belirtmiştir. Sadece Bakanlıkla değil, STK ve özel girişimlerle bu hizmetleri geniş bir kitleye yayması gerektiğini vurgulamıştır.



Olivier YAO- Kotdivuar

International Federation for Family Development Başkanı Olivier Yao, bir sivil toplum kuruluşu olduklarını ifade ederek 5 kıtadan 68 tane ülkede bulduklarını, kâr amacı gütmediklerini, aileler ve ebeveynler ile ilgili aile politikaları savunuculuğu ve uluslararası iş birliği fırsatları gibi alanlarda çalıştıklarını belirtmiştir. Bunları yaparken uzman görüşleri ve kanıta dayalı unsurları temel aldıklarını dile getirmiştir.

“Ekranlar çağında aile olabilmek” temasını ele alabilmek için daha uygun bir zaman olamayacağını ifade eden Yao, bu durumun kültür ve gelir düzeyleri ile kırsal ya da

kentsel nüfus merkezleri arasında fark gözetmediğini belirtmiştir. 1995 yılında kabul edilen Kopenhag

Deklarasyonu’nun insan odaklı kalkınmadan bahsettiğini ancak hızlı ve yasa tanımaz dijital dönüşüm ortamında bunun, insanların bağlantılılığını, öğrenmesini, çalışmasını ve ilişkilerini çok derin biçimde değiştirdiğini ifade etmiştir. Bu dijital devrimin Kopenhag Deklarasyonu kabul edildiğinde öngörülemediğini, dijital dönüşümün artık yükselmekte olan bir trend olmadığını, günümüzün bir tanımlayıcı özelliği olduğunu dile getirmiştir.

Yao, yılın sonuna doğru Doha’da Sosyal Kalkınma Zirvesi yapılacağını, burada sadece teknolojik ve ekonomik sıkıntılara odaklanmakla kalınmaması gerektiğini, sosyal dönüşüme de odaklanılması gerektiğini belirtmiştir. Çünkü bu durumun, ailelerin fonksiyonlarını ve nesilden nesile aktardıkları değerlerini derinden etkilediğini, insanlığın doğasını ortadan kaldırdığını da eklemiştir.

Yao, konuşmasında OECD 2025 verilerine de yer vermiştir. OECD ülkelerindeki 15 yaşındaki gençlerin

%98,5'inin cep telefonu kullandığını, %60'ının günde en az 2 saatini burada geçirdiğini, bu durumun aile hayatını etkilediğini ifade etmiştir. Bu insanların 3'te 1'inin siber zorbalık, pornografik içerik ve manipülatif dikkat dağıtıcı içeriklerden mustarip olduğunu belirten Yao, günümüzde herhangi bir dijital cihaz olmadan bir çocuk büyütüldüğünde, o çocuğa bir tablet verilip okula gönderildiğinde, ona bağımlı olmadığını, dolayısıyla ondan vazgeçmesinin kolay olduğunu vurgulamıştır.

Ailenin bu konuda en ön safta olduğuna inandığını ifade eden Yao, ailenin hem konuya yanıt veren hem de genellikle eğitim veren ilk kurum, aynı zamanda da en az destek alan kurum olduğunu belirtmiştir. Bu şekilde olduğu için dijital ortamda gençler ve çocukların gerçekten zorlandığını, bu alanda bir politika eksikliği olduğuna inandıklarını ve bu alana odaklanmaları gerektiğini ifade etmiştir. Daha iyi biçimde ebeveyn eğitimlerine ve dijital eğitimlere BM sistemi içinde de verilmesi gerektiğini de sözlerine eklemiştir.

2022 yılında bir ilk olarak Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğinin raporunda açık bir şekilde ebeveynlik eğitiminin yeni teknolojiler bağlamında ele alındığını vurgulayan Yao, ailelerin çocukları koruyabilme fonksiyonuna değinildiğini, bu durumun bir tesadüf olmadığını, kanıtlara dayanarak, savunuculuk faaliyetlerinin ve partnerlerle olan angajmanların ailelerin dijital dünyada insan onuruna yakışır ve dirençli biçimde dolaşabilmelerinin sağlanmasına ihtiyaç olduğunun görüldüğünü dile getirmiştir.

Yao, üç kilit mesajının olduğunu belirterek, dijital içermenin ailelerle başlaması gerektiğini ifade etmiştir. Koruyucu önlemlere yönelmeleri gerektiğini belirtmiş, bunun için ise en az 20 seneye ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir.

Ailelerin sadece içerik tüketicisi olmadığını aynı zamanda bir kuluçka merkezi olduğunu dile getiren Yao, bugün milyonlarca ailenin, ekonomik zorluklar çeken ve yerinden edilen insanların, çocuklarının çevrim içi ortamlarda güvenli bir şekilde var olmasını sağlayamadığını ifade etmiştir. Ailelerin de bu konuda mentörlük ve eğitim hizmetlerinden faydalanabilmesi gerektiğini belirtmiştir. Yao, anne babalar kendilerine güven duyduklarında çocukların da eleştirel düşünme becerisi geliştirebildiğini, zamanlarını iyi yönetebildiklerini ve çevrim içi bir zararla karşılaştıklarında bunun üstesinden gelebildiklerini vurgulamıştır. Bir sorun yaşadığında bir çocuğun ilk gideceği kişinin babası annesi olması gerektiğini ve bunun sağlanması gerektiğini ifade etmiştir. OECD raporundan örnekle çocuklar için dijital ortamda en önemli pozitif sonuçların aile içindeki ilişki desteği ile sağlandığını belirtmiştir.

Yao, reaktif politikalardan önleyici politikalara geçilmesi gerektiğini dile getirerek kamu politikalarının çoğunlukla anne baba kontrolü, denetim, gözetim gibi cezalandırma yönüne gittiğini, dijital zararların kök sebeplerine bakmaları gerektiğini belirtmiştir. Medya okuryazarlığı, mental sağlık desteği gibi çalışmaların gerektiğini vurgulayan Yao, dijital aile koçluğu/danışmanlığına yatırım yapmaları gerektiğini, ebeveynlik eğitimlerinin akranlar tarafından verildiğini ancak bu programların yeterince ilgi görmediğini belirtmiştir.

Üçüncü ve son olarak, ailelerin aslında birer kuluçka merkezi olduğunu ve sadece içeriklerin tüketildiği yerler olmadığını tekrarlayarak aileler içerisinde değerlerin belirlendiğini ve üretildiğini dile getirmiştir. Yao, ailenin çocuklara soru sormayı, yorum ve seçim yapmayı öğretebilecek tek kurum olduğunu, ailenin dayanışmayı öğrendiği ve nesiller arası diyalogun sağlandığı yer olduğunu dile getirmiştir. Bu yüzden dijitalleşme ile ilgili sorunlara çözümün en önemli yardımcının yine aile olacağını belirtmiştir. Yao, ülkelere çağrıda bulunarak ebeveynlik eğitimi ve çocuk koruma unsurlarını ulusal dijital stratejilerinin içerisinde merkezi bir yerde konumlandırmaları gerektiğini dile getirmiştir. Buna ek olarak teknoloji firmaları içerikleri belirlerken ailelerin katkısını da alması gerektiğini, bu konuda teknoloji firmalarıyla aile ve STK'lar arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi gerektiğini, etik kapsayıcı ve sürdürülebilir ortamlar için buna ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. Standartları ve politikaları belirlerken çocukların ve çocukların bakım verenlerinin seslerinin de duyulması gerektiğini dile getirmiştir.

Yao, son mesaj olarak ekran çağında, insanın her ekranın arkasında hissedilmesi için çalışmaları gerektiğini, her bir kişinin de arkasında bulunan ailenin aslında toplum demek olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda dijital çağda çocukların inovasyondan daha fazlasına ihtiyaç duyduğunu ve ilişkiye ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. İlişki olmazsa çocukların gelişimine katkı sağlanamayacağını, bunun için cesaretle ve adanmışlıkla çalışmak gerektiğini, dijital unsurların ortak insanlığı bozmaması gerektiğini ve aileler güçlendirilirken ekran çağını güçlendirecek aileler inşa edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

PANEL IV: AŞIRI NÜFUS MİTİ: KÜRESEL GÜNDEM NÜFUSUN AZALMASINA NASIL KATKIDA BULUNDU?



Moderatörlüğünü **Prof. Dr. Lütfihak Alpkan**'ın yaptığı bu panelde Malezya Kadın, Aile ve Toplum Geliştirme Bakanı Dato'Sri Hajah Nancy Shukri (Malezya), Acıbadem Üniversitesi'nden Dr. Serdar Furtuna, Doha International Family Institute Direktörü Dr. Sharifa Noaman Al Emadi (Katar), Marmara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Cemalettin Şahin, The Maria Kopp Institute for Demography and Families Başkanı Tünde Fűrész (Macaristan) ile Singapur Toplumsal ve Aile Gelişim Bakanlığı Uluslararası İlişkiler Direktörü Leow Siu Lin (Singapur) konuşmalarını gerçekleştirmişlerdir.

Panel açılışında moderatör Alpkan, 1970'lerin başında doğurganlık oranınının 7 iken şimdi 2'nin altına düşmüş durumda olduğunu ifade etmiştir.

Malezya Kadın, Aile ve Toplum Geliştirme Bakanı Dato'Sri Hajah Nancy Shukri, konuşmasında, bu günkü neslin nüfus artışıyla beraber dünyadaki kaynakların yetersiz kalacağı korkusuyla yetiştiklerini ve nüfus kontrol önlemlerinin alınmaya başlandığını ifade etmiştir. Bugünkü durumda aşırı nüfusun bir problem olmadığını belirterek asıl problemin nüfusun giderek azalması olduğunu vurgulamıştır. Shukri, teknolojik gelişmelerle birlikte yaşam kalitesinin arttığını, ölüm oranlarının azaldığını yaşlı nüfusun da giderek



Nancy SHUKRI- Malezya

artmakta olduğunu dile getirmiştir. Shukri, 1957 yılında bağımsızlığını kazanan Malezya'da başta nüfus politikasının olmadığını ve 1966'da başlayan nüfus politikaları ile nüfus artışının önüne geçilmeye çalışıldığını, 1985'te doğurganlık oranının 2'nin altına düştüğünü belirtmiştir. Malezya'da aile kurumunu destekleyecek yatırımlar yapıldığını, bunun bir sebebinin de beşerî sermayenin daha güçlü hale getirilmesi olduğunu belirtmiştir. Ayrıca son zamanlardaki verilerin yarattığı endişenin aslında nüfus çoğunluğu değil, dengesizlikler ve düşüş olduğuna işaret ettiğini belirtmiştir. Genç nüfus eksikliğinden kaynaklı işçi bulma açısından ülkelerin sorun yaşamakta olduğunu dile getirmiştir.

Küresel politikaların bir an önce devreye alınması gerektiğini ifade eden Shukri, ulusal nüfus ve aile destek programlarını yürürlüğe koymak zorunda olduklarını, 1960-70'lerdeki gündemin yerini artık bambaşka bir gündeme bıraktığını belirtmiştir.

Nüfusun 2071 yılından sonra giderek azalacağını da söyleyebileceğini ifade eden Shukri, nüfusun sağlıklı değişebilmesi ve yeni nesillerin eskilerin yerini alması için doğum oranının 2,1'in altına düşmemesi gerektiğinin altını çizmiştir. Nüfusun %15'ten fazlasının 60 yaş üzeri olacağını öngördüklerini ve bunun sağlık sisteminin yükünü artıracığını, ölüm oranlarındaki düşüşün de çok ciddi bir demografik dönüm noktası olduğunu dile getirmiştir. Küresel olarak nüfus artışıyla ilgili yapılan çalışmaların aslında yıllar boyu sürmesi ve bununla ilgili olarak dengesizliklerin ortaya çıkmasından dolayı yeni dengeli politikaların uygulanması gerektiğini belirterek ekonomik gelişmelerin dikkate alınması ve buna göre dengeli nüfus politikası oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır.

Shukri, birçok çiftin gerek yaşam maliyetleri gerekse değişen yaşam stillerinden dolayı çocuk sahibi olmayı düşünmediğini, ekonomik güvencesizlikler sebebiyle artık çiftlerin evlenmek istemediğini, bu durumun doğurganlık oranı üzerinde bir etkisinin olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, annelik ve diğer konuların da gerçekten önemli olduğunu, aileleri rahat ettirmenin önemli olduğunu dile getirmiştir.

Odaklarının sadece geçici kalkınma hedefleri değil aynı zamanda özellikle ailelerin güçlendirilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması olduğunu, 2010 yılında devreye giren ve 2026-2030 yılları için tekrar gözden geçirilen Malezya'nın aile politikasında, aile refahının ulusal kalkınma planlarının içine entegre edildiğini belirtmiştir. Değişen normları da dikkate almaları gerektiğini vurgulayan Shukri, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinde 3. hedeflerinin toplumun müreffeh biçimde yaşaması olduğunu dile getirerek ailelerin değişen dünyada rahat etmesini istediklerini ifade etmiştir. Buna ek olarak Malezya'nın doğurganlık oranlarının düşmesi konusunda bütüncül bir yaklaşım belirlediğini belirtmiştir. Evliliklerin zenginleştirilmesi ve daha sağlıklı aile yaşam biçimlerine yönelik mobil merkezlerin hayata geçirildiğini ifade etmiştir.

Shukri, aile dostu politikalara önem verdiklerini, kamu sektöründe annelik ve doğum izinlerini iyileştirdiklerini, çocuk bakım merkezlerini işyerlerine yakın kurarak çalışanları desteklediklerini, neonatal ve postnatal beslenme desteği verdiklerini belirtmiştir. Ayrıca bekar anneler, yaşlılar ve engelliler gibi hassas gruplar için özel hizmetleri olduğunu, bu insanlara eğitim ve istihdam sağlamayı

amaçladıklarını ifade etmiştir. Aileleri hedefleyen vergi indirimleri olduğunu ve toplum temelli destek ağlarını güçlendirmeye çalıştıklarını dile getirmiştir. Tüm bunların çocukların, ailenin pozitif bir oluşum olduğunu uzun vadede anlamaları için pozitif algı oluşturmak amacıyla yapıldığını vurgulamıştır. Shukri, sadece yaşam kalitesini artırmakla kalmayıp ailelerin sosyal, duygusal ve ekonomik olarak değişen dünyada rahat etmelerini sağlamak istediklerini belirterek aşırı nüfus algısını aşım ailenin refahını sağlamak istediklerini, yeni paradigma çerçevesinde aile hayatının kutsallığını ve bireylerin refahını sağlamanın odak noktaları olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Malezya'nın demografik sürdürülebilirliğini sağlamak için çalıştıklarını ve bölgesel ortaklarıyla birlikte çalışarak mitlerin değil anlamlı eylemlerin kendilerini yönlendirmesini istediklerini dile getirmiştir.

Acıbadem Üniversitesi'nden Dr. Serdar Furtuna, aşırı nüfus mitinin, nüfusun çok fazla arttığına ve gelecekte de artmaya devam edeceğine ve bu artışın sürdürülemez bir noktaya geleceğine dair bir inanca yol açtığını ifade etmiştir.

Nüfusun artmasının zaten arzulanan bir şey olduğunu, ancak endüstriyel devrimle birlikte ölüm oranlarındaki azalmanın bir doğal nüfus artışını meydana getirdiğini ve göçlerle birlikte bu durumun devletler için yönetilemez bir durum haline geldiğini belirtmiştir.



Dr. Serdar FURTUNA- Türkiye

Amerika'nın göçmen yasasında nüfus içerisinde istenmeyen unsurların bertaraf edilmesi hakkında bazı düzenlemeler bulunduğunu belirten Furtuna, 1950-60'larla birlikte bir küresel hareket görüldüğünü, bununla birlikte de nüfusun patlayacak bir bomba olarak görüldüğünü, nüfus bombasının patlamasını önleyecek aracın da nüfus kontrolü olduğunu ifade etmiştir.

Nüfus kontrolü akımının, 1940'lı yıllarda ABD menşeli vakıflar tarafından başlatıldığını belirten Furtuna, içinde Türkiye'nin de bulunduğu Hindistan, Çin, Pakistan, Güney Kore gibi ülkelerin nüfus azaltma yönüne gittiğini vurgulamıştır. BM'nin de nüfusu daha önce olmadığı şekliyle bir problem olarak tanımladığını dile getirmiştir. 1967'de BM içinde bir nüfus örgütü kurularak (UNFPA) bu ülkelere nüfus fonu sağlanmaya başlandığını ifade etmiştir.

Furtuna, buradaki mitin aktörlerinin kimler olduğunu sorguladığını belirterek bunu sadece küresel bir komplo olarak değerlendirmemek gerektiğini belirterek, önerisinin buradaki aktörlere bakmaları olduğunu ve bu aktörlerin nüfusun azalmasından menfaati bulunduğuna inandığını ifade etmiştir. Nüfus politikaları bakımından 3 farklı düzeyde aktör saymıştır:

Birincisi, Küresel aktörler: Bu mit haline gelen ideolojinin sahipleridir.

İkincisi, Ulusal kırılmalıklar-ülkeler: Ülkelerin nüfus politikalarının konusunda küresel aktörlerin ideolojilerine ikna olmuş ülkeler, bu ideolojilerden çıkan politikaların asıl sahipleri ve dönüşümü gerçekleştirenlerdir.

Üçüncüsü, Bireyler: Bireyler küresel hegemonya ve ülke politikalarından bir noktaya kadar etkilenseler de en başta bireysel ihtiyaç ve önceliklerine göre hareket eden doğum kararının asıl sahipleridir.

Furtuna, nüfus planlaması kararlarında bazı ülkelerde küresel hegemonyanın çok etkin olduğunu ama bazılarında (Çin gibi) kararın dışarıyla çok bağlantısı olmadığını belirtmiştir.

Akademik yayınların küresel gündemi soğuk savaşla ilişkilendirdiğini dile getiren Furtuna, Soğuk savaş nedeniyle ABD'nin nüfus politikalarını güvenlik ihtiyacı olarak gördüğünü ifade etmiştir. Soğuk savaş sonrasında ise paradigma dönüşümü olduğunu, nüfusun artık bir problem değil nüfus azaltmanın bir insan hakkı olduğu şeklinde bakış olduğunu, özellikle kırsaldaki aşırı nüfusun politik istikrarsızlık getireceği ve bunun da komünizme yol açacağına dair bir önyargı bulunduğunu vurgulamıştır. Bu politikanın Sovyetleri çevreleme politikasıyla birlikte kabul edildiğini, özellikle Çin devrimi sonrasında gerçekleştiğini belirtmiştir. Komünizmin özellikle kırsal nüfustan korku yarattığını, bunun sonucunda da köyden kente göçün teşvik edildiğini ifade etmiştir. Önerilen ekonomik modelin, açık pazar modelinin, ulaşım ve haberleşmedeki gelişmelerin de şehirleşmeyi bir şekilde hızlandırdığını belirtmiştir.

Aktörlerin kimler olduğunu sorguladığında ABD menşeli vakıflar olduğunu gördüğünü dile getirmiştir. Furtuna, bunların iki tane misyonunun bulunduğunu ifade etmiştir: Ülkeleri doğum kontrolüne ikna etmek ve bununla ilgili global bir inisiyatif başlatmak. Yardımcılarının ise "Soft Powers" diye nitelendirilen IMF, OECD, Dünya Bankası olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca bu konuda küresel kurumlaşma boyutu bulunduğunu dile getirmiştir. Bu çalışmalara Birleşmiş Milletler ve USAID yardımlarının da hizmet ettiğini belirtmiştir.

Furtuna, bu konudaki akademik temellere de bakmak gerektiğini ifade ederek bazı örnekler sunmuştur. İlk olarak modernite ile nüfusun ilişkisinin yeniden tanımlandığını, Frank W. Notestein'in bu durumu modernleştikçe nüfusun düştüğü ve bunun uzun vadeli bir süreç olduğu şeklinde tanımladığını belirtmiştir. Bir diğer örnek çalışmada ise doğum kontrolü için alt taleplerin sistematik bir şekilde oluşturulduğunu, 50 ülkede 400 saha araştırması yapıldığını belirtmiştir. Nüfus planlamasını kabul eden 20 ülkenin araştırma sonuçlarına ulaşabildiğini dile getiren Furtuna, Türkiye'de 1963 yılında doğurganlık hızının 6.7 olduğunu, ancak istenen çocuk sayısının 3.7 olduğunu belirtmiştir. Hint yarımadası ve Bangladeş dışında direncin zaten çok yüksek olmadığını, halkın daha az çocuk istediğini belirtmiştir. Halkın daha az çocuk talep ettiğinin yanlış bir önerme olmadığını ama bu kadar araştırma yapılmasının arkasındaki politik gerekçelerin sorgulanması gerektiğini söylemiştir. Türkiye'deki çalışmalarla politika yapımcılarının doğum kontrolüne ikna edildiğini ve bunun politik kazanç olarak gösterildiğini dile getirmiştir.

Nüfus ve kalkınma arasındaki ilişkinin “Ekonomik büyüme için nüfus azaltılmalıdır” yanılığına yol açtığını dile getiren Furtuna, bunun nüfusu ekonomik bir yük olarak gören mantık olduğunu, aşırı nüfusun bireylerde tasarrufu azaltacağına dair bir düşünce olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca aşırı nüfusun ülkeleri fabrika gibi getirisi yüksek şeylere değil de altyapı gibi getirisi düşük yatırımlara yönelteceğine dair bir söylem bulunduğunu belirtmiştir. Bu durumun o yıllarda tuttuğunu çünkü ülkelerin hızla gelişmeye ihtiyacı olduğunu vurgulamıştır. Furtuna, nüfus planlaması yapılan ülkelerin çoğunda kanunlardan önce nüfus planlamasının kalkınma planlarına dâhil edildiğini dile getirmiştir. OECD, IMF ve Dünya Bankası'nın da bunu dayatmış durumda olduğunu, IMF gibi kuruluşların bu hususta koşullu krediler verdiğini söylemiştir. Bunun yanında ülkelerin doğum kontrolü politikalarını güçlendirme için de yoğun desteklerde bulunduğunu ifade eden Furtuna, doğum kontrolü konusunda teknolojik desteklerin bulunduğunu, yedi ülkede rahim içi araçların üretildiğini, ideolojik sürdürülebilirlik için akademisyenlere burslar verildiğini, kamu araştırma merkezleri açıldığını, her ülkede nüfus planlaması hakkında tematik pullar basıldığını ifade etmiştir.

Furtuna, tek çocuk politikasının sadece dış dayatmayla gelen bir şey olmadığını, ülkelerin de bu konuda endişeleri bulunduğunu vurgulamıştır. Kalkınma söylemi ve Malthusyen korkuların da bu hususta etkili olduğunu, Türkiye'nin hedeflerin altında kaldığını, ama bu hedeflerin modern doğum kontrol yöntemleri üzerine kurulduğunu belirtmiştir. Türkiye'de bu konudaki hedeflerin altında kalınmasına rağmen bireysel ihtiyaç ve taleplerden dolayı nüfusun yine de azaldığını belirtmiştir. Küreselde nüfus kontrol miti çalışılırken Türkiye'de nüfusun zaten azalmakta olduğunu, bunun doğrudan mitin bir sonucu olmadığını altını çizmiştir. Bunu da 1950'lerden sonra artan kürtajla alakalı makalelerden anladıklarını belirtmiştir.



Dr. Sharifa Noaman AL EMADI- Katar

Doha International Family Institute Direktörü Dr. Sharifa Noaman Al Emadi, küresel doğurganlık oranları ile ilgili konuşmak istediğini çünkü önlerinde ciddi problemler bulunduğunu belirtmiştir. Özellikle Körfez ülkelerinde doğurganlık oranlarının düştüğünü, küresel doğurganlık trendlerine bakıldığında 1997'de 4,8'den 2024'te 2,2'ye düştüğünü dile getirmiştir. Önümüzdeki yıllar için Birleşmiş Milletler projeksiyonuna göre 2100'de her bir kadın için 1,8'e düşeceğini

öngörüldüğünü ifade ettiğini ve oldukça zorlu bir dönemeçte olduklarını belirtmiştir. Ülkelerinin küresel alanda bundan mustarip olduğunu vurgulamıştır.

Al Emadi, özellikle Körfez ülkelerinde durumun ne olduğuna bakıldığında kendilerinin şu anda 3'ün altına düştüklerini, kendilerine şanslısınız denildiğini ancak bunun kendileri için pozitif bir gelişme olmadığını belirtmiştir. Ülkelerinde kendi vatandaşlarının nüfusun sadece %20'sini oluşturmakta olduğunu, geri kalanının ise yurt dışından gelen işçilerden oluşmakta olduğunu dile getirmiştir. Al Emadi, doğurganlık düzeyinin Bahreyn'de iki seviyelerinde olduğunu, Katar'da da düşmeye devam ettiğini belirtmiştir. Malezya'dan çok da farklı olmadıklarını vurgulayarak daha az çocuk sahibi olmanın nasıl trend haline geldiğini ve insanların beyinlerinin nasıl buna inanmaya programlandığını göstermeye çalışacağını belirtmiştir.

Al Emadi ise Katar özelinde duruma bakıldığında ise 1986'da doğurganlık oranının 5,3 iken şu an 2,9'a düştüğünü, 2023 yılı itibariyle 3,2 olduğunu ifade etmiştir. Doğurganlığın ülkeleri için en azından 3'ün üstüne çıkmasını hedeflediklerini belirtmiştir. Doha'daki Aile Enstitüsü'nde politika odaklı araştırmalar gerçekleştirdiklerini, tavsiye kararları aldıklarını ve bunları ilgili kurum ve kuruluşlara bildirdiklerini dile getirmiştir. Al Emadi, Körfez ülkelerinde de bu çalışmaları gerçekleştirdiklerini, doğurganlıkla ilgili yaşanan problemlerde niteliksel ve niceliksel araştırmalar gerçekleştirdiklerini, bu çalışmanın asıl amacının doğurganlıkla ilgili insanların ne düşündükleri ve doğurganlığın neden düştüğünü anlamak olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada doğurganlığı etkileyen farklı yapısal, kişisel, ekonomik ve eğitimsel faktörler ile karşılaştıklarını vurgulamıştır.

Al Emadi, çalışmadaki katılımcıların büyük bir kısmının da sorunun iş ve aile dengesi faktörleri ile ilişkili olduğunu, bir başka faktörün ise sağlık faktörü olduğunu belirtmiştir. Erkeklerin %79'unun çok hızlı bir yaşam stili olduğunu, iş ve aile dengesinin kendileri için zor olduğunu söylediklerini, iyi bir ilişki olabilmesi için eşlerin birlikte daha çok zaman geçirmeleri gerektiğini düşündüklerini belirtmiştir. Ayrıca evlenip boşananların tekrar evlendiğini fakat hiç evlenmemiş olanların evlenmeyi tercih etmediğini dile getirmiştir. Doğum oranlarının düşme sebeplerinden birinin de evlilikle ilgili çekinceler olduğunu söyleyebileceğini ifade etmiştir.

Al Emadi, ekonomik faktörler çerçevesinde çocuk büyütmenin maliyetinin oldukça yüksek olduğunun düşünüldüğünü dolayısıyla eşlerin daha az çocuk sahibi olmak istediklerinin görüldüğünü belirtmiştir. Kolay krediler verildiğini ama iki çocuk şartı arandığını, çocukların hayat kalitesini artırma amacıyla bu imkânın sağlandığını ancak bunun doğurganlık oranının artırılması için de insanlara bir mesaj vermesi gerektiğini belirtmiştir. Al Emadi, doğum oranlarında düşüşün sebeplerinden birinin boşanmalar olduğunu, %73 oranında bekâr yaşayan insan olduğunu ve gittikçe arttığını, boşanma oranlarının da arttığını gördüklerini ifade etmiştir. Artık insanların daha çok bireysel bir yaşam sürmek istediğinin görüldüğünü, daha geç yaşta yapılan evliliklerin de doğurganlık oranını negatif etkilediğini görebildiklerini ifade etmiştir.

Çalışan ebeveynler için ailenin çocuk bakım ihtiyacını ailenin büyüklerinin karşılayabildiğini belirtmiştir. Bu durumda çocukların aile dışında bakımının sağlanması yerine, aile büyüklerinin desteğiyle çocuk bakımının gerçekleştirildiği vurgulanmıştır. Eşlerden özellikle kadının eğitim

düzeyinin yükselmesinin, daha az çocuk sahibi olma eğilimiyle orantılı olduğunun düşünüldüğü ifade edilmiştir.

Al Emadi, sağlık faktörüne bakıldığında ise daha sağlıklı yaşam stillerinin artık trend olduğunun, çocukların çok fazla emzirilmediğinin görüldüğünü ifade etmiştir. Ayrıca, çocuk obezitesinin başladığını da söylemenin mümkün olduğunu dile getiren Al Emadi, kadınların vücutlarının bozulmasını istemediklerini, kadınların estetikle birlikte bazı cerrahi operasyonlar geçirdiklerini, bu durumun da doğum oranlarını azalttığını belirtmiştir. Kadınların 1 veya 2 çocuğun yeterli olduğunu düşündüğünü söylemiştir.

Al Emadi, 6 ay ücretli izin ve sonrasında bunun uzatılabilmesi gibi iş-yaşam dengesini sağlayacak politikaların hayata geçirilmesi gerektiğini, kadınlara tanınan hakların artırılması, mesailerinin kısaltılması gerektiğinin düşünüldüğünü ifade etmiştir. Buna ek olarak kreşlerin kurulması ve anneler için yarı zamanlı çalışma imkânlarının sağlanması gerektiğini dile getirmiştir. 2019'dan itibaren bu tavsiye kararlarını aldıklarını ve uygulanmasına yönelik çalıştıklarını belirten Al Emadi, maddi desteğin de çok önemli olduğunu vurgulamış, evlilik ve çocuk gelişimine yönelik fonların tahsis edilmesi için çalıştıklarını dile getirmiştir. Ayrıca mali destek çalışmalarının da mevcut olduğunu vurgulamıştır.

Al Emadi, çeşitli bilinçlendirme çalışmalarına da ihtiyaç bulunduğunu, daha fazla çocuk sahibi olmakla ilgili problemin neden yaşandığını ve sağlıklı yaşam stillerinin neler olduğunun anlatılması gerektiğini belirtmiştir. Çok çocuğa sahip kadınların daha sağlıklı olduğunun bilindiğini ve bunu gösteren çalışmalar bulunduğunu vurgulamıştır.

Marmara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Cemalettin Şahin, Türkiye'de 1927 yılında yapılan nüfus sayımında nüfusun 13,6 milyon olduğunun tespit edildiğini, bu nüfusun yeterli olmadığını ve kilometrekare başına sadece 18 kişi düştüğünü söylemiştir. Devletin kurucularının yeni kurulmuş bir devlet için 18 kişinin oldukça az olduğu kanaatinde olduklarını, Cumhuriyet kurulduktan sonra devlet idaresinin nüfusu arttırmak istediğini



Prof. Dr. Cemalettin ŞAHİN- Türkiye

ifade etmiştir. Şahin, İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun bir hatıratında Mustafa Kemal'in 100 milyonluk bir Türkiye arzuladığını ifade ettiğini belirtmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında nüfus artışıyla ilgili doğrudan bir kanun çıkartılmadığını, dolaylı yoldan nüfus artışının desteklendiğini, bebek ölümlerini azaltmak, halk sağlığını korumak, yurt dışından soydaş göçü gibi yollar izlendiğini dile getirmiştir.

Şahin, 1926 TCK düzenlemesi ile çocuk düşürmenin yasaklandığını, 1926 Memurin Kanunu ile belirli yıl memurluk yapmış kişilerin çocuklarına eğitim desteği verildiğini belirtmiştir. 1929 Şose ve Köprüler Kanunu ile beş çocuğu olanların yol vergisinden muaf tutulduğunu, 1939 Hıfzıssıhha Kanunu ile devrin idarecilerinin doğum yapan kadınların çalışma şartlarında düzenlemeler, emzirme izni, süt annelik, çocuk ölümlerin azaltılmasına yönelik çalışmalar ve aşı mecburiyeti getirdiğini dile getirmiştir. Kanunun 3. Maddesinin de doğrudan nüfusu arttırmaya yönelik olduğunu ifade etmiştir. Şahin, 1965 yılında yapılan düzenlemede bu maddenin kaldırıldığını belirtmiştir. Diğer taraftan basın yoluyla da çalışmalar yapıldığını vurgulayan Şahin, çeşitli kampanyalar yürütüldüğünü, altı ya da daha fazla çocuklu ailelerin teşvik edildiğini dile getirmiştir. 1960'a gelindiğinde ise kamuoyunun görüşünün değişmeye başladığını, bunun sebebinin küresel ölçekte hegemonik güçlerin kendi planları doğrultusunda arzu ettikleri dünyaya ulaşmak için yaptığı çalışmalar olduğunu ifade etmiştir.

Türkiye'de öncelikle I. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlandığını belirten Şahin, bu Plan'da "Nüfus kanunu çıkarılmalıdır." ifadesinin geçtiğini ve yurtdışından getirilen ve büyük imkânlar sağlanan uzmanlar tarafından yapılan çalışmalar ile Türkiye için planlar hazırlandığını dile getirmiştir. Bu dönemde önüne geçilmeye çalışılan nüfusun 27 milyon olduğu, dönemin yerli akademisyenlerinden nüfus kontrol yoluna çok erken girildiğine dair uyarılar geldiğini aktarmıştır. Nüfus artışını durdurmak için kampanyalar yapılmaya başlandığını küresel ölçekte bir mit oluşturma çabasına girişildiğini belirtmiştir. Bu çalışmaların sadece ülkemizde değil küresel çapta birçok ülkede yapıldığını, bu uygulamalardan sonra 1983 yılında Cumhuriyet tarihindeki 2. Nüfus Planlaması Kanunu'nun çıktığını, 1985 yılında kürtajın devlet kontrolü ile serbest hale getirildiğini dile getirmiştir.

Şahin, Türkiye'de tarih boyunca bakıldığında nüfusun hiçbir zaman sorun teşkil edecek büyüklükte olmadığını, Osmanlı Devleti'ne bakıldığında hanelerin ortalama 5 kişi, ailelerde 3 çocuk olduğunu, böyle bir topluma nüfus planlaması uygulamanın pek akıl kârı olmadığını belirtmiştir.



Tünde FÜRÉSZ- Macaristan

The Maria Kopp Institute for Demography and Families Başkanı Tünde Fűrész, nüfus sorunlarından bahsedildiğini, bu konuda Avrupa'nın bakış açısını paylaşmaya çalışacağını ifade etmiştir. Maria Kopp Enstitüsü'nün bir düşünce kuruluşu olduğunu, aile ve çocuklar üzerine çalışmalarını gerçekleştirdiğini belirtmiştir.

Fűrész, Avrupadaki nüfus durumuna bakılacak olursa nüfus kıışı yaşadıklarını, doğum oranlarının ölüm oranlarından

düşük olduğunu ve yaşlanmakta olan bir nüfuslarının bulunduğunu dile getirmiştir. Bunun yanı sıra yalnızlık, bireysellik ve ekonomik sorunlarla başa çıkmaya çalışan bir toplum yapısından

bahsedildiğini ifade etmiştir. Fűrész, ailenin giderek arka plana itilmekte olduğunu, çeşitli ideolojilerle beraber kimliklerin de zarar görmeye başladığını, Avrupa'daki insanlar açısından bakıldığında çok daha az insanın aile kurmak için hevesli olduğunu dile getirmiştir. Ek olarak bazı ciddi nüfus sorunları bulunduğunu ifade eden Fűrész, bazılarının sebebinin dışarıdan, bazılarının içerden, bazılarının ise göç sebebiyle olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Aynı zamanda doğum oranlarının da sürekli olarak düştüğünü söylemenin mümkün olduğunu belirten Fűrész, bu düşüşün Avrupa'yı olumsuz etkilediğini, dünyaya bakıldığında ise nüfusun 2023 itibarıyla 8 milyarı aştığının görüldüğünü ifade etmiştir. Avrupa'nın buradaki payının 1960'larda %10 iken son senelerde bu oranın sadece %5 olduğunu belirtmiştir. Afrika'da da doğurganlık oranlarının 2'nin altına düştüğünü, aşırı nüfustan bahsedemeyeceklerini dile getirmiştir. Aşırı nüfus söyleminin sadece mitolojik bir nesne olarak karşılına çıktığını ifade etmiştir.

Fűrész, Avrupada bu doğumların azalmasıyla beraber yaşlanma oranlarının da oldukça yükseldiğini, nüfus içindeki 65 yaş üstü vatandaşların oranının yüksek olduğunu belirtmiştir. Pandemiden sonra doğum oranlarında ciddi bir düşüş olduğunu söylemenin mümkün olduğunu dile getiren Fűrész, Ukrayna-Rusya savaşına yakın ülkelerde oranların daha da düştüğünün görüldüğünü, Avrupa İstatistik Ajansı çalışmaları incelendiğinde 2023 yılında AB'de gerçekleşen doğumların %23'ünün yabancı anneler tarafından gerçekleştirildiğinin ve bu oranın giderek yükseldiğini belirtmiştir. Toplam doğurganlık oranına bakıldığında daha fazla göçmenlere ev sahipliği yapan ülkelerde bu oranın arttığını söylemenin mümkün olduğunu, doğurganlığın Doğu Avrupa ülkelerinde politikalar ile beraber arttığını, Macaristan'da son yıllarda, 2010'dan sonra özellikle, doğum oranının yükselmeye başladığını belirtmiştir. Bu oranın yaklaşık 1,55'e ulaştığını, ancak bu düzeyin yaşlı nüfus yerine yeni nüfus koyacak oranda olmadığını dile getirmiştir.

Fűrész, Macaristan'ın nüfus sorunlarına olan çözümünün göç politikaları ile değil var olan ailelerin desteklenmesi ile çözülmeye çalışıldığını, burada bazı prensiplerin söz konusu olduğunu belirtmiştir. Fűrész;

1. Ebeveyn olmanın finansal olarak avantajlı hale getirilmesi,
2. Aile politikalarının annelere odaklanması,
3. Bütün politikaların daha aile dostu olması ve çocukların korunması,
4. Çalışan anne babalara verilen desteklerin 2 katına çıkarılması,
5. Kreşlerin sayısının artırılması,

gerektiğini dile getirmiştir.

Macaristan'ın şu anda aileler için en büyük vergi indirimi programını gerçekleştirdiğini ifade eden Fűrész, ailelerin %15 olan gelir vergisinden muaf tutulmaya çalışıldığını, düşük faizli krediler aracılığıyla her haneyi ev sahibi yapma yönünde bir program başlatmış olduklarını belirtmiştir.

Ayrıca çocuklara ders kitaplarının, öğünlerin bedava verilmesi gibi uygulamaların da başlatılacağını, istihdam piyasası ile ilgili olarak da ailelere yardımcı olmaya çalışıldığını, annelerin vergiden muaf tutulduğunu belirtmiştir. Bütün bu kararlarla beraber aile merkezleri kurulmakta olduğunu, bunların Macaristan'ın aile dostu olma yönündeki çalışmaları olduğunu vurgulamıştır.

Fürész, Macaristan anayasasında ailenin tanımının yapıldığını, erkek ve kadının rollerinin belirlendiğini, AB'de böyle bir tanımlı yapan tek ülkenin Macaristan olduğunu ifade etmiştir. Macarların aile odaklı bir ulus olduğunu belirten Fürész, ailenin hayatlarının nirengi noktası olduğunu vurgulamıştır. Macaristan'ın nüfus yapısına ve evlilik içerisinde doğan çocuk oranlarına bakıldığında 20-40 yaş arası kadınlarda doğum oranlarının ciddi şekilde düştüğünün görüldüğünü, 2010'a göre daha iyi bir düzeyde olsa da Macaristan'ın istediği yerde olmadığını belirtmiştir. Fürész, aile ve iş yaşamı dengesini kurma yönündeki çalışmalar ile çocuk sahibi olmak isteyen kadın sayısını daha da arttırmayı hedeflediklerini dile getirerek sözlerini tamamlamıştır.



Siu Lin LEOW- Singapur
vurgulamıştır.

Singapur Toplumsal ve Aile Gelişim Bakanlığı Uluslararası İlişkiler Direktörü Leow Siu Lin, doğum oranlarının düşmekte olduğunu ve bunun birçok ülkenin bugün yaşadığı gerçek bir sorun olduğunu ifade ederek aile bağlamında yaklaşımlarını paylaşmak istediğini belirtmiştir. Singapur da dâhil olmak üzere ailenin birçok toplum için çok önemli olduğunu ve bu yüzden düşen doğum oranlarını yükseltebilmek ve sürdürülebilir, güçlü bir aile için aileleri desteklediklerini

Lin, ailelerin hep teşvik edildiğini ancak 1997 yılından bu yana toplam doğum oranları düşmeye başladığı için daha geniş aileleri daha fazla desteklemeye başladıklarını dile getirmiştir. Kadının iş gücüne katılımının da doğum oranları üzerinde etkisinin görülmekte olduğunu ifade etmiştir. Öncelikleri kariyer olduğu için kadınların doğumlarının düştüğünü belirten Lin, 2023-2024 yıllarında Singapur'un doğurganlık oranının 0.97 gibi tarihinin en düşük noktalarına gerilediğini ifade etmiştir.

Lin, ebeveynlik paketini yürürlüğe koyduklarını, 2024 itibarıyla çiftlerin ihtiyaçlarını önceleyen bir paketi hayata geçirdiklerini, ebeveynleri çocuklarının doğumundan sonraki ilk yıllarda desteklediklerini dile getirmiştir. Buna ek olarak doğum iznini anne baba arasında eşit biçimde dağıtarak ebeveyn sorumluluklarını dengelediklerini ifade etmiştir. Ayrıca ebeveynlik sorumluluklarını doğumdan itibaren paylaşmalarını sağladıklarını belirtmiştir. Lin, çocukların anne babaları tarafından büyütülmesini ve onlarla sürekli iletişim içinde olmalarını istediklerini, toplum bağlarının güçlendirilmesine öncelik verdiklerini ve annelik, babalık ile büyükannelik ve büyükbabalık rollerini

yücelttiklerini ifade etmiştir. Her yıl aile festivali düzenlediklerini dile getiren Lin, sevdikleriyle birlikte bir aile olmanın yarattığı bayram havasını hep birlikte kutladıklarını ifade etmiştir.

Ayrıca erken çocukluk eğitimi konusunda da destekler sağladıklarını, buna harcadıkları bütçeyi 2018'den bu yana iki kat arttırdıklarını söyleyen Lin, düşük gelirli ailelerin çocuklarını 3 yaşından önce ve vaktinde okul öncesi eğitime göndermelerinin sağlanmasının önemli olduğunu dile getirmiştir. Bunun yanı sıra eğer çocuk 3 yaşından önce okul öncesi eğitime başlarsa 500 dolar destek verdiklerini, devam ettiği müddetçe desteklemeye devam ettiklerini söylemiştir. Ailelerin üzerindeki stresi azaltmaya çalıştıklarını da dile getiren Lin, ailelerin yaşadıkları zorluklarla başa çıkmalarını desteklediklerini, bu program sayesinde güçlü aileler ve çocuk koruma ile ilgili konuları içerecek şekilde paketler yaptıklarını belirtmiştir. Böylece çocukların aileleri içinde güvende olmalarını sağladıklarını ifade etmiştir.

Doğum oranların düşüşünün ekonomik, toplumsal ve siyasal sonuçlara neden olduğunu dile getiren Lin, bu yüzden evlilikleri ve ebeveynliği desteklediklerini, iş ve aile yaşamı arasındaki dengeyi sağlayarak hem vatandaşların evdeki mutluluğu hem de iş yerindeki verimini arttırmayı hedeflediklerini belirtmiştir. Ayrıca aileyi zorlayan hususların neler olduğunu anlamının çok önemli olduğunu, gelecek nesiller için ailenin çok büyük önem arz ettiğini dile getirmiştir.

SERBEST KÜRSÜ-Uğur İbrahim ALTAY

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, 2025 yılının Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın tensipleri ile "Aile Yılı" olarak ilan edilmesinin ailevi değerlerin korunması ve aile kurumunun güçlenmesi adına önemli bir adım teşkil ettiğini vurgulamıştır.

Aile Destek Merkezi ile aile yapısının korunmasına yönelik kadın, çocuk ve gençler için psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanlarında hizmet verdiklerini, Aile Sanat ve Eğitim Merkezleri kapsamında ise 6'sı merkezde, 20'si ilçelerde olmak üzere toplam 26 farklı noktada hizmet verildiğini, bu dönem 34 bin 891 kursiyerin eğitim gördüğünü ifade etmiştir. 2018 yılından bugüne kadar 393 bin 289 kursiyere ulaşılarak kişisel, sosyal ve mesleki gelişimlerine katkı sağladıklarının altını çizmiştir.

Konya genelinde 38 KOMEK hizmet binasında 16 yaş ve üzeri kadın kursiyerlerin bu eğitimlerden faydalandığını kaydetmiştir. Bu dönem 385 branşta 29 bin 526 kursiyerin eğitime katıldığını, 2018 yılından bugüne kadar gerçekleştirilen karma eğitimlerde 443 bin kişiye hizmet verdiklerini belirtmiştir. KOMEK Kooperatifi aracılığıyla kadınların 13 atölye, 5 sergi-satış noktası ve e-ticaret platformları üzerinden yurt içi ve yurt dışında ürünlerini pazarlama imkânı bulduğunu dile getirmiştir. ANATOYA, ZEYBE ve ZENOBYA markalarının oluşturulduğunu vurgulamıştır. 2024 yılında, kooperatifin cirosunun 31 milyon 841 bin liraya ulaştığını ifade etmiştir.

Kırsalda yaşayan kadınlara markalaşma, kooperatifleşme ve satış konularında eğitimler verildiğini, PELEN satış merkezi üzerinden Konya'nın yöresel markalarının öne çıkarıldığını, bu projenin kadın emeğinin, dayanışmanın ve kırsalda kalkınmanın simgesi olduğunu vurgulamıştır. Konya'nın sivil toplum kuruluşları açısından güçlü olduğunu bu çerçevede 2025 yılında özellikle "Aile Yılı" ile ilgili projelere destek verildiğini belirtmiştir.

Merkez ilçelere kurulacak Aile ve Çocuk Merkezleri ile aile yapısını güçlendirmeyi, çocukların sağlıklı gelişimini desteklemeyi ve toplum temelli psikososyal destek hizmetlerini yaygınlaştırmayı amaçladıklarını kaydetmiştir. Bu merkezlerde aile içi iletişim sorunları, sınav kaygısı, akran zorbalığı, ebeveynlik becerileri ve mahremiyet konularında ailelere destek sunulacağını belirtmiştir.

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve TOKİ ile birlikte uygun fiyatlı konut projelerini hayata geçirdiklerini ifade etmiştir. Ortaokul öğrencilerinin okul sonrası vakit geçirebilmeleri için 19 Bilgihane ve 6 Lise Medeniyet Akademisi ile hizmet verdiklerini, bu yıl beş tesis daha ekleneceğini böylelikle çalışan annelerin çocuklarının evde yalnız kalmalarının önüne geçilebileceğini ve derslerinde ve sanatsal faaliyetlerde destek olacak projeler yürüttüklerini belirtmiştir.

"Baba-Oğul", "Anne-Kız", "Baba-Kız" ve "Anne-Oğul" kampları düzenlediklerini, bu etkinliklere bu yıl toplam 30 bini aşkın hemşerinin katıldığını ifade etmiştir.

"Konya Çocuk Kitap Günlerinin" 100 binden fazla ziyaretçiye ev sahipliği yaptığını vurgulamıştır.

Spor Okulları ile merkez dışındaki 28 ilçede “Spora Erişimi Olmayan Çocuk Kalmasın” sloganıyla faaliyetler gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Türkiye’nin TÜBİTAK destekli ilk bilim merkezi olan Konya Bilim Merkezi çatısı altında çocukların aileleriyle birlikte bilimsel etkinliklere katılımını sağladıklarını dile getirmiştir.

Gençlerin ve çocukların yönetime doğrudan katılımı amacıyla Gençlik Meclisi ve Çocuk Meclisi kurduklarını ve faaliyetlerine devam ettiklerini belirtmiştir. Necmettin Erbakan Üniversitesi ile birlikte Sosyal İnovasyon Ajansı çerçevesinde sosyal konularda veriye dayalı politika çalışmaları yürüttüklerini ifade etmiştir. 2018-2024 yılları arasında Genç Kültür Kart, Gençlik Meclisi ve KAPSÜL Teknoloji Platformu projelerinden 250 bini aşkın gencin yararlandığını vurgulamıştır.



2025 yılı için Sosyal Kart desteğini yüzde 50 ile yüzde 66 oranında artırdıklarını, şu anda ayda ortalama 11 bin haneye Sosyal Kart desteği sürdürdüklerini ifade etmiştir.

12 bin 786 öğrenciye 8 aylık eğitim-öğretim dönemi boyunca aylık 750 TL olmak üzere, öğrenci başı 6.000 TL destekte bulduklarını belirtmiştir. Sadece eğitim alanında öğrencilere verilen sosyal destek tutarının yıllık 150 milyon lira olarak gerçekleştiğini kaydetmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile birlikte «Isınmada Yeşil Dönüşüm- Konya İli Hava Kalitesinin İyileştirilmesi Projesi» kapsamında 1.653 konutun doğalgaz dönüşüm işlemlerini tamamladıklarını ifade etmiştir. 1.700 kombi alımı yaparak vatandaşa kombi desteği sağlamaya başladıklarını belirtmiştir.

Engelli Destek Merkezi, Engelsiz Kent Konya Erişilebilirlik Master Planı Projesi ve sosyal desteklerle dezavantajlı vatandaşların yanında olduklarını dile getirmiştir. Dezavantajlı vatandaşlara ücretsiz şehir içi ulaşım olanakları ve su faturalarında yüzde 50 indirim uyguladıklarını vurgulamıştır.

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı (UCLG) ve Türk Dünyası Belediyeler Birliği

Başkanlığı (TDBB) gibi uluslararası platformlarda aileyi merkeze alan politikaların kararlı bir savunucusu olmaya devam ettiklerini belirtmiştir.

Gazze'deki durum hakkında, ailelerin birer birer katledildiğini, İsrail'in sistematik katliamında mazlumların en mahrem alanı olan evlerin bombalandığını vurgulamış, Filistin'deki zulmün bir an önce sona ermesini ve orada yaşayanların bir an önce refaha kavuşmasını temenni etmiştir.

“Aile Dostu Kentler” anlayışıyla şehri kalkındırmaya devam edeceklerini, şehirlerin aile dostu hale getirilmesi, kırsalda yaşayan insanlara şehirdeki standartların sağlanarak aile kurumuna destek olunabileceğini belirtmiştir.

KAPANIŞ OTURUMU

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANIMIZ SAYIN MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ'IN FORUM KAPANIŞ KONUŞMASI

Sayın Cumhurbaşkanım,

Saygıdeğer Hanımefendi,

Kıymetli Misafirler,

Sizleri saygıyla ve hürmetle selamlıyorum.

Uluslararası Aile Forumu vesilesiyle sizlerle bir araya gelmekten büyük bir onur duyuyorum. Yürüttüğümüz yoğun aile diplomasisi çalışmalarının bir parçası olan Forumumuza hoş geldiniz.

Geçtiğimiz iki günde, “Küreselleşen Dünyada Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi” teması ile, aile ve nüfus politikalarını uluslararası düzeyde ele aldık. 26 ülkeden bakanlar ve üst düzey politika yapıcılar başta olmak üzere dünyanın dört bir yanından gelen katılımcılarla, akademisyenler ve sivil toplum temsilcileriyle yuvarlak masa toplantıları, paneller, serbest kürsü konuşmaları ve ikili görüşmeler gerçekleştirdik. Bu önemli buluşmada, ailenin geleceğimiz için taşıdığı hayati önemi bir kez daha hatırlama ve idrak etme imkânı bulduk. Ben, bu anlamlı programa katılımları ve katkıları için tüm misafirlerimize teşekkür ediyorum.

Güçlü liderliğiyle **özellikle aile politikalarımızda bize yol gösteren Sayın Cumhurbaşkanımıza aile değerlerinin korunmasında derin bir hassasiyetle bize rehberlik eden Saygıdeğer Hanımefendiye şükranlarımı arz ediyorum.**

Sayın Cumhurbaşkanım,

Kıymetli Misafirler,

“Aile”, insanlığın ortak değeridir. Dünyanın neresine gidersek gidelim, hangi döneme veya kültüre bakarsak bakalım, “aile” kurumunun, ikamesi olmayan mukaddes bir yapı olduğunu görürüz. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde olduğu gibi çeşitli uluslararası sözleşmeler de bu gerçeği ortaya koyar. Ailenin, toplumun doğal ve temel grup birimi olduğunu ifade eder.

Ailenin korunmasını bir hak olarak görür ve bu sorumluluğu hem devlete hem de toplumun kendisine verir. Bu anlamda, güçlü bir demografik yapının inşası, sağlıklı nesillerin yetişmesi ve ülkelerin kalkınması ailenin desteklenmesiyle mümkündür. Nitekim, bireylerin fiziksel, zihinsel, manevi ve sosyal gelişimi ailede başlar.

Bu yönüyle aile, sadece bireylerin değil, milletlerin de huzuru, istikrarı ve kalkınması için vazgeçilmezdir. Güçlü aile demek, güçlü toplum demektir. Aileleri güçlü olan milletler, geleceğe güvenle bakabilir. 2025 Aile Yılı'nın mottosu olan “Ailemiz Geleceğimiz” ifadesi bu hakikati en özlü şekilde yansıtmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Değerli Katılımcılar,

Küreselleşen dünyada ise aile kurumu hem yeni fırsatlarla hem de ciddi sınamalarla karşı karşıyadır. Bir yandan, gelişen iletişim ve ulaşım imkânları, ailelerin ekonomi, eğitim ve kültürel alanlarda daha fazla imkâna erişmesini sağlıyor. Diğer yandan bu hızlı değişim, aile yapısını tehdit eden yönler barındırıyor. Aileyi hedef alan olumsuz söylemler her geçen gün artıyor. Özellikle çocukların ve gençlerin sağlıklı gelişimini tehdit eden zararlı akımlar, cinsiyetsizleştirme gibi küresel tehditler gün geçtikçe daha fazla yaygınlaşıyor. Modern hayatın getirdiği bireyselleşme, tüketim kültürü ve materyalizm maalesef birçok insanı ailesinden, akrabalarından, sevdiklerinden uzaklaştırıyor.

Ekran bağımlılığı insanları birbirinden ve gerçeklikten koparıyor. Kuşaklar arası bağlar, aile içi iletişim zayıflıyor. Geleneksel aile yapısının çözülmesiyle insanların daha yalnız ve savunmasız kaldığını maalesef ki hep birlikte gözlemliyoruz. Dünyanın hemen her yerinde, sosyal izolasyonun arttığını boşanma oranlarının yükseldiğini, doğurganlık hızının düştüğünü görüyoruz. Küresel demografik eğilimler, bir yanda aşırı kentleşme ve göç sorunlarını, diğer yanda ise genç nüfusun azaldığı ve yaşlı nüfusun arttığını gözler önüne seriyor.

Tüm bu gelişmeler, toplumların temel taşı olan ailenin zayıflamasını beraberinde getirerek toplumların güvenliğini ve istikrarını da tehdit ediyor.

Kıymetli Misafirler,

Bahsettiğim tüm bu sorunların her ülkede farklı tezahürleri olsa da Forum boyunca dile getirilen görüşler bir gerçeği bizlere çok açık gösterdi. Aile kurumuna ilgilendiren sorunlar, aileye yönelik tehditler küresel ölçekte yaşanan ortak meselelerdir. İki gün boyunca yaptığımız istişareler aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesinin artık bir tercih değil, bir zorunluluk haline geldiğini, ortak bir sorumluluk olduğunu ortaya koymuştur. Ve tıpkı çevre, iklim ya da insan hakları gibi, “aile” de artık küresel bir gündem maddesi olmalıdır. Tali bir konu olarak değil, her politikanın odağında değerlendirilmeli ve öyle ele alınmalıdır. Hiçbir ülkenin saydığımız sorunlarla tek başına baş edebilmesi mümkün değildir.

Bu nedenle uluslararası dayanışma sadece elzem değil, aynı zamanda ertelenemez bir sorumluluktur. Biz Türkiye olarak, aile odaklı diplomasi kanallarını daha da güçlendirmek konusunda kararlıyız.

Türkiye, Sayın Cumhurbaşkanımızın vizyoner liderliğinde, tıpkı diğer alanlarda olduğu gibi, ailenin korunması ve güçlendirilmesine yönelik uluslararası çabalarda da öncü ve merkezi bir rol üstlenmeye hazırdır.

Bu anlamda Forumumuza katılım sağlayan ülkelerle imzaladığımız Bakanlar Bildirisinin tarihi bir adım olduğuna inanıyorum.

Bu bildiriyle, Ailenin korunması ve güçlendirilmesini küresel düzeyde ortak bir sorumluluk olarak benimsediğimizi, Küreselleşmenin getirdiği risklere karşı dayanışma içinde hareket edeceğimizi,

Aile dostu politikaların yaygınlaştırılması için bilgi ve tecrübe paylaşımını artıracığımızı, özellikle demografik dönüşüm ve dijitalleşme gibi alanlarda iş birliğimizi güçlendireceğimizi taahhüt ediyoruz. Bu bildirin her satırı, gelecek nesillerin güvenliği ve refahı için bir kararlılığın ifadesidir. Huzurlarınızda, bir kez daha bu bildiriye imza atan Sayın Bakanlara teşekkür ediyorum.

Bu bildiriye yer alan taahhütlerimizin Birleşmiş Milletler başta olmak üzere çok taraflı uluslararası kurumlar ve daha fazla ülke nezdinde benimsenmesi en büyük temennimizdir. Bunun için gerekli çalışmaları da yürüteceğimizi buradan belirtmek isterim.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Zat-ı Alinizin aileye ve nüfusa verdiği önem, bu alandaki çalışmalarımızı en üst düzeyde devlet politikası haline getirdi. Birleşmiş Milletler kürsüsünden yaptığımız “Aileye sahip çıkmak, insanlığın istikbaline sahip çıkmaktır” çağrınız, tüm insanlık için önemli bir hatırlatma oldu. Geçtiğimiz yıl, 15 Mayıs Uluslararası Aile Günü’nde açıkladığımız Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı, bu alandaki en güçlü yol haritamızdır.

Bu kapsamda aileyi, dinamik ve genç nüfus yapımızı korumak için kurumsal yapımızı güçlendirdik. Aile Enstitüsü ve Nüfus Politikaları Kurulu ile bilimsel temelli ve çok paydaşlı bir anlayışla politikalar geliştiriyoruz.

Son iki yılda 12 ülke ile imzaladığımız 14 anlaşmayla uluslararası iş birliği ağımızı her geçen gün genişletiyoruz. Türk Devletleri Teşkilatı çatısı altında ilk kez Sosyal Politikalar Bakanlar Toplantısı gerçekleştirdik ve aileyi yeni iş birliği alanı kıldık.

Geçtiğimiz yıl Eylül ayında Birleşmiş Milletler Ailenin Dostları Grubuna 31. üye olarak katıldık. İslam İşbirliği Teşkilatı’nın önümüzdeki dönem öncelikleri arasına “ailenin, neslin ve dinamik nüfus yapısının muhafaza edilmesi” hedefini dahil ettik.

Zatı Alinizin himayelerinde ilan edilen 2025 Aile Yılı, aile değerlerini pekiştirmek ve geleceğe güçlü bir miras bırakmak için eşsiz bir fırsat oldu.

Vatandaşlarımıza verdiğiniz müjdelerle aile kurumunu güçlendirmek üzere büyük bir seferberlik başlattık. Aile ve Gençlik Fonu’nu 81 ilimizde yaygınlaştırarak yuva kurmak isteyen gençlerimize umut olduk.

Geliştirdiğimiz doğum yardımlarıyla çocuk sahibi olmak isteyen ailelere destek sunduk. Kültürden sanata, eğitimden ulaşım her alanda aileler için hayata geçirdiğimiz programlar, kampanyalar, eğitimlerle Aile Yılı’nı kutluyoruz.

Ülkemizin dört bir yanında, vatandaşlarımız 2025 Aile Yılına büyük bir teveccüh gösterdi. Ocak ayından bu yana 81 ilimizde 4.200’ü aşkın etkinlik gerçekleştirdik. Şunu gururla ifade etmeliyim ki, aile ve nüfus politikalarımız zatı alinizin aileyi toplumun özü olarak gören vizyoner yaklaşımıyla her geçen gün daha da güçleniyor.

Bu vesileyle, aile kurumunu milletimizin en sarsılmaz kalesi hâline getirme idealimize istikamet kazandırdığınız için şükranlarımı arz ediyorum.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Saygıdeğer Hanımefendi,

Kıymetli Misafirler,

Biz büyük bir aile, insanlık ailesiyiz. Farklılıklarını zenginlik bilen, birliği yücelten büyük bir aileyiz. Hiçbir tehdidin ve ayrıştırıcı söylemin ailemize zarar vermesine göz yumamayız. Dünyanın neresinde olursa olsun, savaşların, çatışmaların, salgınların, afetlerin bir çocuğu ailesiz bırakmasına sessiz kalmayacağız.

Gazzeli kadınların ve çocukların yaşadığı acıya kayıtsız kalmayacağız. İnsanlığın vicdanını diri tutmak için sesimizi yükseltmeye devam edeceğiz. Filistin başta olmak üzere milletleri var eden aileler için barışın, merhametin ve adaletin yanında olmayı sürdüreceğiz. Dünyanın geleceği, insanlık ailesinin bugününde gizlidir. Bunu birlikte koruyacağız. Gelecek kuşaklara bırakacağımız en kıymetli miras da aile olacak.

Sözlerime son verirken, Forumumuza iştirak eden tüm misafirlerimize, Forumun düzenlenmesinde emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Sizleri tekrar saygıyla ve hürmetle selamlıyorum.

KONUŞMACI LİSTESİ

Katılımcılar	Görev / Kurum ve Ülke
Recep Tayyip ERDOĞAN	Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Türkiye
Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı, Türkiye
Dr. Aleksei KIRISTAEV	Biyoteknoloji Uzmanı, Moskova Üniversitesi, Rusya
Dr. Amthal Hadi AL-HUWAILAH	Sosyal İşler, Aile ve Çocuk İşleri Bakanı, Kuveyt
Bahar MURADOVA	Aile, Kadın ve Çocuk Sorunları Devlet Komitesi Başkanı, Azerbaycan
Balázs HANKÓ	Kültür ve Yenilik Bakanı, Macaristan
Prof. Dr. Cemalettin ŞAHİN	Marmara Üniversitesi, Türkiye
Charlotte DAFPE-TOURE	Kadın, Çocuk ve Korunmasız Kişilerin Güçlendirilmesi Bakanı, Gine
Damir GUTIĆ	Sosyal Refah, Aile Bakımı ve Demografi Bakanı, Karadağ
Dr. Esra ALBAYRAK	Yönetim Kurulu Başkanı, Nun Eğitim ve Kültür Vakfı, Türkiye
Prof. Dr. Faruk TAŞÇI	İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Halbibi TACHJANOVA	Çalışma ve Halkın Sosyal Koruması Bakan Yardımcısı, Türkmenistan
Hanadi AL SHOGIRAN	İnsan Kaynakları ve Sosyal Kalkınma Bakanlığı Genel Sekreteri, Suudi Arabistan
Hind KABAWAT	Sosyal İşler ve Çalışma Bakanı, Suriye
Imaan SULAIMAN-İBRAHİM	Kadın İşleri Bakanı, Nijerya
Irène Marie Cécile MBOU-KOU-KIMBATSA	Sosyal İşler, Dayanışma ve İnsani Yardım Bakanı, Kongo Cumhuriyeti
Dr. İpek COŞKUN ARMAĞAN	Genel Koordinatör, Enstitü Sosyal, Türkiye
Kübra BAYRAKTAR	Genel Müdür, Çocuk İçin İçerik Derneği, Türkiye
Prof. Dr. Lutfihak ALPKAN	Bakan Yardımcısı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye
Maria Regina FLORIO MARON-CELLI	Avrupa Aile Dostu Şehirler Ağı Başkanı, İtalya
Prof. Dr. Medaim YANIK	İbni Haldun Üniversitesi, Türkiye
Mikheil SARJVELADZE	Çalışma, Sağlık ve Sosyal Koruma Bakanı, Gürcistan
Munkhzul LKHAGVASUREN	Aile, Çalışma ve Sosyal Koruma Bakanlığı Müsteşarı, Moğolistan
Nancy SHUKRI	Kadın, Aile ve Toplum Geliştirme Bakanı, Malezya
Olga BATALINA	Çalışma ve Sosyal Koruma Bakan Yardımcısı, Rusya

Olivier YAO	Uluslararası Aile Kalkınma Federasyonu Başkanı, Fildişi Sahili
Olzhas Seitbattalovich ANAFIN	Çalışma ve Halkın Sosyal Koruması Bakan Yardımcısı, Kazakistan
Omer Dahab F. MOHAMED	Büyükelçi, Family Watch International, Sudan
Ravshanbek SABIROV	Çalışma, Sosyal Koruma ve Göç Bakanı, Kırgızistan
Sadık GARDİYANOĞLU	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, KKTC
Dr. Samah Abuoun HAMAD	Sosyal Kalkınma Bakanı ve İnsani Yardım İşlerinden Sorumlu Devlet Bakan Vekili, Filistin
Dr. Serdar FURTUNA	Acıbadem Üniversitesi, Türkiye
Shaikha Jassim AL-THANI	Aile İşleri Müsteşar Muavini, Sosyal Kalkınma ve Aile Bakanlığı, Katar
Dr. Sharifa Noaman AL EMADI	Doha Uluslararası Aile Enstitüsü Direktörü, Katar
Sharon SLATER	Başkan, Family Watch International, ABD
Siu Lin LEOW	Toplumsal ve Aile Gelişim Bakanlığı Uluslararası İlişkiler Direktörü, Singapur
Stefano GENNARINI	Hukuki Çalışmalardan Sorumlu Başkan Yardımcısı, Aile ve İnsan Hakları Merkezi, ABD
Tatjana MACURA	Kadın-Erkek Eşitliği Bakanı, Sırbistan
Tünde FÜRÉSZ	Maria Kopp Aile ve Demografi Enstitüsü Başkanı, Macaristan
Uğur İbrahim ALTAY	Konya Büyükşehir Belediye Başkanı, Türkiye
Dr. Ukik Kusuma KURNIAWAN	Nüfus ve Aile Kalkınması Bakanlığı Bakan Yardımcısı, Endonezya
Üner KARABIYIK	Yönetim Kurulu Başkanı, İstanbul Aile Vakfı, Türkiye
Wafa BANİ MUSTAFA	Sosyal Kalkınma Bakanı, Ürdün
Yusuf ÖZHAN	Genel Müdür Yardımcısı, Anadolu Ajansı, Türkiye
Prof. Dr. Zeki BAYRAKTAR	Ürolog, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Zübeyir NİŞANCI	Nüfus ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü Müdürü, Marmara Üniversitesi, Türkiye
Zulaiho Bakhriddinovna MAKH-KAMOVA	Başbakan Yardımcısı, Özbekistan

FORUMDAN KARELER







Uluslararası Aile Forumu

#AilemizGeleceğimiz

22-23 Mayıs 2025

İSTANBUL







PROGRAM AKIŞI	
22 Mayıs 2025, Perşembe (1. Gün)	
09.30	Kayıt
10.00-10.45	Açılış Oturumu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Mahinur Özdemir Göktaş 'ın Forum Açılış Konuşması Aile Fotoğrafi
10.45-11.00	Kahve Arası
11.00-13.00	Bakanlar Oturumu Aile Odaklı Politikaların Anaakımlaştırılması: Ulusal ve Uluslararası Çabalar
13.00-14.00	Öğle Arası
14.00-14.25	Serbest Kürsü Prof. Dr. Zeki Bayraktar-Ürolog Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Türkiye
14.25-15.45	Panel I: Son Derece Kârlı: Küresel Tehditlerin Bireylere, Ailelere ve Topluma Bedeli Moderatör: Doç. Dr. Zübeyir Nişancı-Marmara Üniversitesi Nüfus ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü Müdürü, Türkiye <ul style="list-style-type: none">• Jeyran Rahmatullayeva-Aile, Kadın ve Çocuk Sorunları Devlet Komitesi İdari Ofis Başkanı, Azerbaycan• Stefano Gennarini-Hukuki Çalışmalardan Sorumlu Başkan Yardımcısı, Center for Family and Human Rights, ABD• Sharon Slater-Başkan, Family Watch International, ABD• Dr. Aleksey Kiristaev-Biyoteknoloji Uzmanı, Moskova Üniversitesi, Rusya
15.45-16.15	Kahve Arası
16.15-16.30	Serbest Kürsü Maria Regina Florio Maroncelli - European Network of Family-Friendly Municipalities Başkanı, İtalya
16.30-18.00	Panel II: Kurgu ile Gerçek Arasında: Kültür, Sanat ve Medyada Aile Moderatör: Yusuf ÖZHAN-Genel Müdür Yardımcısı, Anadolu Ajansı, Türkiye <ul style="list-style-type: none">• Tatjana Macura-Kadın ve Erkek Eşitliği, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi ile Kadının Ekonomik ve Siyasi Güçlenmesinden Sorumlu Bakan, Sırbistan• Dr. Ukik Kusuma Kurniawan-SKM, MPS, MA- Nüfus ve Aile Kalkınması Bakan Yardımcısı, Endonezya• Omer Dahab F. Mohamed – Büyükelçi, Family Watch International, Sudan• Dr. İpek Coşkun Armağan – Genel Koordinatör, Enstitü Sosyal, Türkiye• Kübra Bayraktar – Genel Müdür, Çocuk İçin İçerik Derneği, Türkiye• Üner Karabıyık-Yönetim Kurulu Başkanı, İstanbul Aile Vakfı, Türkiye

23 Mayıs 2025, Cuma (2. Gün)	
09.00-10.15	<p>Panel III: Ekranlar Çağında Aile Olmak</p> <p>Moderatör: Prof. Dr. Faruk Taşçı-İstanbul Üniversitesi, Türkiye</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr. Samah Abuoun Hamad-Filistin Devleti Sosyal Kalkınma Bakanı ve İnsani Yardım İşlerinden Sorumlu Devlet Bakan Vekili, Filistin • Dr. Esra ALBAYRAK-Nun Eğitim ve Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı, Türkiye • Sheikha/Shaikha Bint Jassim Al Thani-Sosyal Kalkınma ve Aile Bakanlığı Müsteşar Muavini, Katar • Prof. Dr. Medaim Yanık – İbni Haldun Üniversitesi. • Olivier Yao – International Federation for Family Development Başkanı, Kotdivuar Cumhuriyeti
10.15-10.30	Kahve Arası
10.30-12.00	<p>Panel IV: Aşırı Nüfus Miti: Küresel gündem nüfusun azalmasına nasıl katkıda bulundu?</p> <p>Moderatör: Prof. Dr. Lutfihak Alpkan – Bakan Yardımcısı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dato’Sri Hajah Nancy Shukri-Kadın, Aile ve Toplum Geliştirme Bakanı, Malezya • Dr. Serdar FURTUNA – Acıbadem Üniversitesi • Dr. Sharifa Noaman Al Emadi-Doha International Family Institute Direktörü, Katar • Prof. Dr. Cemalettin Şahin – Marmara Üniversitesi, Türkiye • Tünde Fűrész – Maria Kopp Institute for Demography and Families Başkanı, Macaristan • Leow Siu Lin-Toplumsal ve Aile Gelişim Bakanlığı Uluslararası İlişkiler Direktörü, Singapur
12.00-12.15	<p>Serbest Kürsü</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uğur İbrahim Altay-Konya Büyükşehir Belediye Başkanı
12.15-13.15	Öğle Arası
13.30	<p>Kapanış Oturumu</p> <p>Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Mahinur Özdemir Göktaş’ın Forum Kapanış Konuşması ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın Hitapları</p> <p>Aile Fotoğrafi</p>







